

OE XV

391

EXEMPLAR
S. SCRIPTURÆ

EXY
31

THE
OF
LONDON

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

OE xv 391

De quattuor nouissimis

BIBLIOTHEQUE
SAINTE
GENEVIEVE

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY NATHANIEL BENTLEY

IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
CONTAINING THE HISTORY
FROM 1700 TO 1780
BY NATHANIEL BENTLEY

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY NATHANIEL BENTLEY

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Quattuor nouissimorum liber de morte videlicet penis inferni iudicio et celesti gloria quem plerisque cordiale appellant cuius predicanti per utilitates summo opere necessarius auctoritatibus sacrarum litterarum exemplis et poetarum carminibus passim refulgens feliciter incipit.

Emozare nouissima tua et in eternum non peccabis eccl. vii. Sicut dicit beatus Aug. in libro suarum meditationum. Plus vitanda est sola peccati fetiditas quam quaelibet immanitas tormentorum. Cum igitur

notitia et illorum frequens memoria a peccatis nos reuocet virtutibus copulet et in omni bono opere nos retineat et confirmet: ideo diuina inspirante gratia de his nouissimis videlicet quae et quot sunt illa modicum propositum dicere et narrare. nec non quodlibet ipsorum sanctorum dictis auctoritatibus et exemplis singulariter et per se ac specialiter et precise quodammodo declarare. Est ergo notandum quod quattuor sunt nouissima coeque apud sanctos in numero computata sicut patet euidenter ex verbis beati Bernardi in quodam sermone sic dicentis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua. Quae quatuor sunt mors: iudicium: gehenna: et gloria. Quid horribilius morte? Quid terribilius iudicio? Quid intollerabilius gehenna? Quid iocundius celesti gloria? Neque Bernardus.

Ista sunt quattuor rote currus aie vehentis ipsam ad eternam salutem. Ista sunt quattuor incitamenta spiritum hominis iucitancia ut mundanis speretis omnibus ad suum redeat creatorem. Est igitur conveniens et utile quod habeatur in continua recordatione. Et ergo dicit salomō eccl. xxviii. Memeto novissimorum. Unde quidam volens hic novissima frequenter habere pre oculis et iugiter in memoria versificando sic loquitur in hec verba: Bis duo sunt que corde tenus sub pectore misi. Mors mea iudicium beratri nox / lux paradisi. Verum cum totalis huius opusculi processus principaliter et precipue ad hoc constatur inducere: ut novissimorum celeberrima memoria cordialiter et intime humanis cordibus continuo imprimatur. ergo videtur rationi consonum ut presenti huic libello hoc nomen cordiale loco sui tituli si placet imponatur.

De morte corporali.

Primum igitur novissimorum culus memoria est a peccatis retractiva est mors corporalis. An bernardus in speculo monachorum. Summa philosophia est meditatio mortis assidua. Hanc ubicumque homo perreperit secum portet et in eternum non peccabit. Item aug. in libro exhortationum Nichil sic nos reuocat a peccatis sicut frequens meditatio mortis. Hec est enim illa que facit hominem se humiliare / omnia continere: et penam aggredi siue acceptare.

Quod mors facit hominem se humiliare.
Ico igitur quod mortis memoria facit hominem

se humiliare. **En** aug. In libro de verbis dñi **A**gno
scat se homo mortalē et frāget relationē. **L**etera
nrā et bona et mala incerta sūt. sola mors est cer
ta. **En** q̄uis aduēt⁹ ei⁹ hora nobis ē incerta et oc
cultā: ipsa tñ certissima est. et veniēs veniet cito et
nō tardabit. eccl. xiiij. **M**emor esto qm̄ mors nō
tardabit. **S**cribitur enim in thobia. **M**ors p̄pe
rat. fuga nulla patet. mortale tributū. **S**oluere
nature legē tenet homo. **A**d idē dicitur ber. in q̄dā
fmoē **M**iser hō q̄re te oī hora nō disponis. **C**ogi
ta te s̄a mortuū: quē scis de necessitate moriturū.
Distingue qualiter oculi vertē in capite. vene
rūpenē in corpore: et cor scindet in dolore. **Q**uis
ergo nō timebit et se humiliabit cū certissime scit
se iam ī terrā reuersurū. **N**ulla enī erit p̄sonarū ac
ceptio: sicut nec fuit ab initio **N**ā ut scribit. ij. **R**e
xitij. **Q**ēs morimur et quasi aque dilabimur ī ter
ram. q̄ nō reuertūtur **En** legitur in richardo. **I**n
re vocata fuit mors. quia mors mors⁹ amar⁹ oī
bus est a quo cauere nemo potest **H**inc d̄r in libel
lo de cōtēptu mundi **M**ors refecat mors omē ne
cat quod carne creat. **M**agnificos p̄mit et modi
cos cūctis dominaet. **N**obiliū tenet imperiū nul
lūq̄ vereet. **T**am ducibus q̄ p̄cipibus cōmunis
habetur. **M**ors iuuenes rapit atq̄ senes / nulli
miseret. **I**lla fremit genus omē tremit q̄ in vrbe
mouet. **I**lla ferit caro tota perit: dum sub pede
mortis **C**onteritur. nec eripit vir robore fortis.
Nil redimit dum mors p̄mit qz federa nūquam
Nec precium nec seruitium mors accipit vn
quam. **S**ed quid plura loquar? **N**ullī mors im

pla pelt nec euadit lops nec q̄ marsupla faret.
Certe audio q̄ mors ē vltima linea rex. An̄ scri
bit̄ in getta. Dia mors tollit doctū cecidisse cas
thonē atq; ipsū socratē p̄cubuisse ferūt. Ecce q̄li
ter sciaet doctria nullū p̄seruata mortī iaculis
ruinis. Nā vt scribit̄ eccl. ij. Mortē doct⁹ sūt
z̄ doct⁹. An̄ isai. xxxij. Vbi ē fatus vbi ē x̄ bale
gis p̄derās vbi doctor puuloy? q. d. Nō sūt ne
q; viuūt: s; eodē cursu cū aliis transierunt. Sed
cū getha solū duos ante dictos noīat morte pem
ptos dic michi tu vbi hector. vbi iulius. vbi ale
xāder potentissimus. vbi iudas machabeus. vbi
sanon fortissimus vbi galienus medicus et au
cenna ei⁹ socius vbi salomō prudētissim⁹ vbi absa
lō pulcherrim⁹ vbi tullius vbi aristoteles peritissi
mus. vbi plato z̄ porphirius vbi doctissimus po
etarū virgilius: nonne oēs tanq̄ peregrini et ho
spes vnius diei velocissime trāsierunt. Vere sic
Nā vnus ex eis nō remāsit. quia in vanitate defe
cerunt dies eorū: et ānieorū cū festinatione. Nā
vt dicitur in psal. In ymagine pertrāsit homo.
Nunq̄ enī fortis et sanus ē comptusq; p̄ oīa cras
x̄o debill⁹ z̄ languid⁹ seu fossus in terra. cū dubia
et fragilis sit nobis vita tributa. Quod etiam
clare p; p̄ quēdā philosophū q̄ adriano impato
ri de essentia z̄ statu hoīs interroganti taliter r̄
dit. Homo ē mācipiū mortis hospes loci viator
transiens sillis acervo niuis rose mature atq; po
mo nouo. Ex his facilis cōprobatur q̄ fragilis z̄
labilis z̄ q̄ idurabilis ē hūana vita. Nō solū mo
do pauperis verum etiam quantumcumq; diui

isset potentis. **W** in commune mors: mors nul
li parcit honori. Mors fera mors neq̄ mors nul
li parcit et eꝑ̄ Luctis dat legem tollit cū paup
re regem. **P**auperis et regis communis lex mo
rtendi. **D**at causam fiendi si bene scripta legi.
Un̄ iob. xx. sic scribitur de diuite et elato. Si as
scenderit vsq̄ ad celum superbia eius: et caput
eius nubes tetigerit: quasi sterquilinū in fine p
detur. et qui eum viderint dicent. **U**bi est velut
somnia aduolans. non inuenietur. transiet ve
lut visio nocturna. **I**te baruch. iij. **U**bi sūt princi
pes gentium qui dñantur sup bestias q̄ sūt sup
terram qui in anibus celi ludūt qui argentū the
saurisāt et aurū in q̄ cōfidūt hoīes et nō est finis
acq̄sitiōis eorū. q̄ argentū fabricāt solliciti sūt nec
ē inuētio opū eorū. exterminati enī sūt et ad infe
ros descenderūt et alii in locū eorundē surrexe
runt. **U**n̄ p̄sper in suis sentētis sicut. **U**bi sūt
in superabiles oratores. vbi qui cōuenientius fe
sta disponebat? vbi equorū splendidi nutrices
vbi exercituum duces. vbi satrape et tyrāni: non
ne oīa puluis et faulle nōne in paucis versibus
est eorū memoria vite? **R**espice sepulcra et vide
quis seruus q̄s dñs q̄s diues quis pauper. discer
ne si potes villicus a rege fortem a debili: et pul
chrū a de formi. **I**te dicit criso. in libello de repa
ratione lapsi. **Q**uid p̄fuit illis qui luxuria corp
is et presentie vite voluptatibus vsq̄ ad diē vlti
mū permanserūt. **I**ntuere nunc sepulchra eorū vī
desiē aliq̄d sacratie sue vestigiū i eū si aliq̄ diuiti
aꝝ vel luxurie siḡ cognouit. req̄re vbi sūt vestes r

a iij

ornamenta pegrina . vbi nūc ē speculatoꝝ voluptas . vbi et aſſedaꝝ turbe et opulēcia riſus / locus ⁊ imoderata atq; infrenata leticia quo abſceſſit vbi illa nūc ⁊ ipſi nūc finē vtrorūq; intuere diligētius ⁊ accede ꝑꝑius ad ſinguloꝝ ſepulcra . vide cineres ſolos et feridas vermīū reliquias ⁊ recordare nūc corpoꝝ eſſe finē eciā ſi in deliciis leticia ⁊ labore et cōtinēcia tranſierūt hanc viā . Itē bernar . in ſuis meditationibꝰ ſic inqꝛ . Dic michi vbi ſunt huiꝰ mūdi amatoꝝ : qui añ pauca tꝑa nobiſcū erāt nichil ab eis remāſit niſi cineres ⁊ vermes . attende diligēſ qđ ſūt ⁊ quid fuerūt hoies fuerūt ſicut tu . comederūt ⁊ biberūt / riſerūt duxerūt in bonis dies ſuos et in puncto ad inferos deſcēderūt . hic caro eoz vermibꝰ ⁊ illic aīa deputabiſ ignibꝰ donec ruruſ in felici collegio colligati ſēpiternis inuoluātur icendū qui ſocii fuerant in viciis ⁊ pctis qđ ꝑfuit illis inanis gloria breuis leticia / mūdi potēcia / carnis voluptas falſe diuitie magna familia ⁊ malaꝝ cupiſcētia : vbi riſus vbi locus : vbi iactātia : vbi arrogātia de tāta leticia quāta triſticia poſt tātam voluptatem tā grauis miſeria . de illa exultatione ceciderunt in magnā ruinā : grauis tormēta . Quicquid illi accidit tibi accidere pōt . qꝛ homo es hō de humo ⁊ limus de limo de terra es : ⁊ de terra viuis . ⁊ in terrā reuerteris . De his ſupradictis mūdi amatoꝝ tam carnaliter et ſecularitꝰ viuētibꝰ nec mortē metuētibꝰ iā ſic vicinā : loqꝛtur Bern . ad fratres de mōte dei . *Q* miserabiles miseri : quos ipſe muerſe huiꝰ miserabilis vie ⁊ vite ſeducunt

domini bonis dies suos ducit: et in puncto ad inferna descendit. Ita ut dicitur in psal. Veniet mors super illos: et descendent ad inferna viventes. Certe tunc quod liber eorum posset dicere. Circumdederunt me dolores mortis et pericula inferni inveniunt me. Hi sunt miserabiles miseri quos vita presens sic seducit. De quibus dicitur iob. xxi. Impii vivunt sublevati confortatiq; diuicias semet eorum permanet coram eis. propriamq; turbam et nepotum in conspectu eorum domus eorum secure sunt et pacate et non est virga dei super illos. bos eorum concepit et non abortiuit. vaca peperit et non est priuata fetu suo. Egreduntur quasi greges pueri eorum. et infantes eorum exultant iusibus. tenent tympanum et et citharam et gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies et in puncto ad infernum descendunt. Quod male fraudat quod stulte ludificatur qui propter florem mundi vanisq; decoribus qui prius apparet quasi flos et prunus aret vadit ad infernum pendens de paradisa superna. Certe tunc fletus et tristitia qui penitus tradit istis mallet quod in omni tempore vite preterite pauper vixisset nec diuicias habuisset. Nec immerito. Ita quid tunc thesauri? quod aceruus perderit auri? cum peccatores mittentur ad inferos. inferni latebras ignem piterq; tenebras semper passuri nec ab his unquam redituri? Charissime quod dicitur de diuitibus huius mundi? quod de potentibus huius seculi nonne moriuntur sicut ceteri? Quis est in nullo videtur privilegiari. Ita sicut dicitur sapi. vii. vnus est introitus omnibus ad vitam: et similis exitus. Item iob. xxi. Iste moritur robustus et sanus diues et felix visceribus suis plenus sunt adipe et medullis ossa eius irri

gāf. ali^o No moriē i amaritudie nīe sue absq̄ vll^o
opib^o r tñ sū in puluē dormiēt: r vermes opient
eos. Ecce q̄ltē diuites ermūdipotētes mortē com
munē cum pauperibus sociantur. Unde eccl. x.
Dīs potentatus breuis vita. rex ē hodie: et cras
moriētur. De tali regē sine dubio sic legitur. i.
machab. ij. Gloria eius stercus er vermis hodie
excollitur. et cras nō inuenitur. Exemplū etiā
accipe de excellētissimo mundi principe. videll
cet magno alexādro qui vniuersū orbē sibi potē
ter bellando subiugauit: sic q̄ toti^o seculi solus
dñs putabatur. An legitur de ipso. Magnus a
lexander quo primū grecia rege floruit: ceteris
multa trophea tulit. Hic mundi paragrās fines
sibi subiugat orbem. tota q̄ terra minor viribus
eius erat. Item in alio libro scribitur de eodem
Dīs rex regū sibi subdita regna vīdebat. Fecit
eū fame sonus et fortuna monarchā. Totus ale
xandro famuletur subditus orbis. Magnus r i
magno dñetur maximus orbe. Sed post mūdī
trīphatū post vniuersale et vnicū totius orbis
adeptū imperiū quid magni sequebatur. Nam
quid regni stabilitas aut potentie perpetuitas.
nūquid corporis incolumitas aut pñtis vite lō
geuitas. Certe nequa q̄ sed illud cōmune oībus
vltimus ad mortē post oīa facta recursus. Tunc
bñ poterat dñe alexāder in hora mortis sue illud
iob xxi. Ego ille quōdā opulētus repēte rītus
sum Nam solū modo xij. ānos r nō āplius impa
uit Sic enī de ipso scribit. Petrus i auroza His
cens dñans āntis mortis vīrobedit. cuius vita ad

huc vestra fama mori. Siciter de morte p̄rēdo
poterat dicere illud iob. xix. Spoliavit me gl̄ia
et abstulit coronā de capite meo. destruxit me vn
diq; ⁊ pereō. Ecce charissime iazp; manifeste li
cet oīa cesar habet ⁊ gl̄ia cesaris esse desinit ⁊ tu
mulus vix erit octo pedū Ex quo v̄ videtur ap
par; q̄ regia maiestas oīs terrena potestas pro
speritas rerū series lōginqua dierū: p̄terit absq;
mora mortis dū venerit hora. N̄ dicit poeta. Es
sapiens marces sapiētia morte redūdās diuitiis
lapsu mobiliorē fluunt es p̄bus expirat: p̄bitas
es honestus honestas labiēs es fortis fortia mor
te cadūt Sane iā video q̄ singula de nobis ānī
furātur. Eūtes ergo si fueris diues fortī pulcher
ve quid inde. Si dñs mādi si rex si papa q̄ dīde
si prioz vel abbas fueris si p̄sul: rācito p̄tereunt
hec oīa. q̄ dīde? Sola manēt merita q; gl̄ia
cabitur inde. N̄ isidor⁹ in omelia. Dilectissimi
p̄sare debem⁹ q̄ breuis ē mūdi felicitas / q̄ mo
dica est hui⁹ mūdi gl̄ia. q̄ fragilis et caduca ē t̄pa
lis potētia. Dicat q̄ poterit / vbi sunt reges / vbi
sūt p̄cīpes / vbi impatores / vbi rerū locupletes /
vbi potentes seculi: vbi diuites mūdi: quasi v̄
bra trāsierūt. et velut somnū euauerūt. q̄rūt
et nō sūt. Quid dicem⁹ ad hec? Reges obierūt:
et p̄cīpes mortui sūt. Multi tñ putant diu viue
re: ⁊ quasi nūq̄ morte cadere de p̄sēti vita. Certe
nō sic impij nō sic. Nos autem sicut hoīes moue
mini: ⁊ sicut vnus de p̄ncīpibus cadetis. N̄ vt
dicit seneca ad lucillū. Nulius em̄nētis vite cadē
ē exit⁹. Unde scribitur in getta. Oīa mors delet

omnia morte cadunt. Anuersas enī felicitates
hoīm: mors terminat ⁊ ꝑcludit. Nam cuz predi
caueris fidē abrahe pietatē ioseph: charitatem
moysi fortitudiē sansonis zelū phinees dauid
māsuētudinē helisei miracula salomonis diuiti
as ⁊ prudētiā absalouis pulchritudie ⁊ formas
semp extrema oīm luct⁹ occupat. finēq; hystorie
finis hoīs imponit. vnaq; cōclusio est singulorū
videlicet est mortuus. Ecce iā patz manifeste ꝑꝑ
dicta q; fama gen⁹ mors sapiēciā res ⁊ honores
nō retinēt hoīez quin ruat in cinerē. Mā oē quod
est genitū tendit ad interitū. Hinc ē q; ouidius
dicit. Oritus cūcta suos repetūt matrēq; redūnt
Et reddit in nichilū qđ fuit añ nichil. Oīs ad ni
chilū deuenērūt tāq; aqua decurrēs. Sicut ⁊ ego
miserrim⁹ qđ ad nichilū redact⁹ sū ⁊ nesciui. Mā
dies mei sicut umbra declinauerūt ⁊ ego sicut fe
nū arui. Puluis enī sumus ⁊ homo sicut fenū.
Dies eius tāq; flos agri sic efflorescit. qm̄ spūs ꝑ
trāsibit ī illo ⁊ nō subsistet ⁊ nō cognoscat ā plus
locū suū. Ecce iā cōsidera q; homo est res fragi
lis res durans tpe puo. similis flori qui crescit ī
aruo. Añ ysa. xliij. Omnis caro fenū ⁊ omīs glo
ria ei⁹ quasi flos agri. Vere fenū est populus. ex
siccātū est fenū: ⁊ cecidit flos. Verbū autem dñi
manet in eternū. Et q̄ cur superbit homo: qui est
fenū tectorū q; priusq; euellatur exaruit. Añ scri
bitur in thobia. Est caro vas luteū vas lamētabi
le fenū aridulū fragilis glebella sacco olens car
nis vita labor: carnis cōceptio tabes mēstrua pu
tredo finis origo lutū ignea prius modo saccus

olens post veribus esca i tumulo. Pro qua do
te superbit homo? Itē bernardus in libro medi
tationū. Quā superbit homo cui? cōceptio culpa
nasci pena vita labor: necesse mori? Post hoīem
vermis post vermē fetor et horror. Sic in nō ho
minē vertitur oīs homo. Attende igitur et vide
prīncipiū vite tue et mediū finē siue terminū. et
inuenies maximā occasionē et causam temetipsū
humiliandi. Quid cogitas? quid dicis? que te
ipsū facis? Mōne puluis es et terra? Scriptum est
enī eccl. xij. Reuertatur. puluis in terrā suā et vñ
erat in terrā vilissimā. In terrā putridā vermib⁹
repletā Job. viij. Putredinē dixi. Pater meus
es mater mea et soror mea vermibus. Item eccl.
xviij. Omēs homines terra et cinis. Et gen. iij. Re
uerteris in terrā de qua sūptus es. qz puluis es
et in puluerē reuerteris. Et ideo sicut amonet a
lanus Esto meōz qz puluis eris et vermibus esca
In gelida putrēs qñ iacebis humo: non erit in
mūdo qui te velit vltra videre Cū tua raudior
sit caro rupta cane. Unde Bern. Quid fetidius
humano cadauere? Quid horribilius hoīe mor
tuo. Quis erat in vita gratissimus āplexus: fit
in morte horribilissimus aspectus. Quid ḡ pro
sunt diuitie? qd deliciae? qd honores? Diuitie nō
liberāta morte: nec deliciae a vermibus nec hono
res a fetore. Deus eterne qz misera sorte claudī
tur oīs homo. Certe tu charissime si p̄dicta dili
genter attenderes: maximā humiliationis cau
sam p̄culdubio inuenires? Itē qz mortis memo
ria hominē humiliat: patet. iij. re. xxi. de acham

qui audita cōminatiōe mortis sibi facta ab helya
interim humiliat⁹ ē sic q^o dñs dixerat ad helya.
nōne vides achā humiliatū corā me? Legit⁹ q^o in
romana curia quondā fieri solebat/ scz q^o creato
papa a portabat corā eo stupa. Qua incēsa dice
batur sibi sub hac forma. Sic trāsit glā mundi.
Hoc est sicut ignis stupā velocit⁹ ⁊ subito redigit
in fauillā: sic oīs glā mundi labit ⁊ preterit q̄ss
vmbra. Narrat etiā istidorus; cōsuetudinem anti
quitus fuisse. q^o prima die coronatiōis impator⁹
cōstātinopolitani cū esset in glā sua: lathomus
quidā a portabat ei tria aut quattuor genera la
pidū: dicēs ei q^o eligeret de q̄ sibi vellet. fieri mo
numētū Itē legit⁹ de beato iohāne elemosinario
p̄iarcha alexādrino q^o dū sepulcrū ei⁹ fieret nū
q̄ voluit illud p̄fici. ordinās q^o in magnis solēni
tatib⁹ cū eēt in honore suo aliq⁹ veniret ad euz:
sic dicēs. Dñe sepulcrū tuū imp̄fectū est. iube il
lud p̄fici: qz nescis quā hora fur est v̄turus. Et
quare ista fiebāt de papa ⁊ impatore ⁊ p̄iarcha
q̄ oēs erāt virtutis status excellētissimi hui⁹ mundi:
nisi vt semetipsos regnoscerēt hoīes mortales:
et spe lōgioris vite aut magnanimitate potētie:
seu terrene glē supbiendo se non extollerent: sed
morti memoriā p̄ oculis habendo se in oībus
humiliarent. Cū dicit⁹ p̄ p̄phetam in psal. Sci
ant gentes qm̄ hoīes sunt. Hoīes inquit: hoc est
de humo seu de limo p̄creati. et ergo necessario
morituri. Eccl. xli. Omnia que de terra sunt: in
terrā conuertentur de quorum numero omis ho
mo reputatur. Hiere. xxij. Terra. Terra. Terra.

audi sermonē dñi. Ter vocat hoīem terrā. Mā q̄
tripliciter pōt homo dici de terra. Est enim terra
q̄ de terra creatur: in terra conuersatur: et finali-
ter in terram redit et mutatur. Terra ē creatiōe
cōuersatione et morte. Terra est natura via et se-
pultura. Terrā sapit. terram lingit. terrā sitit et
ēcupiscit. cōglutinatus est in terra venter eius.
descendit in interiora terre. celestium oblitus p̄
terra litigat et p̄ terra pugnat. p̄ terra mare
nauigat et p̄ terra pambulat. et sepius propterea nunc
huc nunc illuc homo miserabilis anxius laborat
nec a talibus cessat: donec qui de terra sumptus
est reuertat̄ in materiā primā videlicet in terrā.
dicens illud iij. re. ij. Ecce ingredior viā vniuersę
se terre. Et ideo cum sex cam lim^o cū res vilis-
sima. simus. vnde sup̄bimus ad terrā qñ reim^o.

Quod mors facit oīa contemnere.

Hic cit etiā secundo mortis memoria oīa cō-
tēnere. et tāq̄ nichilū reputare. Uñ hiero-
ni. in p̄logo suo sup̄ bibliā sic inq̄t. Facile cōtem-
nit oīa qui se semp cogitat moriturū. Nam cōcu-
piscencia oculorū cōtemnit̄ qñ aliquis cogitat se
tā breuiter relicturū oīa. Cōcupiscētia carnis de-
spicitur dū modo q̄s cōsiderat q̄ corpus suū pro-
priū q̄si instanti erit cibus vermū. Sup̄bia vite
spernitur dū quis hoc corde ponderat q̄ ille qui
vult eē sup̄ alios ponesi t̄ra subt^o pedes oīz q̄ ē
ifimū elemētōz. Et q̄ dicit hieronim^o ad cip̄anū
ep̄. Mem̄to mortis tuę si peccabis q̄ q̄tidie recor-
das se mortū p̄tēnit p̄ntia festinās ad fūta. esau

enī cōsiderans sibi mortē imminere fallacter cō
tēpsit terrena. An̄ dicit̄ genesis. i. xvii. Si mori
orqd̄ michi p̄derūt p̄mogenita. Itē isidorus
aduertens p̄ntis vite breuitatem ⁊ q̄ ea q̄ viden
tur hic possideri quasi instantissime in morte vi
delicet reliquēda sūt. Ad i. loz exhortās cōtemp
tum sic indēns ait. Si vis esse quietus nichil se
culi appetas. semp̄ requiē mentis habebis si cu
ras seculi a te p̄iceris abiciis a te q̄cquid bonū
p̄positū poterit impedire. Esto mortu⁹ mūdo et
mūdo tibi mūdi glām tanq̄ mortuus non aspī
cias. ab effectu huius vite tanq̄ mortuus te las
separa. sicut sepultus non habes curam de secu
lo tanq̄ defūctus ab oī purga negotio. viūcō
temne quod post mortē nō poteris habere. Itē
seneca Nichil eque tibi p̄ficiet ad temperantias
oīm rerum et cōtemptū sicut si equens cognatio
breuis eū et huius tempis incerti. Itē dicit̄ dilec
t. mi dum viuis me mortē mente memento mori.
Itē legitur in libello de dono timoris q̄ q̄dam
magne litterature in philosophia datus mundi
vanitatibus audiens semel in matutinis legi de
longa vita patrum et q̄ semper dicebatur in fi
ne ad quēlibet eoz illud genesis. Et mortuus ē
cogitauit q̄ sibi eciam taliter euentret quantū
cūq̄ t̄pis viueret. Ex hoc cōcipiens mūdi cōtem
ptum intrauit in ordinē predicatorū in quo fac
tus est parisius magister in theologia et vir exi
mie sanctitatis. Quē bene hic habuit pre oculis
verba ecclesiastes vndecimo sic dicentis. Si an
nis multis vixerit homo et in oībus his letatus

fuerit meminisse debet tenebrosi t̄p̄is et dierum
multorū. qui cū venerit vanitatis arguē̄t̄ p̄reter-
rita **¶** Vere ī die mortis p̄ vanitas ac vāitatū vāi-
tas/ et q̄ oīa fuerunt vana **¶** Ū̄n̄ scribitur eccle. iij.
Cuncta subiacent vanitati. et sic est reuera vana
sunt oīa vniuersa et singula. vanitas est vita no-
stra et q̄libet mundi creatura. Nam vt d̄f̄ in psal-
mo. **¶** Vniuersa vanitas oīs homo viuens. tu autē
estimas diu viuere. ⁊ hec t̄p̄alia annis plurimis
in delicijs possidere. **¶** Charissime nō sit homo vāi-
tati similis factus. dies eius sicut vmbra p̄tereūt
Ecce iam vides q̄ dies āni tui erūt pauci/ et ep̄a
tū tuū accipiet alter. Et ideo t̄p̄a lōga noli p̄mit-
tere vite: quocūq̄ ingrederis seq̄tur mors corpo-
ris vmbra. **¶** Ideo si te bene inspexeris ⁊ verba ti-
bi dicta ⁊ etiā post modū dicēda cordis auribus
diligenter p̄ceperis/ pot̄⁹ debes dicere vado mo-
ri q̄ credēs p̄ longū viuere tēpus. forte dies hec
est vltima. **¶** Tibi enim d̄f̄ aīam tuam repetēt a te
que autē parasti cuius erūt. Ergo vade mori. va-
de certus. q̄ velocis est dispositio tabernaculi tui.
vt scribitur. ij. petri. i. **¶** Et cogita iam te mortuū ⁊
quē scis d̄ necessitate etiā post quāto s̄libet ānos
p̄culdubio moriturū. ac p̄temne trāsitoria q̄ sta-
rim ⁊ quasi absq̄ mora quāuis inuite erūt reli-
quenda. **¶** Unde poeta refert. **¶** Prædia terrarum.
possessio diuitiarū. fabrica muroꝝ: grandis stru-
ctura domoꝝ. gloria mensarū cū delitijs epularū
īsignesq̄ thori/ mappæ cīphiq̄ decort. resplēdēs
vestis que moribus obstat honestis. grex arimen-
toꝝ. spaciosus cultus agroꝝ. fertile vīnetū diuer-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

saute repletū. gaudia natoꝝ. dilectio dulcis eo-
rum. cūcta relinquunt nec post hec reueniunt.
Ex his iam vide & cōsidera q̄ nichil stabile aut
pmanens est in p̄nti vita. **Uñ** dicit eccli. ij. Ma-
gnificauī opera mea. edificauī michi domos.
plātaui vineas: ortos feci et pōmeria. cōseui ea
cūcti generis arborib⁹. & extruxi michi piscinas
aquarū. vt irrigarē siluā lignorū germinātium.
posse di seruos & ancillas multāq; familiā habui
armēta quoq; & magnos ouīs greges vltra oēs
qui fuerūt añ me in hierusalē. cōseruaui michi
aurū et argētū et substātiās regū & puintiarum
feci michi cantores & cātarrices et delicias filio-
rū hoīm. ci phos et vrceos ī misterio ad vina sū-
denda: & s̄gressus sū opib⁹ oēs qui fuerūt ante
me in hierusalē. sapia quoq; perseverauit mecū
& oīa q̄ desiderauerūt oculi mei non negaui eis
nec prohibui cor meū q̄n omī voluptate fruere
& oblectaret se ī his q̄ p̄parauerā. Cūq; me puer-
tissē ad vniuersa opera q̄ fecerāt manus mee et
ad labores in q̄bus frustra sudauerā: vidi in om-
nibus vanitatē & afflictionē animi & nichil pma-
nere sub sole. Vere nichil pmanet. oīa enī transe-
ūt & labūf quasi vmbra. **Uñ** iohānes d̄ garlādia
Qd̄ fuit est & erit perit articulo breuis hore. Er-
go qd̄ pdest eē fuisse fore? Esse fuisse fore: tria flo-
rida sūt sine flore. **Itā** si floē perit qd̄ fuit ēz erit
Mūd⁹ ei trāsīt & cōcupia ei⁹. Et iō qd̄ breuit̄ du-
rat q̄s prudēs q̄rere curat. **Uñ** bern. in libro me-
ditationū sic ait. Quid thesaurisat q̄s in terra
cū sine dilatiōe trāsēat & illud qd̄ collegit et ille

qui colligit? Tu ergo homo quē fructū expectas
in mūdo cui? fructus ruina est finis mors? Ati
nā sapers et intelligeres: ac nouissima puideres.
Item petr^o blefesi. in quadā epla sic dicit. Glo
ria mūdi fallax et seductoria: suos decipit ama
tores. Quicquid enī vel in futurū pmittit vel i pñ
ti pretendit totū ad nichilum deueniet tāq̄ aq̄
decurrēs. Inspice q̄ fragilis q̄ fallax q̄ sitina
nis mūdus et illi^o gla quā cupim^o. Et ergo stul
tissime cur cito nō spernis q̄ pretereūtia cernis?
Nōne vides mūdū miserū nimis et furibūdum
sub gladio dire mortis languēdo perire?

Quō mors facit hōsem penitētiā acceptare
Iuxta ordinē pmissorū nūc restat diligenter
investigare qualis mortis memoria facit hō
minē pñiam aggredi siue acceptare. Istud cla
re patet. Josue. lū. de ninivitis q̄ ad cōmūtiōez
mortis pñiaz pegerūt. Per hęc etiā bñs iohā
nes baptista inducebat hōies ad penitētiā faciē
dā dicēs luce. lū. Facite dignos fruct^o penitētie
et subdit. Securi^o ad radicē arboris posita ē. qd̄
ē cōminatio mortis. Item psal. Lū occideret eos
q̄rebāt eū et reuertebātur. videlicet ad peniten
tiā pagendā. Et ābrosius super lucā. Ne michi
si pctā mea nō defleuero. Ne michi si medīa no
cte nō surrexero ad cōfitendū tibi dñe. Ne michi
si dolū pximo meo fecero. Ne michi si veritatē
non dixerō. Ad radicē arboris securis posita
est. Job etiā considerans breuitatem presentis
vite potius elegit hic: q̄ postmodū sine fructu
inutilit^{er} penitere. Unde dicit Job. x. Paucitas

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

dierū meorū finietur breuī. Dimitte ergo me vt
plāgā paululū dolorē meū: ante q̄ vadā et nō re
uertar ad terrā tenebrofā et opertā mortis cali
gine. Vere tēpu sp̄s est breuiffimū. Nam vt di
cit tob. xlii. Breues dies hoīs sunt. Itē prima
ad chor. vii. Tps breue est. Et ergo melius eſt
breuiter et leuiter nāc ſuſtinere modicu: q̄ poſt
dolere et inutilit̄ penitere p̄ infinita ſeculorū ſe
cula. Unde dicit aug. de decē cordis. Melior ē mo
dica amaritudo in faucibus: q̄ eternū tormentū
in viſcerib⁹. De breuitate preſentis vite ſic dicit
idē in ſermone. Vita hoīs tota breuis ē ab ifan
tis vſq; ad decrepitā ſenectutē. Adā ſi adhuc vi
ueret: et hodie moueretur quid p̄fuiffet illi longi
tudo vite. certe modicū v̄ nichilū. Unde poſſet
dicere. Jam michi preterite fluxerunt tps vite.
Vñ quidā. Quid p̄deſt hoī ſi viuat ſecula centū
cū moritur vitā trāſiſſe putat quaſi ventū. Et er
go dicit aug. ſuper pſalteriū. ſi toto tpe illo viuē
res a quo adā de paradifo emiſſus eſt vſq; hodi
ernam diē: certe videres vitā tuā nō eſſe diutur
nā que ſic aduolaſſet. Vita autem vni⁹ cuiuſq;
hoīs quanta eſt: adde tanto ſubet annos duc lō
giſſimam ſenectutē quid erit? Nōne quaſi auro
ra matutina? Item dicit idē in quadā ſomelia.
Fragilior eſ ſumus q̄ ſi vitrei eſſemus. Vitruſ
enī et ſi fragile eſt: tñ bene ſeruatum et cuſtodi
tū diu durat: vita aut̄ humana quārcūq; ſer
ueē durare nō poſteſt. Nā vt ſcribitur ad hebre
os. nono capitulo. Statutum eſt hoīb⁹ ſemel
mori. ¶ Unde Seneca de remedijs futurozum

Vita nostra peregrinatio est. Cū diu ambulaue-
rimus: deniq; redoundū est. Hanc mortis neces-
sitatē et humane vite breuitatez: cōsiderauit gē-
tilis ille xerses: de quo beat⁹ hieronim⁹ scribēs
ad heliodorū in epistola sic inquit xerses ille po-
tentissimus rex: qui subuertit montes mariaq;
strauit: cū de sublimi loco infinitā cerneret mul-
titudinē ait. Desinim⁹ eē. Hinc est q; seneca in
epistola sua quarta dicit. Quotidie morimur.
nā quotidie demit aliqua pars vite nre. Et qd
aliud est vita nostra nisi quidā cursus siue trāsi-
tus ad mortē? Nō nō īmerito horologio cōparē
qd semp gradatim trāsit: et vsq; ad certuz pun-
ctū continue discurret ⁊ tūc subito et īprouise cā-
panellas tangit ac eas sonitum facere cōpellit.
Sic in vitate vita nra labitur ⁊ fluit vsq; ad cer-
tū punctū/ hoc est ad vite terminum a deo patre
positū prefixum: quem nemo poterit preterire.
tunc enī deficit et cadit ac cāpanellas realiter ⁊
ad litterā sepe pulsare et sonare facit. Igit̄ eui-
gila et prudēter expecta casū vite tue. Nā hor-
rologiū tuū gradus iā paucissimos habet p̄trā-
sire. Quis enī hora plures grad⁹ p̄terit et tran-
scēdit et statim cū ad vltimuz peruenit in bara-
trū mortis īprouise et subito dilabitur et cadit.
audi quid poeta refert. Vita breuis velut um-
bra leuis fugit ⁊ nichilatur. Si vadit subito ca-
dit dū stare putatur. Media enī vita in morte su-
mus. Ergo dicit eccl. ix. Nescit homo finem su-
um sed sicut pisces capiūtur hamo et sicut aues
cōprehenduntur laqueo: sic capiuntur ho iēs in

b iij.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

tp̄e malo. ecce iā venit finis. finis veit. Nā mors
vite est vltima finis. Nec est finis cunctoꝝ hoim
q̄ amouetur in domo luctus. vt habetur ecclia.
viii. Nā in libro metrico de vita et gestis alexā
dri. O felix mortale genus si semp haberet eter
nū p̄ mēte bonū: sinēq̄ timeret. Qui tā nobilib⁹
media q̄ plebe creatis. Improuis⁹ adest anime
discrimine magno. Ecce iā charissime vita quid
ē hois nisi res vallata ruinis? Est caro nostrac
nis modo p̄cipiū modo finis. Hinc est qđ ber.
dixit. Cū recordor qđ sū cinis et qđ venit finis si
ne fine: p̄timeo vt cinis refrigesco. Et quia se
cundū gre. Valde se sollicitat homo in bono ope
re qui semper cogitat de terrena fine. Igitur di
lectissime oēm crede diē tibi diluxisse supremū
semp habens memori mēte necesse mori. Quis
ergo sane mentis considerans breuitatē ⁊ maxi
mā incertitudinē huius vite ac p̄p̄nuitatem
mortis iam venturę. Quis aīa duertens diligēt
q̄ reuoluens q̄ anni nostri sicut arena medita
būtur: ⁊ dies n̄i sicut fum⁹ deficiūt / qđ homo na
tus de muliere ⁊ breui viuens tpe / qđ quasi flos
egredit⁹ ⁊ p̄terit⁹ ⁊ velut vmbra fugit? Quis mēte
ten⁹ hec pōderās ac cordialit̄ itūēs ⁊ p̄siderans
sic seducit⁹ a diabolo carne ⁊ mundo: qđ penitere
negligit⁹ i hoc tpe breuissimo: imo (vt veri⁹ dicā)
in hac p̄nti horula siue momēto. Certe nemo dif
fert siue negligit: nisi quē malicia sua peit⁹ exce
cauit. Qđ q̄ta pena de illa negligētia p̄sequetur
Nā apoca. ad hebre. ij. Quō effugiem⁹ si tantā
neglexerim⁹ salutē? Hic beat⁹ effrē dicit. Charis

si me i hoc breui tpe si neglexerimus: nullā oīno
excusationē habebim⁹: quā pñis facinorib⁹ oñ
dam⁹. Noli ḡ brenitatē hui⁹ tpi negligere: ne p
ifinita scloꝝ sc̄la pñia ifructuosa postmodū i c̄-
piastarde peitere. Iḡf festina ⁊ ne tardaueri ne
cū fatuis ⁊ ḡib⁹ finalit̄ excludari. Quā math. xxv.
Ecce spōs⁹ veit ⁊ q̄ parate erāt i trauerūt cū eo ad
nuptias. ⁊c. Sup q̄ btrūs grego. sic dicit. O si pa
latū cordis sapere possit q̄tū admiratiōis habz:
ecce spōs⁹ venit. Quātū dulcedis cū dicit̄: i trauē
rūt cū eo ad nuptias? Et q̄tū amaritudis cū d̄r:
clausa ē ianua? Charissime si hec sapiēs ⁊ itellige
res ac frēq̄nt̄ cordeten⁹ rumināres ad penitētiā ⁊
vitijs festināter carreres. Neq̄ tēp⁹ acceptabile
et dies salutis p̄ comestatiōes ⁊ ocia tā inutilit̄ per
deres sine fructu. Et ḡ scribit̄ apo. ii. Mēor esto
vñ excideris ⁊ peitētiā age. Legit̄ ap̄d clare val
lē accidisse q̄ q̄dā vir sanct⁹ cū eēt i orōne audi
uit quādā vocē miserabilit̄ lamētantē. Et cū inq̄
reret q̄d hoc eēt r̄dit. Ego sū aia cuiusdā dāna
ti meā ifinitā plangēs dānationē. Et cū de pena
eius q̄reret: dixit. q̄ iter oīa q̄ dānatos magi ex
citabāt ad penā: erat amissio tpi sibi ḡfa d̄i col
lati. in cui⁹ pua mozula potuissent pñiam fecisse
que eos liberasset a pena ifernali. Quā hugo d̄ s̄a
cto victore. Oīa gehēne supplicia supat: deū nō
videre ⁊ bonis carere: q̄ in p̄tate habuisti obti
nē. Opemur igit̄ bonū dū tps hē⁹ ne postmodū
dicā⁹ peitēdo illd̄. hie. viij. Trāsit messis finita ē
estas ⁊ nos salueti n̄ sū⁹. Hic ē q̄ deuot⁹ ille efrē
nos admōet sic. d. Obsecro vos km̄i ⁊ sup̄r rō

50 amici mei vigilate in hoc brevi tpe / i hac ho-
ra vndecima contendite. iam enī vespera ppe-
rauit ⁊ cū gloria multa remuneratoꝝ adueniet:
reddere vnicuiqꝝ scđm opera sua. Exēplariter
enī pz qꝫ mortis memoria i ducit hoīem ad peni-
tētiā faciēdā. Unde legitur d̄ quodā milite flagi-
cioso qꝫ nullā pñtam a papa alexādro sibi iposi-
tam voluit acceptare. Tandem papa dedit sibi
annulū vnū vt illū p penitentia portaret. ⁊ qñ-
cunqꝫ euz respiceret: qꝫ pro morte sua cogitaret.
Quod cū fecisset multis diebus: postmodū ad
papā rediit. dicēs qꝫ paratus esset oēm aliā pñ-
tētiā quācunqꝫ sibi iniūgeret facere et imple-
re. Item legitur de qđam alio pctōre qui etiam
nullā voluit acceptare penitētiā. tandem cōfē-
sor suꝫ sibi hoc iniūxit. vt pēperet seruitoꝝi suo
qꝫ semp in primo ferculo baculū decorticatū pre-
sentaret dicēs. Dñe reducat is ad memoriam qꝫ
necessario habet is mori. et nescitis vbi / quomō-
vel qñ. Cū aut per tēpus aliquod sic fecisset: et
p hoc q̄ comedebat sibi in odiū verterētur: dixit
cōfessoris suo. qꝫ paratus esset oēz aliā pñtiāz face-
re quācunqꝫ etiā veller. Itā cor suuz erat in seipso
cōturbatū: et formido mortis cecidit sup eum.
Ex p̄dictis ḡ satis clare pz qꝫ mortis mēoria facit
hoīez se huiliare oīa cōtēnere ⁊ pñtiāz aggredi
sine acceptare ⁊ ex consequēti pctā deuitare. Et
ideo sepe recorderis bone frater: qꝫ morieris. et
si memor es mortis felix eris cito fortis.

S Scđm nouissimoz est de extremo iudicio.
Scđm nouissimoz cuiꝫ frequēs recorda

xxi. Cū viderit filiū hoīs veniētē i nube cum ptāte
magna et malestate. tūcerūt signa i sole et luna et
stellis: et i terris p̄stura gētū p̄ cōfusione sonit⁹
maris et fluctuū. ita q̄ arescent hoīs p̄ timore et
expectatiōe. q̄ supueniēt vniuerso orbi. **O** miser
hō cogita illud iudicis. s. del et hoīs tā horribilē
aduētū. **M**ā ignis i cōspectu ei⁹ exardescet et in
exercitu ei⁹ tēpestas erit valida. **I**gnis inq̄ ante
ip̄m p̄cedet et i flāmabit i circuitu inimicos ei⁹. **A**n̄
hebre. x. **T**erribilis ē aut̄ q̄dā expectatio iudicij
et ignis emulatio q̄ p̄sūptura ē aduersarios ei⁹.
Et malach. iij. **E**cce dies veniet succēsa q̄si cami
nis et erūt oīs supbi et oīs faciētes i pietatē vt stipu
la. **I**te isai. lxxvi. **E**cce dñs i igne veniet. **A**n̄ ioel.
ij. **A**n̄ faciē ei⁹ ignis vorās: et p̄ eū exurēs flāma.
Et igit̄ vt scribit̄ malach. iij. **Q**uis stabit ad vi
dēdū eū? **I**p̄e enī q̄si ignis cōflās et quasi herba
falonū sedebit colās et expurgās argētū **Q**uis q̄
sane mētis hūc iudicē et aduēt⁹ ei⁹ diē toto corde
nō timebit? **A**n̄ grego. sup ezech. **Q**ue erit mens
hoīs et̄ni iudicis p̄ntiā nō formidāris: vbi cūcta
sū p̄ctā an̄ oculos redeūt: et oīa q̄ cum delectatiōe
facta sūt ad mēoriā cū pauore reducūtur? **C**erte
vt scribit̄ puer. xxvij. **V**ere mali nō cogitāt iudi
ciū: q̄ aut̄ req̄rūt deū: aduertūt oīa. **A**n̄ ber. i p̄sa
Expauesco q̄ vultū iudicij vēturi. **V**ultū quē la
tebit nil occultū nec relinqt̄ q̄d iultū. et q̄s n̄z nō
tiebit q̄ iudex appebit? **I**gnis inq̄ ardebit pec
catores q̄ delebit. **E**st aut̄ hoc iudiciū sp̄s metu
endū p̄ t̄ria. **P**rimū ē multiplex accusatio ip̄i
us p̄ctōris valde p̄horreda. **S**cōm ē strictissima

villificationis nre ratio. Tertiū ē horribilis sentē
tie expectatio q̄ a iusto iudice tū crudelis ē ferē
da. q̄ oīa sūt pctōrib⁹ plurimū metuēda ⁊ p̄ cōse
quens eorum memoria est a pctis retractua.

Quod iudicium timendum est propter mul
tiplicem accusationem.

St autē p̄mū p̄p̄ qd̄ iudiciū valde ⁊ sp̄ali
metuēdū est: multiplex accusatio ip̄is pctō
rib⁹ valde grauē ⁊ horrēda. Quā multa inueniuntur
et nūerant̄ ī scriptura q̄ pctōres ī die nouissimo
accusabūt. Prīmū ē p̄pria cōsciētia q̄ pctōrē ar
guet nō ī occulto vt nūc: s; corā oībus tū aperte.
Quā dicit. viij. Iudiciū sedit ⁊ libri ap̄ti sūt: id ē cō
sciētia q̄ oīb⁹ reuelabūtur. In his libris cōtinet̄
sentētia vite vel mortis: gl̄ie seu cōfusiōis: salutē
perpetue vel cōdēnatiōis sempit̄ne. Itē apo. xij.
Iudicati sūt mortui ex his q̄ scripta erāt ī libris
s̄m̄ opa ip̄orū. hoc est in cōsciētis ip̄orū. Quā ro. ij.
Testimoniū illis reddēte cōsciētia eorū. Quā testi
moniū bone cōsciētia ē accusatio pctōrū cōdēna
tio siue pena. Scdm̄ qd̄ accusat pctm̄ sūt diaboli
et sp̄s maligni: ip̄i enī sūt p̄ditores. Quā sugge
rūt pctm̄ faciēdū: ⁊ de facto ⁊ de cōmissio pctōres
accusabūt. sicut soci⁹ furis inf̄ dū accusat furē de
illo qd̄ fecerat cū eo. Iō. apo. xij. Diabol⁹ accusa
tor fratrum noiāf. Unde augustinus. Vltabunt
omnes ante tribunal ch̄risti: ⁊ presto erit diabol⁹
et recitabit verba p̄fessionis nostre: ⁊ obūciet no
bi sī faciē quicquā fecerimus ⁊ in quo peccauim⁹
et in q̄ loco: et quid facere debebam⁹. Dicitur⁹ est

enī ille aduersarius nŕ. Equissime iudex iudica
istū esse meum ob culpam: qui noluit esse tuus p
gratiā. tu⁹ est per naturā: me⁹ per miserā. tu⁹
ob passionē: meus p suasionē. tibi inobediens:
michi autē consentiens. a te accepit īmortalita-
tis stolā a me hanc pannolā qua indutus est tu-
nicā tuā. vestē dimisit: cū mea huc venit. Equis-
sime iudex iudica ergo istū esse meum: et mecū
fore cōdēpnatū. **Hec aug.** Tertium q̄ peccato-
res accusabit: sunt angeli et spūs beati. **Credibi-**
le est enī q̄ ille qui tradidit aias custodiendas:
requirat ab eis dē de h̄mōi custodia rationē ⁊ cū
illi nō mentientē: oportebit eos dicere q̄ ip̄i sunt
in culpa. sed peccatores noluerunt eis credere ⁊
obedire. sicut nō est culpa medici q̄ nichil omit-
tit de pertinētibus ad curā infirmi si non sanat
languidū sibi inobediētem. **Unde hieremie. li.**
Curauimus babilonē et nō est curata et est x̄bū
angelox quasi diceret. fecimus qđ necessarium
erat fieri circa babilonē vt curaretur. sed culpa
sui fuit q̄ nō est curata. Quartū accusans pctō-
rem sūt creature. **Et si queris q̄: dico q̄ omnes ⁊**
singule. **Nā** offenso creatore totus mūdus odio
habebit offensorē. **Uñ iob. ix.** **Reuelabūt celi inī-**
quitatem impū et terra aduersus eū consurget
Nā d̄ n̄s aduocabit celū de sursum et terras discer-
nere pplm suum. **Uñ criso. super math.** **In illo**
die nichil est q̄ r̄ndeam⁹: vbi celū et terra solet
luna dies et noctes ⁊ tot⁹ mūdus stabūt aduer-
sus nos in testimoniu pctōꝝ nrōꝝ. **Et ergo dicit**
grego. **Si queris quis te accusabit. Dico totus**

mūdus et creature. nō solū pctōres accusabunt
verum etiā creatorē d̄ ipsīs vindicabūt. vñ sap.
v. Armabit creaturā ad vltionē inimicorū et
pugnabit cū illo orbis terrarū cōtra insensatos
videlicet pctōres. Item eiusdē. xvi. Creatura t̄
bi factori deseruēs exandescit in tormētū adū
sus iniustos. Quintum accusans pctōrē sūt mise
rabiles persōe q̄ iniuriam passē sunt. nā ille tūc
accusabūt eos q̄ ipsīs iniuriam fecerūt. tūc entz
Xificabit verbū p̄phete in psal. sic dicentis. Co
gnoui qz faciet dñs iudiciū inopū ⁊ vindictam
pauperū. Nā ipse qui abusus intuetur q̄ sedet
super cherubin et seraphin: qui ambulat super
pēnas vētorū terribilis est in consilijs sup filios
hoīm: tūc iudicabit causas pauperū: qñ stabūt
in magna cōstātia aduersus eos: q̄ se āgustiaue
runt. Tūc vindicabit oīa pater orphanorū. et iu
dex viduarū. paciētia v̄o pauperū nō peribit in
finē. Accusabūt etiā subditi suos impios negli
gentes p̄latos. vñ bern. sup cātica. D̄ terribilis
deus sup filios hoīm. frustra incipiet miseri tūc
dicē mōtibus: cadite sup nos ⁊ collib⁹ cooperite
nos veniet ante tribunal xp̄i: et audiet grauis
pp̄lorū q̄rela: accusatio dura quorū vixere stipē
ditis nec diluere pctā quibus facti sūt duces cecī
et mediatores fraudulentī. Sextū accusās pctō
rē ē malicia sine peccatū h̄iere. ij. Arguet te ma
licia tua ⁊ aduersario tua ierepabit te. Cū pec
cata erūt ligata ad collū pctōris. Osee. xij. Et
ligata est iniquitas effraym: abscondituz pctū
ii⁹. Stētrenorū i. Conuolute sūt ⁊ impositē collo

meo videlicet iniquitates mee. Et ideo sicut furtum ligatum
ad collum furis accusat eum ita tunc peccata accusabunt
miserum peccatorem. Prover. v. Iniquitates sue capiunt
ipsum: et funibus peccatorum suorum unusquisque constrigitur.
Hic est quod per prophetam dicitur. Funes peccatorum circumple-
xi sunt me. quibus funibus mali per diabolum trahetur ad
infernum. tunc enim cadet in retiaculo eius peccatores. et ca-
ptio quam abscondit apprehendit eos. Legitur de ericio
quod intras ortum onerat se pomis figens ea in aculeis
suis. cum autem venerit ortolanus tunc ericius volens fu-
gere impeditur ab onere: et sic cum pomis comprehenditur
et arrestatur. Sicut etiam peccatori accidit diversis onerato
peccatis: quibus comprehendetur in die iudicii et accusa-
bitur ab eisdem. Unde psalmus. Cognosce dominus iudicia faciens:
et in operibus manuum suarum comprehendetur peccator. De
quo dicit Iohannes chrisostomus super mattheum. Ipse cogitationes
et opera specialiter stabunt ante oculos nostros ac-
cusantes nos ante deum. Dicite apostolo. cogitationibus
in vicem accusantibus. unde Bernardus. Tunc opera nostra simul
loquuntur dicent ad miserum peccatorem. Tu nos elegisti
opera tua sumus: te non deseremus: tecum erimus: te-
cum ad iudicium pergemus. Nam ut dicit ezechiel. xviii.
Sicut iusticia iusti super eum erit: sic impietas impii
erit super eum. Hic est quod psalmus dicit. Audite hec omnes
gentes: auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Cur
timebo in die mala: hoc est: in die iudicii quam non solum
mala est: immo pessima cum libet peccatori. Ad quod re-
spondet sibi ipse: dicens. Inquit tunc timebo quia iniquitas
calcanei mei circumdabit me. Septimum et ultimum
accusans peccatorem: sunt tormentum sive instrumentum passio-
nis domini nostri Iesu christi. immo verius ipse metipsum christus.

Uñ ihere. **C**ru x̄p̄i cōtra te puḡbit. X̄p̄s vulne-
ra sua contra te allegabit. cicatrices cōtra te lo-
quētur: et clauī de te cōquerent̄. **H**inc aug. in tra-
ctatu de simbolo sic dicit. Fortasse dñs i corpore
suo cicatrices obseruauit: vt in iudicio pctōrib⁹
exprobet. ⁊ cōuincēs eos dicat. Ecce hoīez quez
crucifixistis. ecce deū et hominē i quē credere no-
luistis. videte vulnera que infixistis: agnoscite la-
tus, quod ipugnastis: quod ppter vos apertus ē
et intrare nolulistis. **T**unc etiā x̄p̄s accusans pec-
catorē dicit id quod naum. iij. habet scriptum.
Reuelabo pudenda tua in faciē tuā et ostēdā gē-
tibus nuditatē tuā: et regnis ignominiam tuā.
Ite osee. ij. Reuelabo stultitiā eius in oculis ar-
matorū ei⁹: et vir nō eruet eū de manu mea. **Q**uod
desolati ⁊ q̄ tristes erūt in hac die miseri pctōres
Tūc enī sicut scribit apoca. i. **A**ldebit eū oīs ocn-
lus et q̄ eū pupugerūt: ⁊ plāgēt se sup eū oēs tri-
bus terre. **T**unc peccator vidit ⁊ irascetur. denti-
bus suis fremet et tabescet.

Quod iudiciū timēdū est ppter reddendā rōem.
Aud quod timoro sum reddit iudicium est
Astrictissima ⁊ villicationis nostre ratio d̄ oī-
bus singulariter faciēda. **U**nde luc. xvij. Red-
de rationem villicationis tue. iam enim non po-
teris villicare. **C**harissime si esses rationem red-
diturus mille florenozum coram domino. tem-
porali iusto prudenti et seuero: multuz deberes
solicitari pro bona computatione. **S**is ergo
multo magis sollicitus vigilians et timorosus

pro reddenda ratione de commissis et omissis coram deo
et angelis et omnibus sanctis eius quibus tunc presentibus
et absentibus te necessario oportebit computare:
non solum de maioribus: verum etiam de minimis usque
ad ultimum quadrante. Unde isaias. iiii. Dominus ad iudicandum
veniet cum senioribus populi et principibus
eius. Item zacharie. xiiii. Veniet dominus deus meus
et omnes sancti cum eo videlicet ad iudicium generale. quod
erit in publico coram omnibus et non in occulto. et
igitur tanto magis est timendum. Unde sophonie. iiii.
Mane iudicium suum dabit in luce et non abscon-
detur. Erit ergo ratio multimoda et evnetis tunc red-
denda. Primo videlicet de anima nobis a deo commissa.
Si enim rex filiam sibi dilectissimam quam in regno suo
disposuit fieri reginam alicui suorum commiserit
subditorum et ille eam male custodierit/ quis dubi-
tat quoniam rex exigere rationem de custodia filie sue taliter
neglecte? Quid ergo faciet rex celorum de illo cui
filiam suam id est animam sibi specialiter dilectam tradi-
dit in custodiam quam intendit ad dignitatem regina
in celis sublimare/ si eam male custodierit. nonne
magnam inde exigere rationem? Ideo dicit deuterio. iiii. Cu-
stodi te ipsum et animam tuam sollicite. Nam sicut di-
cit augustinus. Maius est damnum in amissione unius anime quam
mille corporum. Unde bernardus in libro meditationum.
Totus iste mundus ad unius anime precium estimari
non potest. Et igitur dicit idem. Cur carnem tuam pre-
ciosis rebus in pinguas et adornas quam in paucos
dies vermes sunt in sepulchro comesturi? et
animam tuam bonis operibus non decoras quam deo et
angelis eius in iudicio est presentanda. Cur ergo

animā vilipēdis rei carnē antepōnis? dñam ancillari z ācillā dñari: magna abussio est. Itē dicit idē in libro de cōtēptu mūdi. Hodie filij hoīz aīe curā negligūt: curā autē carnis oī desiderio perficiūt. neq; enī peccare metuūt: sed puniri. Tu ergo charissime noli mīn⁹ dignū diligere pl⁹ magis digno. Noli corp⁹ extollere z aīaz negligere: noli ancillā extollere z dñam pmittere ācillari. vñ Criso. in libro de repatiōe lapsi. Si aīam negligim⁹: nec corp⁹ saluare poterim⁹. Nō enī aīa p corpe: sed corp⁹ p aīa factū ē. Qui ergo qđ pmū est negligit: z qđ scđm et īteri⁹ ē extollit z custodit: utrūq; corūpit. Qui xō ordinē seruat: et qđ primū est colit z custodit. z si scđm neglexerit: p primū salutem saluabit et scđm. Si g̃ volueris animā tuā saluare: et bonā inde dño reddere rōem: ipsaz instrues sciētias z virtutib⁹ diuinis. An dicit plato ī thimeo. Ad hoc aīa cōiūcta est corpi: vt fenereē sciētias z vtutes. si cū magno fenore venerit: benigne suscipiet a suo creatore. si naūt relegabit ad inferna. Scđo reddēda ē rō de corpe nostro. Ip̃z si quid ēē castrū a deo nobis traditū et cōmissū. An bern. Bonū castrū custodit qđ corpus suū custodit. Exigeē ergo rō de custodia huius castrī. videlicet si īmici dñi hoc est carnis voluptates et vicia ibi: aliqñ sūt recepti: et familiares eiusdē z amici. id ē vtutes z bona opera: ab inde turpitē effugati. si diabol⁹ ibi sit recept⁹: et x̃s verus dñs confuso mō sit exclusus. Quod si fecerim⁹ magna erit suspicio de nota pditiōis nostre et infidelitatis: z stabim⁹ ad reddēd uz inde

rationē. Itē corp^o nostrū est iumētū a deo nobis
cōcessū: vt ipō vtamur pro aienre cōmodo r vtilli
tate. de quo debem^o reddere rationē quo ad tris
An eccl. xxxiij. Libaria/ virga/ r on^o asino. paīs
disciplina r op^o seruo. Tā asinus q̄ seru^o desig^t
nostrū corp^o cui debet panis ad sustētationē na
ture: virga discipline ad lasciuie rēp^otionē r on^o
boni operis ad pfectū penitētie. Exiget ḡ dñs
hoc suo iumēto: si illi pabulū discrete ministra
uerim^o: nō nimis late ipm corp^o nutriēdo. Itā q̄
seruū suū delicate nutrit: postea illū sentit contu
macē. vt habet puer. xxix. Etiā nō nimis modis
cū ipi corpori de necessarijs. tribuēdo. qđ si fece
rim^o: reputamur pprioz corpoz iterēptozes. Cō
tra quod sic loq̄tur bernar. i epla ad fratres de
mōte dei. Sūt ralia corporis exercitia i quibus
necesse ē laborare. sic sūt vigilie: ieiunia: r hmoi
que spūalia nō impediūt sed adiuuāt: si cū ratio
ne r discretione fiant. q̄ si ex idiscretione sic agā
tur vt vel deficiēte spū: lāguēte corpore: spūalia
impediātur. q̄ si cest: corpore suo abstulit opis ef
fectū: spūi affectū: primo exēplū: honorē deo: sa
cilegus ē r hoz dizi deū re^o. Et ḡ gregori. xxx.
moralū sic dicit. Per abstinētiā carnis vicia ex
tinguēda sūt nō caro. Sed necesse est vt artē cōti
nētie quisq; teneat: qđ nō carnē sed vicia occidat
sepe enī dñi in illa hostē i se q̄mur: etiā carnē quaz
diligimus trucidam^o Secūdo exiget si cū virga
discipline illud correxerimus a rebellione et la
sciuis ipm cohibendo. Ande bern. sup cantica.
Iugo discipline insolētia morum est domanda.

Item dicit idē in epla. **Q**uod cōpositū reddat om-
nē corporis statū necnō et mētis habitū discipuli-
na. cernicē submittit et ponit supcilia: componit
vultū: ligat oculos: cachinos phibet et moderat
līnguā: frenat gulā: sedat iram: et format inces-
sum. Tertio exigit dñs: si ipm corp⁹ laborare fe-
cimus in operib⁹ penitentie et virtutū. Unde au-
gusti. i li. de baptismo paruulorū. Propter hoc
de paradiso emissus adā cōtra edon habitabat:
vt significaret q̄ in laboribus qui sūt delictū cō-
trarij: erudicēda est caro peccati. Unde corp⁹ nř
reputandū est aīa laboriosum ad opera penitē-
tie faciēda a deo nobis cōmodatum. Noli ergo
tenere illud ociosū: cū ignoras q̄ diu apud te ma-
net: ne imperfecto penitētie opere ab illo q̄ con-
cesserat forsītā ipsū iprouise repetatur. Et ergo
iohannes criso. sic dicit. Si mutuo acceperis bo-
uem aut equū: operaris instanter et dicis. Forte
cras a me tolles. quare hoc etiā nō facis cum cor-
pore: quod facis cū equo vel boue? Sic igit iumē-
tum tuū a iesu xp̄o tibi cōcessum discrete nutri-
as: vt sustentetur natura et domentur vicia. Sic
virga discipline corrigas: vt maneat inobedien-
tia et fulgeat castimonia. sic ad laborem instru-
as: vt profugantur ocia et faciat dina penitētie
opera vt tunc finalit̄ possis domino bonā et va-
lentem exinde reddere rationem. Tertio reddē-
da erit ratio de pximis. Et primo pater de filio.
Nō habetur primo regū tertio. vbi legitur q̄
heli punitus ē pro filiis suis: eo q̄ nouerat illos
indignē agere: et nō corripuit illos delinquētes.

Et ergo dicitur puer. xxix. Erudi filium tuum. **U**bi dicitur
Si tibi sit nat⁹: peccatē corrigē natū. **M**eve suuz
luere possis de iure reatū. **I**tem prelat⁹ de suo sub
dito ezechi. xxxiij. **F**ili hoīs speculatorē dedi te
domni israel. **A**udiēs ergo ex ore meo sermones
annūciabis eis ex me. si me dicēte ad impiū ipse
moriēris morte: et nō fueris locut⁹ vt se custodi
at impi⁹ a via sua: et ipse in iniquitate sua morietur
sanguinē ei⁹ de manu tua reqrā. **I**tem eze. xxxviij.
Ecce ego ipse videbo sup pastores: et reqrē gregē
meū de manu eorū. **I**tem dñs seu p̄iceps terren⁹
etiā rōem reddet de suo inferiori et subiecto. **H**oc
p̄t̄name. xxx. vbi p̄cipes a dño iussi sūt suspen
di i patibulis p̄p̄ p̄ctm̄ p̄pli: qz fornicatus fuit
p̄pls cū filiab⁹ moab.: q̄ vocabant eos ad sacrifi
cia sua: vt legit̄ ibidē. **T**ales enī sūt p̄cipes et
prelati de quib⁹ scribit̄ **I**erem. xxv. **A**lulate pa
stozes et clamate et aspgite vos cinere op̄iātes gre
gis qz cōplecti sūt dies vestri vt inficiamini et ca
detis q̄st̄ vasa p̄ciosa. **V**ideāt ergo p̄lati ecclie et
p̄cipes vniuerse terre q̄ alijs p̄sūt: qualit̄ cōmis
sū sibi gregē verbo parit̄ et exēplo regūt instru
unt et defendūt. **P**relati nāqz debēt p̄plm̄ docere
a lupinis hereticorū insultib⁹ vulp̄inis q̄qz frau
dib⁹ sagaciter defensare. **P**̄cipes v̄o terre de
bēt peccātes corrigere: scz subditis iudiciū et iu
sticiā facere. pupillos et viduas miserabilesqz p̄
sonas diligēter p̄tegere nec quēq̄ i iustis exacti
onib⁹ seu molestijs aggrauare. **S**ciāt ei⁹ fore scri
ptuz sap. vi. q̄ iudicium durissimū his qui p̄sūt
fiet. **E**x iugo enī cōceditur miā: potentes aut̄ po:

terter tormēta patient. Ad vos ergo p̄latos et p̄n-
cipes vniuerse terre sunt hi sermones mei: ut di-
scatis sciētiam nō et excedatis/ ac subditos sic instru-
ite/ regite et defensate: tūc durissimū hoc iudiciū
vbi fortiorib⁹ fortior et maiorib⁹ maior in stat cura
tio: secure in die nouissimo valeatis expectare.

Quarto erit ratio reddēda de oīb⁹ operibus cō-
missis. **U**n atanasius dicit in simbolo: q̄ ad chri-
sti aduētū oīs hoīes resurgere habēt cū corpo-
ribus: et reddituri sūt de factis p̄p̄rijs rationez.
Et hoc est qd̄ ap̄tus inuit. ij. ad cor. iii. v. vbi dicit
Dēs nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i:
ut recipiat vnusquisq̄ p̄p̄ria corporis. put gessit
siue malū siue bonū. **U**nde eccl. ultimo. **C**ūcta q̄
sūt adducet dñs ad iudiciū: et nō solū magna et
grauia peccata: sed etiā q̄ in oculis nostris videf
modica et q̄si nulla. **U**n parū quid videf pass⁹
hoīs. sed de hoc ratio reddēda. Job. xij. **O**bser-
uasti oēs semitas meas: et vestigia pedū meorū
cōsiderasti. **E**t subdit cap̄lo sequēti. **T**u quidem
gressus meos dinumerasti. **I**te eiusdem. xxxij.
Oculi eius sup̄ vias hoīm et oīs gress⁹ eius cōsi-
derat. scz ad retribuendū quod i illis p̄petraue-
runt. **E**xēplū de angelo numerāte oēs pass⁹ he-
remite: de quo legi i n̄ vitis patrū. **M**in⁹ est v̄bū
ociosū. **E**t tñ sicut scribit̄ Math. xij. **D**e oī verbo
ocioso quod locuti fuerint hoīes reddent in die
iudicij rationem. **S**ap. i. **Q**ui loquit̄ que nō po-
terit latere nec preteriet illū correctionis iudiciū
Minimū videtur cogitatio vana: et tamen dicit̄
Sap. i. **I**n cogitatioībus impij interrogatio erit.

Et eiusdem. vi. Ipse cogitationes nostras scrutabitur. An ysaie. vii. Ego autem in opera eorum et cogitationes eorum video: ut et gregem cum gregibus videlicet ad iudicandum puti greges iudicabo. De quo habet ioeelis. iij. In diebus illis congregabo omnes greges: et deducam illas in valle iosaphat: et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea israel. Quia ergo opera nostra cogitationes et verba strictissime iudicantur. Nam ut dicit gregorius super illud matthei. xxiij. Omnes capilli vestri numerati sunt. Sic deus vias nostras considerat et gressus dinumerat: ut nec minime cogitationes aut verba minutissima que apud nos viderunt in eius iudicio remaneant indiscussa. Tunc enim universa opera nostra tanquam si in frontibus essent scripta: erunt omnibus manifesta. Nam ut scribitur ecclesiastici. xi. In fine hominis denudatio operum illius. Quinto erit ratio reddenda non solum de malis commissis: sed etiam de bonis pretermisissis. An matthei. xxv. Tunc dicet rex his que sinistris eius erunt: Discedite a me maligni in ignem eternum: qui paratus est diabolo et angelis eius. Esurivi enim et non dedistis michi manducare: et cetera que sequuntur. Et fuit una de causis quare dives epulo non inuenit aque refrigerationem: quia pauper lazarus de micis eius mensie nichil potuit obtinere. Item non solum de commissis et omissis ratio reddetur sed etiam de tempore perdito. in quo mala facta sunt et bona plurima neglecta. Ecclesiastici. xvij. Numerum dierum et tempus dedit illi dominus: ut in ipsis salubriter ad eius honorem et propriam salutem semper vteretur. quod tamen multum vilipendant: et tempus inutiliter consumunt. De quo ber

nardus in sermone ad scolares conqueritur dice
cens sic. Nichil preciosius tempore sed heu nichil
hodie vilius reputatur. transeunt dies salutis: et
nemo recogitat: nemo sibi perire diem: et nunquam
rediturum causat. Sed sicut non peribit capil-
lus de capite: sic nec momentum de tempore: vide-
licet de quo ratio non exigetur. **Q**uamquam hoc
timebat beatus Anselmus in meditationibus suis
sic dicens. **Q**uod lignum aridum et inutile eternis
ignibus dignum. **Q**uid enim respondebis illo die
cum exigetur ad te usque ad ictum oculi omne tem-
pus vivendi tibi impensus: qualiter ad te fuit ex-
pensum? **E**t ideo sapiens dicit ecci. iij. **F**ili conserua
tempus. **S**exto et ultimo reddenda erit ratio de om-
nibus donis a deo receptis. **I**psse enim dominus nihil dat
de quo non velit habere rationem. **U**nde potius vi-
detur commodare quam simpliciter dare. **I**psse enim re-
quitret rationem de omni dato: siue sit spirituale: ut
sunt bona anime naturalia. acquisita et infusa siue
corporalia: ut fortitudo agilitas et pulchritudo
siue temporalia ut sunt potestates diuitie et hono-
res. **D**e his omnibus patet exemplariter et para-
bolice. **M**athe. xxv. de quinque talentis. et **L**uce
xix. de nobili qui tradidit seruis suis diuitias: et
quibus omnibus oportuit reddi ratio: et fieri com-
putatio spiritualis. **E**t ergo scribit iob. xix. **S**ci-
tote esse iudicium semper breuiter faciendum: in quo
de omnibus et singulis superius iam positus ra-
tio strictissime exigetur. **Q**uare dicebat iob. xxxi
Quid faciam cum surrexerit ad iudicandum do-
minus et cum quesierit quid respondebo illi? **Q**ui

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

velociter veniet querēs et infrogās de oīb⁹ ope
ribus nostris. **M**ā iuxta est dies pditiōis et adesse
festinant tpa: scz quando iudicabit dñs ppl⁹ suū
um qz vt dicit ab die. calo vltio. Juxta ē dies dñi
sup oēs gētes. ipse nāq; dicit apo. iij. **E**cce venio
cito. **E**t g dicit in arci. xij. **V**igilate. nescitis enī
qn dñs veniet: sero an media nocte an galli can
tu/ an mane: ne cū venerit repēte iueniat vos dor
mientes. quod aut vobis dico oīb⁹ dico: vigilate
nam si nō vigilaueris: veniā ad te tanq̄ fur et ne
scies qua hora veniā ad te. **I**te apo. vlti. **E**cce ve
nio cito et merces mea mecū est reddere vnicuiq;
fm opera sua. et ideo charissime cū de tot et tan
tis te tūcito et quasi iprouise et subito oportet red
dere rationes. semp vigila et diligēter te examina
consciētia quoq; fūdītus expurga: vt cuz dñs ad
iudicādū venerit: possis eidē cōueniēter respon
dere: et in oculis ei⁹ grām ac pctōrū veniā miseri
corditer iuenire. **E**t hoc est qd suadet tibi ecclia.
xviij. vbi dicit. **A**nte iudiciū infroga temetipz:
et in conspectu dei inuenies propiciationem:

Quod iudiciū timēdū ē ppter sentētie pationē
Ultimū qd iudiciū reddit formidabile et pa
uescendū ē horribilis expectatio sentētie
que a iusto iudice tūc crudelis est ferēda. **H**ec aut
sentētia ē terribilis spāliter ppter tria. **P**rimū
est incertitudo sentētie siue dubitatio. nulli enī
cōstat an p se vel cōtra se feret. **M**ā vt dicit eccl.
ix. **S**ūt iusti atq; sapientes/ et opera eoz ī manu
dei. **E**t tū nescit hō vtrū odio vel amore dign⁹ sit
sed oīa in futuruz seruantē incerta. **A**n legitur in

vitis patrū: q̄ cuz abbas agathon mortur⁹ per
tres dies staret immobilis apertis oculis ⁊ fratres
eū pulsabāt dicētes: abbas vbi es: r̄ndit. In con
spectu oīm iudicis assisto. Et dixerūt fratres Tu
times? Dixit. Intima virtute que potui mandata
dei custodiri. sed hō sū: ⁊ nescio utrū opera mea
accepta fuerūt corā deo. quia aliē sūt iudicia dei
et aliter hoīm. et iō timeo: nec cōfido nisi venero
aū deū. Dixit enī grego. Justitia nra ad examē
diuine iustitie deducta iniustitia est: et plerūq̄ soz
det in cōspectu iudicis q̄d i intētiōe fulget opāt
Eū puer. xlii. Est via que videt hōi iusta: ⁊ nouis
sima eius deducūt ad interitum. Et qz iste scūs
pat agathon hec cordialit̄ aduertebat: iō q̄uis
in mādati dei custodiēdis diligētissim⁹ fuit: fu
turū tamē iudiciū valde timuit ⁊ expauit. Itē le
gī adhuc in vitis patrū q̄ qdā senex dixit. Tres
res timeo. vnā videlz qn̄ aīa mea egressura est d̄
corpore. aliā qn̄ occursura ē ipi deo. tertiā x̄o qn̄
finalē sententiā i die nouissimo expectauerit au
ditura. Ecce qualit̄ hoc iudiciū multi scōy patrū
timuerūt ppter incertitudinē sentētie tūc feren
de. Et vere merito multū est timēdū. Eū math.
vij. et sūt vba saluatoris. Multi dicent michi in
illa die dñe nōne in noīe tuo pphetaui m⁹ ⁊ demo
nia eiecimus: ⁊ virtutes multas fecim⁹: ⁊ tūc cōfi
tebī illis dicēs: nūq̄ noui vos. discedite a me Et
si pphete et fugātes demones ⁊ mirabilia in dei
noīe faciētes tūc repellētur: q̄s poterit esse secu
rus quis tā sancte hic posset viuere q̄ i hoc iudi
cio nō ha beat tremere et flere: Nullus verissime

cum non sit mūd^o a forde super terram etiā nec
infans vni^o diei. Hinc ē q̄ scribit isaye. lxxij. Fas-
cti sumus vt mūdi nos oēs quasi pann^o menstru-
ate vniuerse iusticie nostre. Igitur de oībus ope-
rib^o nostris i hoc iudicio pducenōis q̄ tūq̄ etia^z
videant bona siue iusta debem^o merito forma-
re. Unde iob. ix. Verebar oīa opa mea sciens q̄
nō parceres delinquēti. Sic beat^o paul^o vas ele-
ctionis q̄uis de nullo peccato cōsci^o sibi fuit. diē
enī actu. xliij. Ego enī cōscientia bona cōuersat^o
sum añ deū vsq̄ in hodiernū diem. tñ sicut scribi-
tur eccl. de ppiciatu pctōz noluit esse sine metu
neq̄ adicias pctm sup peccatū. Eñ. i. ad corin.
iij. quasi pauescēdo dicit. nichil michi cōsci^o
sū: sed i hoc nō iustificat^o sū. Hic gre. ait. Iusti at
oē quod agūt meruūt dū tm cōsiderāt añ q̄ tum-
ludicē stabūt. Dēs ei stabim^o añ tribunal xpī si-
cut scribit apo. ad rom. xliij. Et tō. Quid ḡ mir-
rim^o dicā: vel quid faciā dū nil boni pferā añ tā-
tū iudicē? Scdm pp̄ qd̄ sententia ē fribilis ē il-
li^o sentētie dura ⁊ lamentabilis imo itollerabi-
lis platio cū dicit. Ite maledicti. Eñ math. xxv
Cū venerit filius hoīs in maiestate sua ⁊ oēs āglī
cū eo: tūc sedebit sup sedē maiestatis sue: ⁊ cōgre-
gabunt añ eñ oēs gētes: ⁊ separabūt eos ab iuicē
sicut pastor segregat oues ab hedis. ⁊ statuet q̄-
dez oues a dextris edos aut a sinistris: tunc dicet
rex his q̄ a dextris ei^o erūt. Venite bñdicti patris
mei. possidete paratū vobis regnū a cōstitutōe
mundi. Esurui et dedistis michi manducare. ⁊ c.
que sequuntur. Tūc dicet his q̄ a sinistris ei^o erūt

Discedite a me maligni in ignē eternū q̄ parat⁹
est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Unde q̄dā. Judicis in
lite breuis est vox. Ite: veite dicetur. reprobis ite
venite probis. O gratiosissimū et dulce xp̄i allo
quuz: cū dixerit venite. O durū et amarū immo
intolerabile x̄bū: cū pnūciauerit discedite a me
sine ite. Vere vere aspera vox ite: vox est benedi
ctavenite. Unde berna. O q̄ graue q̄ inuite a si
nistris erit ite. Cū a dextris vox venite dicet rex
largitor vite. Iste est gladi⁹ ab vtraq̄ pte acut⁹
extens ab ore filij hoīs. vt habetur apo. i. ⁊ etia⁹
xix. Certe tūc pcutiet terrā virga oris sui. et spū
labioꝝ suozum interficiet impiū. vt habet esa. xi
O q̄ terribile est illā vocē tūc audire. Eñ augu.
sup iohannē. Qui ceciderūt ad vocem vnam xp̄i
morturi. q̄d faciēt sub voce iudicaturi? Ipse si
q̄dē rugiet sicut leo. amos. iij. Leo rugiet q̄s nō
timebit? Item esaie. v. Rugitus eius vt leonis:
Et hic. xxv Dñs d̄ excelsō rugiet: ⁊ d̄ hitaclo suo
dabit vocē suā. pueietoz soit⁹ vsq̄ ad extrema t̄re
qz iudiciū dñō cū gētib⁹. Certe tūc vox dñi erit i
xtate: vox dñi i magnificētia: vox dñi p̄fringētis
cedros: nā tūc dñs p̄fringet cedros libani. hoc ē
supbos ⁊ elatos ei⁹ iimicos sp̄ales: q̄ moꝝ vt ho
nozificati fuerit ⁊ tanq̄ cedri exaltati: quē ad mo
dū sum⁹ deficiēt. cū i hoc iudicio hūiliati fuerit a
dñō. ⁊ q̄si penit⁹ ad nichilū redacti. Nec etiā vox
dñi erit sic tonitruū x̄berās t̄rā. Iō iob. xxvi. tre
mens dicebat. Quis. possit tonitruum magnitu
dis illius intueri? Unde psalmista Intonuit d̄ ce
lo dñs: et altissim⁹ dedit vocē suā. Itē iob. xxvij.

Tonabit dñs voce sua mirabilis: q̄ facit magna
in scrutabilia. Hinc anselm⁹ i meditationib⁹ suis
dicit. Quid dormitas sia tepida et no: mi digna
qui nō expergiscis. q̄ nō tremet ad tm̄ tonitruū
nō dormit sed mortu⁹ ē. Itē v̄bū dñi erit ad mo:
dū fulguris coruscant̄. An̄ zacharie. ix. exhibit vt
fulgur iaculū ei⁹: et dñs i tuba canet. Certe sicut
dicit isa. xxvij. In illa die clanget tuba magna.
Hinc dicit iohānes criso. sup illud math. xxij.
Virtutes celoz mouebūtur. Vere vox maḡ vox
tube terribilis: cui oīa obediūt elemēta q̄ petras
scindit: ieros aperit: portas ereas frangit: vin
cula mortuoz dissoluit/ et de pfūdo abissi aīas li
beratas corporib⁹ suis reddit: et ad iudiciū ire
cōpellit. Hec aut̄ oīa citius cōsumētur in opere:
quā sagitta trāsit i aere. Dicēte ap̄lo p̄ma ad co
rinthe. xv. In momēto in ictu oculi in nouissima
tuba. De hac etiā tuba dicit hiero. sup matheū.
Quoties diē illū cōsidero toto corde cōtremisco
siue enī comedo siue bibo: siue aliqd̄ aliud facio
semp̄ videt̄ illa horribilis tuba sonare in aurib⁹
meis. Surgite vos mortui veite ad iudiciū. hūc
diez frequēter debet cogitare quilibet tribulat⁹
sen onere penitentie aggrauat⁹. et inde magnū
suscipiet in aīa subleuamē. An̄ grege. in omelia
Diem illū fratres charissimi aīte oculos vros po
nite: et quicqd̄ modo graue cernit̄ i eius opatiōe
leuat̄. Debem⁹ etiā hūc diem expauescere et ies
re. nā ē dies ire: dies magna et amara valde. Itē
isaie. xliij. Ecce dies domini crudelis veniet: et in
dignationis plenus et ire et furoris. Iohes. iij.

Sol cōuertetur in tenebras: et luna in sanguinē
anteq̄ veniat dies dñi magnus et horribilis. **Q**
quantū metuebat beat⁹ bern. hunc diē q̄ dixit.
Cū recordor mortur⁹: qđ post mortē sū tactur⁹
terret terroz me vētur⁹ quē expecto nō secur⁹ ter
ret dies me terrouz dies ire et furoris: dies luct⁹
et meroris: dies vltix pctōz. De hoc etiā die ait
idē in sermōe sic. Audi stabūt ante tribunal xp̄i
vt audiāt vocē iudicij qđ obdurauerūt aures suas
et vocē cōsiliij. qđ enī loquit̄ dñs: agite (inqt) peni
tentiā. multi dissimulāt mlti cōtinēt aures suas
et dicūt: dur⁹ ē hīc sermo. Nō sic impū nō sic. qm̄
cū in tonuerit dur⁹ sermo verbū asperū cū pnūcia
tū fuerit. Ite maledicti ī ignē eternū. Quid er
go dicēt in illa die terribili miseri pctōzes perpe
tue cōdēnati cū viderūt sc̄tōs ad regnū vocari: at
q̄ semetip̄os ad mortis supplicia eternalit̄ desti
nari. **L**erte sicut dī sapiē. v. Semētes pre angu
stia spūs dicētes itra se pniam agētes: et pre āgu
stia spūs dicētes. Hi sūt quos aliquñ habuim⁹ in
derisū et in s̄titudinē imp̄opij. nos in sensati vi
tam illoz estimabam⁹ isani ī. et finē illoz sine ho
nore. Quō ergo cōputati sūt inf̄ filios dei et inter
sanctos foris illoz ē. Nos errauim⁹ a via vitatis
et lumē iusticie nō illuxit nobis. et sol intelligētie
nō est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquita
tis et p̄ditionis. Et ambulauim⁹ vias difficiles
viam dñi ignorauimus. Quid nobis pfuit sup
bia: aut quid diuitiarum iactātia cōtulit nobis?
Transferunt em̄ oīa illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nū
cius p̄currens et tanq̄ nauis q̄ pertransit flu

etuantē aquā. cui⁹ cū p̄terierit non est vestigium
Inuenire. Certe hec cōfessio et penitētia erit ni-
mis tarda. penitebūt quidē ad penā: sed nō cō-
tenē ad veniā. **M**ā tūc nō erit ampli⁹ loc⁹ venie ⁊
mie: sed eq̄tatis ⁊ iusticie. cū pnūciat a tremēdo
iudice. **I**te: ⁊ venite. **D** q̄ hec sentētia ab homi-
nib⁹ ē timēda. **U**nde legit̄ in vita patrum q̄ qui
dā sc̄lis cū spūs fornicationis ip̄m grauit̄ tem-
ptaret: exorauit dominū vt tētator ei visibiliter
appareret. **Q**uod factum est. **T**unc sanctus iste
ait. **Q**uid tibi p̄ficiť q̄ sic me tentas? **E**st enim
summa fatuitas. **N**osti nanq̄ q̄ cum aliquem in
peccatum precipitas peccatuz tuū aggrauas: et
ex cōsequēti penā tuā sic augmētas. **B**ñdēs de-
mon ait. **S**cio enī verū eē qđ loqueris. scio enī
q̄ quāto plures peccare fecero tāto diem iudicij
ampli⁹ retardabo. **I**llā aut̄ diē sup oia re formi-
do: in qua durā illā sniam me auditorū expecto
Ite maledicti in ignē eternū q̄ patus est diabo-
lor ⁊ angelis ei⁹. **E**t vt fulmiationē illi⁹ snie saltē
ad t̄ps valeā retardare: iō nitor hoies tam gra-
uiter tētare. **D** de⁹ eterne q̄tū tunc demones et
miseri pctōres timebūt: ⁊ a voce tonitruī tui for-
midabūt. **E**t ergo si volueris hanc vocē nō time-
re ⁊ in illa die horribili ⁊ magna secur⁹ eē semia
nūc opera iusticie pletatis ⁊ mie. **D** q̄ felix fue-
rit et multū beat⁹ qui nūc intelligit super egenū
et paupem: nā i die mala liberabit eū dñs. puer.
xi. **B**ñ facit aīe sue vir misicors. **F**ac etia⁹ p̄digs
fruct⁹ pn̄ie. nā q̄ nūc se ināt in lacrymis ⁊ dolore
tūc veniētes veniēt portātes maniplos suos cuz

magis exultatione. Sed multi nunc se in arboribus spinas et zizania putantes se tunc triticum meturos. Quod si est impium sic. quod enim seminauerit homo: hec et metet. dicit apostolus ad galathas. vi. Et quod dicit dominus osee. vii. Traxisti impietatem iniquitatem messuisti. Quia quod seminauerit peccatum et actus nequie: metet gehennalem penam. quod vero virtutes et opera pietatis: collidet gladius sempiternam. nam qui bona egerit ibunt in vitam eternam: quod vero mala in ignem eternum. opera enim illorum sequuntur illos. Scribit apostolus. xii. Nam opera tunc saluabunt te: opera condempnabunt. Hinc est quod dicit iohannes. v. Venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei. et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite: quod vero mala in resurrectionem iudicij. Quia apostolus dicit iudex affuturus. Ego sum scrutans corda et renes et dabo unicuique secundum opera sua. Nam ut dicitur ab die ca. vlt. Sic fecisti fiet tibi. Et quod scribit hieronimus. i. et sunt verba iudicij ad angelos malos de petere condempnato: sic dicent. Reddite illi secundum opus suum. iuxta omnia quae fecit facite illi. Et igitur si velletis tunc bonum tunc habere et multis fructibus abundare: sciam nunc largiri in hoc tempore presentis huius vite. Nam quod peccata sciat: peccata et metet: ut habetur. ii. ad corinthios. ix. sic etiam quod sciat in maledictionibus et peccatis de eis dicit et metet. Nam ut dicitur corinthios. ii. Quod sibi quisque serit presentis temporis vite. hoc sibi messis erit dum dicitur ite veite. Tertium vero propter quod sententia iudicij dicitur terribilis: est desolata et omni dolore plena damnatorum a deo et angelis et ab omnibus sanctis eterna separatio. cum pars sinistra a demonibus rapietur. In instanti enim et sine mora horribili illa sententia ab ore christi promulgata: erunt patientes crudelissimi rapietes animas miserorum ducentes eas velociter ad supplicium sempiternum.

Hoc etiā p̄figuratiue hester. viij. de mīstr̄i assue-
ri regis q̄erant auidissimi ⁊ pati ad suspendēdū
amon. An̄ dī ibidē. Hec dū verbū de ore regis ex-
ierat: et statim opuerūt faciē ei⁹ serui regis. Sic
diaboli in die illa erūt patissimi ad statū rapien-
das aīas pctōꝝ. Et hoc est qđ dicit̄ in lamētatio-
nibus Hierē. ca. i. Dēs p̄secutores ei⁹ appzehen-
derūt eā. An̄ crisost. de repatōne lapsi. Cogita se-
uos illos ⁊ horrēdos penaz mīstros: qui pctōꝝes
p̄cipitant ad supplicia sempiterna. Itē hugo d̄
sancto victore. Tortozes horribiles q̄ nūq̄ mise-
ren̄ erūt parati vt data sn̄ia te damnatū rapiāt
ad tormēta. tūc miserāde miser lamentando di-
ces. Susceperūt me sicut leo parat⁹ ad predam
⁊ sicut catul⁹ leonis hitās in abditi. O dolor in-
effabilis. o pena indicibilis talis amarissime sepa-
ratōis. An̄ bern̄. in meditatioib⁹ suis dicit. Quis
putas meroz erit: q̄s luct⁹: q̄ tristitia: cū sepabū-
tur mali a cōsortio iustoz ⁊ a visōe dei: ⁊ traditi
in potestātē demonū ibūt cū illis in ignē eternuz
ibiq̄ erūt sine fine in luctu ⁊ gemitu p̄cul relega-
ti a brā patria paradisi: ⁊ in gehēnā nūq̄ lucē hitu-
ri: iuxta quantitatē culpe penā sustinētes? Tūc
illi miserī pctōꝝes de oī redemptōne desperātes
vsq̄ in eñnū nō videbūt lumē. Nā introibūt in in-
feriora terre/ tradētur in man⁹ gladū p̄tes vulpi
umerūt. hoc ē ipoz demonū q̄ sūt fraudulentī et
neq̄issimi in oibus ad nocendū. De hac sepatiōis
pena sic dicit crisost. i li. de repatōe lapsi. Non
nullū peritoꝝ putāt supesse ⁊ optabile videri: si
tūmō careāt gehēna. ego aut̄ multo grauiozes

De gehennā dico esse cruciatus: remoueri et abij
ci ab illa gloria. Nec puto ita acerba esse gehen
ne supplicia: ut sūt illa de quib⁹ audi quod dicit
beat⁹ petrus. Torquetur is qui arcef a cōspectu
xp̄i. Hoc (crede michi) penis oībus graui⁹ ē. hoc
est solū qđ supat gehennā. Unde idem sup illud
math. iij. Excidet et in ignē mittef. Intollerabi
lis res est gehēna. qđ nesciat ⁊ supliciū horribi
le. tamē si mille quis gehēnas ponat: nichil tale
est dicturus: quale ē ab honore illi⁹ glie ppelli ⁊
exosū est esse xp̄o. Nā fm beatus augu. Reprobū
mallēt oē tormētū sustinere: q̄ videre faciē iudi
cis irati. Nā ioel. ij. A facie ei⁹ cōtremuit terraz:
sol ⁊ luna obtenebrati sūt: ⁊ stelle retraxerūt splē
dorē suuz: a facie eius trucidabūtur ppli. Certe
dñe tūc peiores infirmabūt uret peribunt a facie
tua. ⁊ hoc pze dolore nimio cū eā viderint aduer
sam ⁊ quo ad ipsos terribilif cōmotāet terribilif
sime. dicēte illud hiere. xvij. Dorsū ⁊ nō faciē o:
stendā eis in die p̄ditōis eoz. Q̄ qualis sepatio
q̄ grauis et amara tūc diuisio cuiuslibet peoris
a facie dñi sibi totaliter indignātis ⁊ terribiliter
dicētis. Amē amē dico vobis: nescio vos. Unde
quidā. Caro tristis est decess⁹ tristior illis. Cz
poris et aie tristissim⁹ a deitate. Charissimi pp̄
hec oīa supradicta ⁊ q̄si infinita alia q̄ causa bre
uitatis omittūtur exp̄giscimini et leuate capita
vestra: ac oī timore et tremore dic̄ illuz p̄cauete.
Nā sicut d̄z Sophōie. i. Juxta ē dies dñi magn⁹
iuxta est velox nimis. Et igif d̄z isa. xij. Alulate
qz p̄pe est dies dñi: vigilate itaqz qz nescitis dies

neq; horā. scribit math. xxv. **Quā. i. ad tessal. vi.**
Fratres xpi diligētes sitis q; dies dñi sicut furi
nocte iraveniet. Cū enī dixerint pax et securitas
tunc repentin^o eis supueniet interit^o Et sicut do
lor in utero habētis et nō effugient. Vos autē fra
tres non estis in tenebris ut vos dies illa tāq; fur
cōprehendat. oēs enī filij lucis estis et filij dei. vos
autē non estis filij noctis neq; tenebrarū. Igit̄ nō
dormiam^o sicut ceteri: sed vigilem^o et sobriū sim^o
Hec ubi supra. Item lu. xxi. Attendite vobis ne
forte grauetur corda vestra crapula et ebrietate
et curis hui^o vite: et supueniat in vos repentina
dies illa. tanq; laqueus enī superueniet in oēs q̄
sedent sup faciē oīs terre. Vigilate ita oī tempe
orātes: ut digni habeamini fugere ista oīa q̄ fu
tura sunt et stare: sicut filij hoīs. Hec oīa ibidē. **Quā**
in veritate ibierit timor et tremor et tolerabilis
dolor. **Unde iohelis. ij.** Magnus est dies dñi et ter
ribilis valde: et q̄s sustinebit eū? **Et isa. ij.** Intro
ibūt in spelūcas petrarū et voragine terre a fa
cie formidinis dñi: et glia maiestatis ei^o: cū sur
rexit pcutere terraz: tūc enī in fremitu cōculca
bis terrā et in furore obstupescies gentes. sicut
scribit abacuc. ij. **Et ergo b; isai. x.** Quid facie
tis in die visitatiōis et calamitatis de lōge veniē
tis: ad cui^o fugietis auxiliū? **Terre pctōri tūc nō**
erit refugiū nullū solamē seu adiutoriū. **Quā an
selm^o in libro de simili.** **U** dextris erūt pctā accu
santia: a sinistris infinita demonia. subtus hor
ren dū chaos. desup presentia iudicis irati: foris
mundus ardens. int^o cōsciētia vtrū ubi iust^o vix

saluabitur. Ne u miser peccator sic deprehensus q̄
fugiat: latere tūc erit impossibile: et apparere in-
tolerabile. Item est dicta sentētia eo magis for-
midabilis et rimēda. qz nō solū corp⁹ diudicat
sed etiā ip̄am aīaz cōdēnat. Unde legī i exēplo
q̄ duo fratres quozū vnus erat fatuus et alī sapi-
ens ibāt pariter i eadē via. cū aut venissent ad bi-
uīū ubi erant due vię: vna delectabilis et pulcra
reliqua v̄o inhabilis et aspera. fatu⁹ videns viā
delectabilē dixit sapienti. eamus per hāc viam.
sapiēs r̄ndit. **F**rater ⁊ si via ista per quā ire desi-
deras delectabilis sit: tamē ad malū hospiciū i fi-
ne deducit. Unde cōsulo vt per aliā viam transe-
m⁹. Nam q̄uis ista sit aspera et inhabilis. ducit
tamē finalit̄ ad hospiciū laudabile et magne ho-
nestatis et quietis. **R**ndit fatu⁹. Magis volo o-
culis meis credere q̄ tibi de his que tu nō vides
Et sic se posuit i via delectabili et amena. **A**d sa-
piens cōsiderans q̄ nolens eū dimittere ip̄m seq̄-
bať. p̄gētes aut p̄t̄ iciderūt statī i latrone s̄q̄ eos
ab inuicē sepātes posuerūt i carcerib⁹ diuersis.
Factu ē at vt rex illi⁹ fr̄e p̄cipet q̄dā die omnes in-
carceratos corā se adduci: vt ip̄os iudicaret. ve-
ientes at isti duo in̄cefos cū se mutuo viderūt: sa-
piēs dixit regi. **D**ñe rex ⁊ iudex valde vobis cō-
q̄roz de isto fratre meo. nā cū essem⁹ parit̄ i via ⁊
ipse sit fatuus ego vero sapiens reputat⁹ noluit
michi credere vt iuissemus per quandam viā bo-
nam quam sibi demonstraui: sed fecit me ire se-
cum per quandam viam malam vbi cecidimus
in latrones vnderes est mortis mee **F**atuus di-
dit

xit e contrario regi. dñe rex ego aduers⁹ fratrem
meū habeo maiorē causaz ⁊ rationē cōquerendi
nā cū ipse sapiēs ē non debuisset tā facilit̄ me se-
cut⁹ fuisse p̄viā quā scuit fore malā. qđ si nō fe-
cisset rediisset utiq; ⁊ secut⁹ eū fuisset. et p̄is peri-
culū nullaten⁹ incurrissemus vñ reus est mortis
mee. His v̄bis ex vtraq; parte auditis rex talem
p̄tulit sententiā dicēs. Tu fatue noluiſti sapienti
credere: et tu sapiēs secut⁹ es fatuū ī itinere. igit̄
ambo debetis iā suspēdi ⁊ morte cōdēnari. Sic
erit in die iudiciū ⁊ ī cōsumatiōe seculi: cū exhibūt
aīe de latibulis ⁊ corpora de sepulcris ad recipi-
endū iudiciū de cōmissis oīb⁹ et omissis. Mā cor-
pus fatuū qz noluit sequi cōsiliū aīe sapientis ⁊
spūs sapiens qz secut⁹ est corp⁹ fatuū: igit̄ dāna-
bunt̄ ābo in extremo iudicio. et hac de causa sen-
tentia iudicis dei gladius ab vtraq; p̄re acutus
dicit̄. vt habet̄ apo. i. Mā p̄cutiet quo ad corp⁹
et aīam miserū p̄ctōrē. Unde math. x. Illū time-
te qui potest corp⁹ ⁊ aīam p̄dere in gehēnā. Itē
dictā sententiā reddit multo formidabilē ⁊ timē-
dam qualitas ipsi⁹ iudicis. Est enī ferenda iudi-
ce circūspecto īmo prudētissimo: qui nō poterit
falli. Mā oīa sibi cognita sūt ⁊ nota. Ipse enī no-
uit abscondita cordis scrutās renes ⁊ corda deus
An̄ ad hebz. iij. Omnia nuda ⁊ aperta sūt ocul⁹
ei⁹. deus enī intuet̄ cor. vt habet̄. i. regū xvi. Et
ecc̄. xxiij. Oculi dñi multo plus lucidiores sup
solē circūspiciētes oī vīas hoīm ⁊ p̄fundū abissi
et hoīm corda intuētes in absconditas partes Et
ergo vt dicit̄ Boetius. p̄sa vltia quinti de cōsola

plōe. Magna nobis inclita est bñfaciendī neces-
sitas: cuz agam⁹ oīa ante oculos iudicis cuncta
cernentis. Itē hīere. xxxij. Oculi tui apti sūt su-
per oēs vias filioꝝ adam: vt reddas vnicuiq; s; s;
vias suas et s; fructum adiuventiōis ei⁹. Iste ē
iudex valde metuend⁹. cui p̄spectabile est oē so-
lidū ⁊ aptū omne secretū. cui obscura clarēt: mu-
ta respōdēt: mēs sine voce loquī: et silētiū confi-
tē. Nec est sentētia ferēda a iudice iustissimo q̄
nō poterit flecti. Nā iudicabit orbē terrarū i iusti-
cia: ⁊ p̄p̄os in eq̄tate. Nulli⁹ enī verē potentiā
nec alicui⁹ accipi p̄sonā: nec aliquo munere tunc
placatur. Unde deutro. x. De⁹ magn⁹ potens
terribilis: q̄ personā nō accipit nec munera. cer-
te tūc pius valebit pura consciētia: q̄ marsupia
plena Tūc diuitib⁹ nichil p̄derit diuitiarū copia
sed solū pietatis et iustitie iusticiā p̄sūt opa. Ezechiel.
viij. Argētū eorū foras eiciet et aurū eorū in ster-
quiliniū erit. Argētū et aurū nō valebit liberare
eos in die furoris dñi. tūc apparebit dol⁹ seculi:
falsitas mūdi: ac vilitas et indignitas oīm diui-
tiarū. Q̄ dulce q̄ iocūdū erit tūc odisse mūdū
et q̄ triste q̄ amarū habuisse mūdū carum. Nec
etiā sentētia ferēda est a iudice: q̄ precib⁹ nō cor-
rūpit neq; mitigat. p̄uer. vi. nō aq̄scet cuiusdā
p̄cibus. Et iō vt dicit crisostomus. Ibi angeli p̄ hoībus
nō infcedēt: qz iustus iudex tūc nō faciet mīam:
sed reddet vnicuiq; s; s; sua merita vel demerita
equā et inflexibilē iusticiā. Eñ ezechiel. viij. Secū-
dū viā eorū faciā eis: ⁊ s; iudicia eorū iudicabo
eos: et scient quia ego dñs. Et s; iob. ix. ex p̄aues

scens dicēs. Verebar oīa opera mea sciēs q̄ non
parceres delinquēti. De his oībus ber. i. p̄sa. Iu
ste quidē iudicabit: nec personā acceptabit p̄cio
nec corrūpēs: sed nec p̄cibus flectēs. Et igif labo
ra diligēter illic deferre iusticiā: vbi mīaz nō po
teris iuenire. Mā vt scribit̄ p̄uerbi. xi. Non p̄de
rūt diuitie i die vltionis sed iustitia liberabit tūc
a morte. Charissime si scolares lectiones suas
nesciētes valde acriter timent de examine magi
stri: qz forsitan acriter corrigent̄. q̄tū habēt tūc
timere miseri peccatores de extrema auditione
sūmi magistri z iudicis qui nō studuerūt i libro
iusticie et veritatis. certe in hoc examine q̄ nunc
malignant̄: exterminabūtur. Iniusti enī puniē
tur et semē eoy peribit. Contravero tūc in mēo
ria eterna erūt iusti: ab auditione mala penitas
nō timebūt. Et ergo dicit̄ eccl. xvij. Ante iudici
uz paratibi iusticiā. hec etiā sententia feretur a
iudice crudeli et cōmoto qui nō poterit placari.
Mā dñs qui nūc naturaliter mansuet⁹ ē vt agn⁹
tunc apparebit quasi leo rugiēs crudelis et com
mot⁹. vnde Osee. xij. et possūt esse verba dñi d̄
suaris. gulosis: et supbis i die iudicij sic dicētis
Juxta pascua sua adimpleti sūt et saturati z ele
uauerunt cor suū et oblitī sūt mei. z ero in eis q̄si
leona et sicut pardus i via assirioz occurrā eis
quasi vrsa raptis catulis et dirūpā interiora ieco
rū: et cōsūmā eos ibi quasi leo. qd enī crudelius
istis bestijs posset iueniri? Itē dicet dñs ad impi
uz cōdēnandū illud ezechie. vij. Finis venit veit
finis super quattuor plagas terre. nunc finis sup

te. et imittā furorem meū meū in te: et iudicābo
te iuxta vias tuas. et ponā circa te oēs abominati
ones tuas. et nō parcer ocul^o me^o sup te: et nō mis
serebor: sed vias tuas ponā sup te. et abominari
ones tue in medio tui erūt: et scient qz ego dñs.
venit tps. ppe est dies occisionis nūc de ppi quo
effūdā irā meā super te et cōplebo furore meū su
per te. Certe dñe sicut ignis qui cōburit siluā: et
sicut flāma cōburens mōtes ita psequeris tñc il
los in tēpestate tua et in ira tua: et i furore tuo ob
stupefacies gētes. De quo dicit isa. xxx. Ecce nomē
dñi de longinco veniet: ardēs furor eius et grauis
ad portandū. labia eius repleta sūt indignatiōe
et lingua ei^o quasi ignis deuorans: et spūs ei^o qz
si torrēs in vndā vsqz ad mediū colli ad perden
das gētes ad nichilū. Hūc furore pūdit iob in
spū cū dixit. Quis michi hoc tribuat vt i inferno
p tegas me et abscondas me donec ptraseat furor
tu^o? Aeretata tūc erit seueritas iudicis: qz nec v
bis poterit exprimi: nec mēte cogitari. Dñe enī
iudicia ab initio mūdi sup humanū genus habi
ta sūt tanqz scitille respectu furoris dñi: quez in
hoc iudicio exercebit. Ecce qz district^o rediet ad
iudicuz. qui mitis resurrexit et transiit ad celuz
An gre. i omel. sup illū iohāis. xx. Thōas vn^o ex
duodeci q dicit didim^o: sic ait. Citā igiē vtrāz frēs
moresqz pponite. et is q mitis resurrexit a mortuis
qz district^o i iudicio veniet puidere Certe i die tre
mēdi examinis sui cum angelis: thronis et dñati
onibus: cum pncipatibus et potestatibus ap
parebit. celis et terris ardētibus cūctisqz elemētis i

obsequij sui terrore commotis. Huc ergo tanti pa-
noris iudicem ante oculos vestros ponite. Huc ve-
turum timeate: ut huc cum venerit non timidi sed secu-
rivi deatis. Timendum est ergo modo: ne tunc time-
atur. Terrorem illius ad usum bone operationis nos
exerceat. metus illius vitam nostram a pravitate con-
pescat. Michi fratres credite: quia tanto tunc erimur
securi de eius presentia: quanto nunc esse satagimus suspen-
cti de culpa. Certe si aliquis vestrum cum suo adversa-
rio causas dicenturum meo iudicio die crastina esse
exhibendum: totam fortasse noctem in somno duceret quod
sibi dicere posset: quod obiectioibus responderet: se-
cum sollicita et iestuatem mente versaret. ne me inveni-
ret asperum vehementer metueret: et ne apud me no-
xius appareret. Et quis ego? aut quid ego? nimirum
non longe futurus post hominem vermis: atque pulvis.
Si ergo tanta cura pertimescit iudici-
um pulveris: qua intentione cogitandum est: qua for-
midine providendum est iudicium tante maiestatis?
Hec omnia gratia. ubi supra. Adhuc sunt quedam alia
predictam sententiam aggravantia. Primum videlicet
quia ibi non est potestas resistendi. Sapi. xi. Virtutis bra-
chium tuum quis resistet? E. isai. xiiij. Quis resistet
iudicio tuo? vere nullus potest resistere: sed omnes ge-
neraliter oportet comparere ac sententiam summi iudi-
cis velint nolint coram angelis expectare. Ipse enim
loquitur per isai. xlvij. ad peccatorem condemnandum in hec
verba. Reuelabis ignominiam tuam et videbis op-
probrium tuum. ultionem capiam et non resistet michi
homo. Unde iob. ix. Deus cuius ire resistere ne-
mo potest. Nam si fortitudo queris: robustissimus

est. Item hester. xlii. Dñe deus rex om̄s in dicit
onetua oia posita sūt: et nō est qui possit resistere
revolūtati tue. Tu ei fecisti celū et terrā et q̄cqd
celi ambitu cōtines. Dñs oim tu es: nec est q̄ resi
stit maiestati tue. Iste ē magnus dñs fortis et po
tens. cui⁹ magnitudinis et potētie nō est nume
rus neq; finis. Nullū etiā q̄tūcūq; magnū ip̄e ti
mebit. sap. vi. Nō verebit dñs magnitudinē cu
iusq; qm̄ pusillū et magnū ip̄e fecit. Dia ei sub
iecta erūt pedib⁹ eius et timebūt eū in die illa ve
hemēter. Nā vt dicit ezechiel. vii. In die iudicij et fu
rons dñi rex lugebit et p̄cipes induētur mero
re. Item apo. vi. Reges terre et p̄cipes et tribu
ni et diuites et fortes et ois seruus et liber abscon
dent se i spelūcis et in petris mōtiū: et dicēt mōti
bus. cadite sup nos et abscondite nos a facie sedē
tis sup thronū et ab ira agni: qm̄ venit dies ma
gn⁹ ire ip̄soꝝ. Et ibidē. xvii. Flebāt et plangēt
reges terre qui cū babilone fornicati sūt et in de
licijs vixerūt cū viderit fumū incendiij eius lōge
stantes p̄pter timorē tormētōꝝ. Certe tūc erit tri
bulatio magna qual nō fuit ab initio mūdi vsq;
modo. Sicut dicit math. xxiii. Aliud est qd̄ dictā
sententia aggranat: qz nō est ibi locus pctōꝝ b⁹
se occultandi seu latendi. Nā vt dicit beat⁹ An
selmus: latere tūc erit ip̄ossibile et apparere ito
lerabile. Unde iob. xxiii. Non sūt tenebre et non
est vmbra mortis vt abscondant ibi qui operant̄
iniquitatez. Item bern. in sermo. Iudij stabunt
ante tribunal xp̄i vt audiāt vocē cōsiliij. vt sup̄
allegatū est. Charissime hanc diem time hūc iu

dicem et dñm oia iudicatur cordialit̄ expanesce
vteo diligētius pctā possis euitare. **Nā** vt scribi
tur eccl. i. **T**imor dñi expellit pctm̄. Et alibi. **I**n
timore dñi ois hō declinat a malo. **I**tem aliud ē
qz nō est ibi locus ad aliū appellādū nec spacium
fugiendi. **P**sal. **Q**uo ibo a spū tuo ⁊ quo a facie
tua fugiam. **S**i ascēdero ī celū tu illic es: si descē
dero ad infernū ades. **U**nde dicit dñs de pctōre:
Amos. ix. **F**ugiet et nō saluabitur ex eis q̄ fuge
rit. si descenderint vsqz ad infernū: inde manus
mea educet eos. et si ascenderit vsqz ad celos: in
de trahā eos. et si absconditi fuerit in v̄tice carme
li: inde scrutās auferaz eos. et si celauerint se ab
oculis meis in fūdo maris: ibi mandabo serpēti
et mordebit eos. et si abierit in captiuitatē corā
inimicis suis: ibi mādabo gladio ⁊ occidet eos.
et ponā oculos meos sup eos in malū et nō in bo
nū. **E**t ergo iob. x. sic dicit dñs oia iudicaturus.
Nō est q̄ de manu mea possit eruere. **T**erte sicut
plane video: vbiqz nos iueniet oīpotentis man⁹
Un̄ auctor de cursu aie. **Q**uid facies diues nuf
q̄ totus bene viues? **Q**uo vsqz cursū: nō tutus es
hic neqz sursū. **S**i miser ascēdis celos: vel ad sy
deratendis. **I**mpar ī celis ferus est: et ad infera
rendis. **S**i mare quera: rex iste maris dñas. **N**us
q̄ tut⁹ eris: s; vbiqz rept⁹ hēri. **V**ere vere ita nulli
bi patebit fuga nec in morte nec ī vita. **Q** q̄ bh̄
aduertebat hec ille sc̄tūs eleazer⁹ q̄ sic inq̄ens di
cebat. **M**anū oīpotētis neqz viuens neqz defūct⁹
effugiā. vt habet. ij. machab. vi. **E**x dictis ḡ pa
tet multiplici q̄ finale iudiciū erit oībus metu:

endū. et hoc ppter accusacionē plurimorū ibi sus-
stinendā. ⁊ ppter rationē vniuersorū generaliter
reddēda ⁊ et ppter diffinitiuā sententiā tūca iusto
iudice horribilif pferēda. Huius ergo memoria
preseruet non immerito quemlibet a peccatis.

Tertium nouissimorū est de inferno.

Tertiu nouissimorū cui⁹ salubris recordatio
phibet a pctis est ifernus seu gehēna. **E**n̄
narrat Anastasius de beato Anthonio heremi-
ta q̄ cū diabol⁹ eū tentaret s̄ aliquo pctō: ip̄e pe-
nas eterni incēdis pctō debitas remcōzās eidem
opponebat. et sic tandē vicit diabolū. ⁊ liberaba-
tur a tentationib⁹: pmanens immunis a peccato

Circa quā materiaꝝ inter cetera sūt p̄cipaliter
tria cōsideranna. **P**rimū est diuersimoda noīa-
tio penaliū locoꝝ. **S**ecūdū ē mltimoda afflictio
sodalium infernozū. **T**ertiu est varia p̄ditio iferna-
liū tormētoꝝ: quozum magis memoria valde
preseruat hominem ne cadat in peccatis.

Quod mltimoda est noīatio ifernalium locoꝝ.

Trib⁹ sup̄i⁹ positis: primū p̄cipaliter de-
clarandū ē. diuersimoda noīatio penaliū
locoꝝ. **E**st igit̄ sciēdū q̄ infern⁹ ē locus igneus:
ab infero sic dictus. nazaiē reozū ibi inferuntur
ad eternaliter patiendū. **E**nde iob. vii. **Q**ui de-
scenderit ad inferna: non ascendet nec reuertet̄
vltra in domū suā: et sic infern⁹ frequēter vocat̄
gehēna ignis. **E**n̄ btūs gre. iiii. dialogorū **Q**uis
qd̄ ē gehēne ignis credēd⁹ ē: s̄ nō vno mō oīs cru-
ciat peccōres. **Q**uisq̄s ei q̄tū exigat culpa: tantū
ille seriet s̄ p̄ca. **I**teꝝ isidor⁹ li. i. de sūmo bono.

Ignis gehēne lucebit miseris ad augmētū pene
ut videant vñ doleāt. ⁊ nō lucebit ad cōsolationez
ne videāt vnde gaudeāt. **I**tem ibidē. **I**n gehē
na duplex ē dānatorū pena: quorū ⁊ mētē affligit
tristitia ⁊ corpus cōburit flāma. **I**gnis iste gehē
nalis ineffabiliter cruciat pctōres. de quibus sic dicit
psalmi. **Q**uod dēt super eos carbonēs et ī ignē deha
cies eos in miseris nō subsistēt. **I**tem. dñs in ira
sua cōturbabit eos et deuorabit eos ignis. **Q**ua
pp̄ter scribit isa. ix. **E**rit ppl̄s me⁹ q̄si esca ignis
Unde pctōri dñs **Z**ee. xxi. **M**ittā ignē in ciuita
tes eius et deuorabit edes illius. **I**tem hierē. xvi.
dicit dñs ad dānatos. **I**gnis succensus in furore
meo super vos ardebit. **I**ste ignis taliter inflāma
tus ē ⁊ ab ira iudicis succensus: q̄ nouo icēdio nō
indigebit amodo vsq̄ ī sempitēnū. **H**ic est q̄ dicit
iob. xx. **D**euorabit eos ignis q̄ nō succēdit. **D**ū
dure iudicabit se tūc de miseris pctōribus cōden
natis. vñ eccl̄. viij. **E**ndicta carnis ip̄ij ignis et
vermis. **D**iffert autē ignis ille gehēnalis ab isto
igne materiali p̄cipue in tribus. **P**rimo in acer
bitate. est enī acerbior in īfinitū. vnde dicit **S**e
bastian⁹ cui angelus ad aurē stabat: q̄ ignis iste
sensibilis ita se habet ad ignē gehēnalē sicut
ignis ī pariete depict⁹ ad istū sensibīlē. **S**ecūdo
in duratione. nā iste ignis pōt extingui: ille vero
non. **I**sai. vlti. **I**gnis eorū nō extinguet. **I**tem ma
the. iii. **P**aleas autē. i. peccatores cōburet igne
inextinguibili. **T**ertio ī p̄sūptione. **N**ā iste ignis
potest oīa cōsūere. q̄ s̄z ph̄m: oīa p̄sumit material
ignis: ille vō nō p̄t p̄sumē corpa nec spūs q̄s p̄bu

ret **A**nde de pctōre in īferno cōstituto d̄z iob. xx.
Vnet que fecit oīa: nō tamē cōsumēf. **H**inc ē qd̄
dicit criso. de reparatiōe lapsi. **I**gnis iste qui in
p̄nti vita ē: absumit cūcta q̄ recipit. ille d̄o quos
suscipit sp̄ cruciat: et penas suas sp̄ integras re-
seruat. p̄p̄ea inextinguibilis d̄r nō solū q: ip̄e nō
extinguet: sed qz nec eos quos suscipit p̄mit aut
extinguit. **S**criptura eī dicit. qz et pctōres indu-
ent incorruptionē sc̄z nō ad hōzē vite: sed ad diu-
turnitatē supplicij p̄futurā. **H**uius aut̄ pene viz
et ignis illius potētā nullavox exponere: null⁹
sermo poterit explicare. **I**bi quid agem⁹: qd̄ r̄h
debim⁹? **N**ichil erit ibi nisi stridor dentium nisi
vlulatus ⁊ fletus et sera penitētia cessantib⁹ vn-
dic⁹ auxilijs: et vndiq̄ inalescētibus penis. **E**t i-
gnis ille si cut nō habet naturā cōsumēdi: sic nec
illuminādi. et est ignis obscurus ⁊ flamma tene-
brosa. **S**ecūdo infern⁹ d̄r locus inquietus. **U**n̄ i re-
ruz natura quidā locus sp̄ est quiet⁹: vt s̄perioz
pars mūdi. qd̄ā q̄nq̄ d̄etus q̄nq̄ turbat⁹: vt ps
eius media. **S**ic p̄babile ē tertiā partē videlicet
inferiozē semp̄ esse turbatā. etiō d̄z tartar⁹ **H**az
s̄m papiā: tartarus dicit̄ turbat⁹. **P**rouenit eī
inq̄es siue turbatio ibi sp̄aliter ex trib⁹. **P**rimo
ex penaz varietate. sicut t̄ps dicit̄ turbatum qm̄
mixtū est cū pluita: grandine/nive: v̄ huiusmo-
di cōsimilibus q̄ dicātur esse in inferno **U**n̄ psal.
Pluet super pctōres laqueos: ignis: sulphur et
sp̄s pcellarū pars calicis cor. **S**ecūdo ex mini-
stroz vexatione. **H**iere. xvi. **S**eruietis d̄nis alie-
nis qui nō dabūt vobis req̄ez die ac nocte. **T**ertio

ex mutuo clamore. isa. lxxvi Vos clamabitis pre
doloze et p̄ cōfussōe spūs ululabitis. Erte tūc cui
libet sic clamāri et ululanti rīdet dñs illud hie.
xxx. Quid clamas sup cōfussōe tua? insanabilis
est dolor tu⁹ ppter multitudinē iniquitatī tue pro
p̄ dura pctā tua feci hec tibi. Tertio d̄z īfern⁹ lo
cus intēpatissim⁹. An̄ d̄z auern⁹ quasi sine ve. i.
tpantia. Hā pene nō sūt ibi ī aliq̄ t̄pate: s̄z ī sūmo
gradu et excessu maxio. Sūt enī ibidē tenebre vl
tra modū excessiue. p̄p̄ qd̄ math. xxij. dicuntē te
nebre exteriores. Exēplū p̄ x̄o. x. de tenebr̄ pal
pabilib⁹ q̄ fuerūt ī egypto. q̄t̄o magis est ibi ḡui
ores? An̄ iob. xx. Dēs tenebre abscondite sūt ocu
lis ei⁹. Tūc pctōz dicet illd̄ psal. Posuerūt me ī
lacu inferiori in tenebrosīs et ī vmbra mortis. Itē
collocavit me ī obscuris sicut mortuos seculi et
anxiat⁹ ē sup me spūs me⁹. Similr̄ et illd̄ lamēta
tiōis hie. iij. In tenebrosīs collocavit q̄si mor
tuos sēp̄it̄ nos. Itē ē ibi calor sūm⁹. p̄p̄ qd̄ dici
tur iob. xxxij. Calor nimis. Et ē rō. qz nō exalat.
qz inclus⁹ ē sic calorī fornace. An̄ psal. Bones
eos vt libanū ignis ī t̄p̄e vult⁹ tui: dñs in ira sua
cōturbabit eos et deuorabit eos ignis. Itē est ibi
sūmū frig⁹. p̄p̄ qd̄ Job. xxxij. Aq̄ ille dicuntur
aq̄ niuū: q̄ p̄ ceteris aq̄z substātūs sūt frigidio
res. Et h̄mōi signū ē stridor dētū q̄ ē signū ma
gni frigoris et algoris. An̄ fulgētī⁹ in ep̄la. Duo
sūt p̄cipalia ī inferno tormēta: scz frig⁹ ītolera
bile et calor ignis īextinguibil. Et iō scribit math
xxij. q̄ ibi erit flet⁹ et stridor dētū. Flet⁹ nāq̄ ī liq̄
factiōe oclor̄ v̄ calore nascit̄. Stridor v̄o dētū

ex frigore cāf. Hob. xxliij. Ad nimium calozē tran
seāt ab aqs niuiū. vñ i libello merco de vita et ge
stis ipi^o alexā dri. Vitru^o glacie niuiū de frigore
maxio trāsit. ad prunas supplicii misabile sēp
et nūq̄ moriū quez carcer torq̄t auerni. Quarto
dz infern^o loc^o desolatissim^o. Hic ē qđ fm papiā
acherō vocat: ab a qđ ē sine z cherōta gaudiuz:
q̄si sine gaudio z hoc qđ ad carētiā ois boni. An
cōmētator auetroys poetrie. In inferno p̄tinua ē
tristitia z meror sine cōsolatiōe. Hō ei hnt dāna
ti retro aliq̄ cōsolatiōē a mūdo. qz nō valēt eis
suffragia. nec desup decelo. nā ex hoc nō pluit su
per eos aliq̄ mīa. nec sperāt gr̄es de futuro. sciūt
enī qđ nulla eis erit redēptiōis i venia. z sicerunt
tristissimī i desolatiōe sc̄piūna. Et ergo sap. liij.
dz qđ vsqz ad sōnū desolabūtur. An̄trenoꝝ. i. di
cit aīa p̄dēnata. P̄osuit me desolatā toto die me
roze cōfetrā. Itē isai. xxxliij. P̄ctōz desolabit i
secula seculoz. Heudolor. o pena vach desolatio
plena oī tormēto. sup hec homo corde memēto.
Qđ multimoda ē afflictio sodaliū infernoꝝ.
Ordine debito sc̄dm mēbrū nūc seq̄tur expo
nēdū qđ ē multimoda afflictio sodaliū i fer
noꝝ. Tales enī sodales v̄z diaboli siue demones
sūt aspectu mltā fr̄ibiles: affectu crudeles ac tor
tozes. i. fatigables. p̄mo qđ dico qđ diaboli siue de
mōes sūt aspectu horribles. vñ leḡ qđ qđā religi
os^o nocte cū alijs i dormitorio cepit fr̄ibit̄ cla
mare. Et cum venissent ad eū fratres videbāt eū
fixis ocul̄ ad parietez i mobili^o respicientem nec
aliqđ r̄ndētē: s̄z mirabili horroze p̄fusū z timore.

Mane aut̄ a p̄iore interrogatus q̄d ī nocte ha-
buisset: r̄ndit se diabolū vidisse. et requisitus cui⁹
esset forme: r̄ndit hanc facillē describi nō posse:
sed hoc inq̄t dico. si esset fum⁹ ardēs ex vna pte
et figura illius ex altera parte magis eligerē in-
trare fumū q̄ videre illā horribilissimā demōis
figuram. Hinc ē quod beat⁹ ber. sup̄ psal. q̄ hitat
inquit. Quid putatis fratres si alicui vie extam
multis p̄cipib⁹ tenebrarū in mediū vestrū irruer-
ret: et ī tota feritate sua ac tenebrosi eno:mitate
corpous apparere licēt? Quis illū p̄t vel corpo-
ris sensus sustinere vel cordis? Et iḡ sic cū ī vis
patrū legitur: quidā senex dixit. Credo q̄ si ali-
quis videret demones in ea forma qua damnati
eos sūt visuri: nō posset viuere. sed statim morere-
tur. Unde dicit greg. de crisozio q̄ cū infirmare ē
et videret multitudinē demonū sibi astātuz: ce-
pit altius clamare ī ducias vsq̄ mane: et cūz hec
dicens vteret se huc atq̄ illuc ne videret eos p̄-
nimio dolore vehementissime p̄turbat⁹ statī mo-
riebatur. cōturbati sūt oīs qui videbāt eū: et timu-
it oīs homo. Ecce q̄ terribiles sūt in afflictu: qui
taliter occidūt solo cū aspectu. Job. xi. Adēt ⁊
venient super eū horribiles. Et hoc est qd̄ bern.
dicit. O aīa mea quis erit tibi p̄uor: cū dimissis
oībus quorū tibi p̄sentia locūda tā grat⁹ aspe-
ctus. cohabitatio familiaris: sola pauēs ingre-
dieris ignotā regionē: cū tibi cateruatim deter-
rentia illa mōstra occurrent. O q̄ta erit horribi-
litas demonū in formis aīalū crudelissimorum
apparētū. Unde sap. xi. p̄ eo q̄ errātes colebāt

multos serpentes et bestias superuacuas imisti multitudinem mutorum terribilium aialium invidictam ut scirent quod per que peccat quis per hec et torquet. Non enim impossibilis erat opus manus tua que creauit orbem terrarum ex materia iuxta imittere illis multitudinem visorum aut audaces leones. aut noui generis et ignotas bestias ira plenas aut vaporem igneum spirantes: aut fetorem fumum proferentes aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quorum non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus per timorem occidere. Nec omnia ibidem. Et iob xvi. Hostis meus terribilibus oculis me est intuitus. Irre eiusdem vlti. Sternutatio eius splendor ignis et oculi eius ut palpebre diluculi. de ore eius lapides procedunt sicut tede ignis incense. de naribus eius procedit fumus sicut olle succense atque feruentes. Antiquus poeta refert. Sunt ibi serpentes flamas ex ore mittentes. Et flatu quorum pereunt anime miserorum. Secundo in effectu sunt crudeles. iob. xvi. Collegit furor meum suum in me. et promittas michi infremuit contra me dentibus suis. aperuerunt super me ora sua. et exprobrantes percusserunt maxillam meam: et satiati sunt pedes. Unde psal. Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens et rugiens. Irre. Etauerunt me subsannauerunt me subsannatione: frēduerunt super me dentibus suis. ecci. xxi. Dentes illius dentes leonis infideliter animas hominum. Hic dicit. i. petri. v. quod diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. In die enim nouissimo iurabuntur diaboli ad deuorandum percores isai. lvi. Omnes bestie agri et uniuerse bestie silue uenite ad deuorandum. De isto refert exemplum bestie grece

go. in libro dialogor. Unde dicit q̄ erat quidā
nō resed tñ noīe monach⁹. cui nimirū graue e-
rat si quis p̄ salute sua aliqd̄ loqueret. nō solus
aut̄ bona facere: sed etiā nō poterat audire. Hic
cū extremū sp̄m ageret cōuenerūt fratres vte-
gressum ipst⁹ aīe orādo p̄tegerent. Tūc repēte
cepit oībus fratrib⁹ ibidē existentib⁹ acclamare
necnon magnis vocibus orōnes eorū dē interitū
perexta dicēs. Recedite recedite: ecce datus sū
ad deuorandū draconī qui p̄pter penitentiā vāy
uis non potest deglutire. Caput meū iā ore suo
absorbuit. dare locū ne ampli⁹ me cruciet. sed fa-
ciat qd̄ factur⁹ est. Si ad deuorandū ipsi dat⁹ sū
quare per vos moras passusū? Tūc fratres cepe-
rūt ei dicere. Quid est qd̄ loqueris: signū sancte
crucis tibi imprime. Rūdebat ille cū magnis la-
chrymis dicēs. Volo me signare sed nō possū: q̄
squamis hui⁹ draconis stimuloz et p̄mor. Tūc
fratres hoc audirēt: p̄strati ī terrā cū lachrymis
ceperūt p̄ redēptione illi⁹ vehementi⁹ exorare: et
ecce subito cepit egercū magnis vocib⁹ clamare
dicēs. Gratiā ago deo. ecce draco q̄ me ad deuo-
randū acceperat: orōnibus vestris expuls⁹ et vōl-
no iam recessit. Itē in quarto dialogor̄ refertur
de grege. quoddā aliud exēplū. Hic est q̄ in vrbē
icome ī quodā monasterio cōgalacoenis noīe
bz accidisse q̄ quidā monach⁹ scētus reputat⁹ in
p̄spectu hoīz q̄lts nō fuit rept⁹ ap̄d deū. Nā tūc
frēs estimabāt eū ieiunare: latentē p̄sua erat eō
mēdere. Hic ī agone cōstitut⁹ fecit ad se frēs ge-
neralib⁹ puocare. Quib⁹ ip̄e dixit. Ecce nūc ad ve-

notandū tradit⁹ sū draconis: qz cauda sua genua
mea pedesqz meos fortiter colligauit. caput vō
suū infra os meū mittēs spm̄ meū ebibēs extra-
xit. Quib⁹ dicitis. statim extrahit. Et sicut vide-
tur sūt vba cōdēnati pctōris que scribūtur hie re-
pl: Comedit me absorbuīt me sicut draco. Iste ē
draco magnus rufus hūs septē capita r decem
cornua in capitib⁹ suis. De quo dicit apō. xij. Scitū
est in celo plū: michael et angeli ei⁹ pl̄habant cū
dracone. et draco pugnavit r angeli ei⁹: et nō p̄-
ualuerūt: neqz locus eoz inētus ē ampli⁹ in celo.
et p̄iect⁹ ē draco ille magnus serpēs antiqu⁹ qui
voretur diabol⁹ r sathanas: qui seduxit vniuersū
sum orbē. Et ergo dicit ibidē. Ecce terre et maris
qz ascendit diabolus ad vos hūs iraz magnam
sciēs qz modicū tps̄ habet. diabolus zelo nimio
bonis inuidet qui conat⁹ locus ei⁹ possidere in ce-
lo de quo ipse miserabiliter p̄iectus ē in penas.
et ip̄tō magis appropinquat vltima dies iudicij:
tanto ardentius ventat et feruet inuidia. ¶ Q̄tra-
ent demonū austeritas et malicia: de quibus sic
ait d̄s in psal. Q̄ imp̄tōtores torquebūt
in peccatores: r terribiles vltōres videntur
males mores. Horū autē crudelitas et malicia di-
uersimode cōfortatur. Primo quia plures sunt
et multi. Et in psal. D̄s qd̄ multiplicati sunt qui
tribulā me: multi insurgūt aduersum me. Hinc
est qd̄ dicitur iob. decimo nono. Obfuderunt
in gyro tabernaculū meū. Cū i vitis patrū leḡ
q̄d̄ i fenix vidit demōes circūdātes hoies sic
ep̄a. Et qd̄ i psal. Circūdederūt me sicut apes:
e q̄

et exarserunt sicut ignis in spinis. Secundo quia fortes
sunt et potentes. Quod apostolus inuit ad ephes. vi. ubi
vocat eos principes et potestates et mundi rectores
que omnia sunt nomina potentium et magnatum. Est inquit no-
bis colluctatio aduersus principes et potestates et
mundi rectores. Et quia potentes sunt et fortes ad
nocendum. ideo dicit in psal. Quis faciebatur quod querebatur
animam meam. Item fortes quesierunt animam meam. Et
alibi. Irruerunt in me fortes. De hac potentia etiam
dicitur iob. xli. Non est potestas super terram. que comparatur
ei quod factus est ut nullum timeret. omne sublime vi-
det. ipse est rex super omnes filios superbie. hi omnes autem po-
testatem et superbiam maxime exercebant in punitione
malorum ipsos crudelissime affligendo. Unde ecci.
xxxix. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt. et in furo-
re confirmauerunt rotineta sua et in tempore consummatio-
nis effundent virtutem. et furor eius qui fecit illos con-
fundet. Nam furor ille secundum similitudinem serpentis et
sicut aspidis surde et obduratis aures suas. Item
isa. liii. Ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas
et proferentem vas in opus suum. Et ego creavi in fe-
ctorem ad dispergendum. de qua crudeli interfectione
condemnat per totum sic loquitur iob. xvi. Circumdedit me
lanceis suis. vulnerauit lumbos meos et non peper-
cit. effudit in terram viscera mea. cecidit me vulne-
re super vulnere: irruit in me gygas. Tertio sunt de-
mones in torquendo infatigabiles. Daniel. i. Non
cessabunt ministri regis succedere fornacem. Unde
quidam. Sunt ibi tortores serpentibus horridiores
Deformes nigri sed non ad verbera pigri. Huius-
modi lassant sed semper ad hec renouant. Ad mala fer

uentes sūt: ad penas q̄ recētes. Semp trīstari sp̄
q̄ ferire parati. Sēp inardescūt nec cessant nec
requiescūt. Hīc est qđ de entro. xxviiij. de pctōre scri
bit. Serules īmīco tuo quē īmittet dñs tibi īfa
me in, si tū: et nuditate et in oī penuria: ⁊ auget
dñs plagas magnas et pseuerātes. plagas pes
simas ⁊ ppetuas. Q̄ta erit dānatorū pena q̄ si
ne ītermīssīōe semp erit cōtinua sine pace ⁊ re
quie ī miseria et angustia. Quā de pctōib⁹ de dñ
ezech. viij. Angustia supueniente req̄rent pacē ⁊
nō erit. cōturbatio ueniet sup cōturbationē. Itē
spo. xliij. Non habēt requiē die ⁊ nocte qui ad
rauerūt bestīā et eius imaginē. Tūc pctōr bene
posset dicere hoc qđ scribit īsa. xxxviiij. Nō uide
bo dñm deū ī terra uiuētū. nec aspiciā hoīem ul
tra et habitatorē quietis. Et illud hīc. xliij. Ge
michi misero: qm̄ addidit dñs dolozē dolori mō
Laborauī ī gemitu meo ⁊ requiē nō inuenī. Cer
te tūc conuertetur dolor ī caput eius: et ī ver
ticem ipsius iniquitas eius descendet.

Quod varia ē cōditio infernaliū tormentozum.
Nunc restat mēbrū tertīū de hac materia p̄
tin⁹ declarandū qđ est varia cōditio infer
naliū tormētōz. Sunt enī plures cōditione spe
cialiter faciētes ad aggrauationē pene inferna
lis. Prima est acerbitas. qđ p̄ ex fletu ⁊ stridore
dentium. ex planctu et desiderio mortī. et man
dicatione linguarū et blasphemis creatoris: et
ex multis alijs similibus. q̄ omnia ibidem sunt
ventura. ut patet ex locis varijs scripturarū. vñ
epoca. xvi. Comederunt linguas suas p̄ dolore

et blasphemauerunt deum cellis doloribus et vulneribus suis. Hinc gre. dicit. quod hic superari non potuit: illic cruciatui dedit inuenit. Item hiero. Quanta erit in inferno vis doloris: quod mens ad aliud digeri non poterit nisi ad quod vis doloris impellit. Dicit enim tunc peccator illud hiero. viij. dolor meus super dolore. Quanta enim erit acerbitas penarum quod peccatores vitam quam omnes appetunt sperata et contra: mortem quam omnes fugiunt ardenti desiderio sepius affectabunt. apoc. ix. In diebus illis querent homines mortem et non inuenient eam: et desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. Acerbitate vero penarum infernalis attestatur dominus hiero. ix. ubi dicit. Ego dabo populum istum absinthio: et potum dabo illis aquam felle. per hec amaritudinem designans infernali tormentorum. Consideratio homini acerbitate fecit quedam iuuenem delicate nutritum intrare ordinem predicatorum. quo ingressus cum quidam sapiens a parentibus suis missus ei persuaderet egressum ante quam profiteretur dicens. delicate nutritus es: non poteris sustinere rigorem ordinis et asperitatem. respondit iuuenis. Magister propter hoc ordinem intraui quia sciam me delicatum et nichil asperitatis posse sustinere: cogitans quod acerbissima pena inferni intolerabilis esset: et ideo elegi potius hanc penam ordinis quam illam sustinere. Nam sicut scriptum est iob. vi. Qui timet periculum: irruet super eum nix. Hec etiam consideratio mouit quedam petrum heremitam ad mirabilem penitentiam quam fecit. de qua narrat gre. i. iij. dialog. Aut ei quod quedam petrus monachus ex regione hibernie ortus prius quam heremum peteret molestis coepit suis

ueniente defūct^o est, sed p^ostin^o restitutus inferni
supplicia ac innumera flāmarū locavidisse atte-
statur. Qui etiā quosdā hui^o seculi p^octōres ī eis
de flāmis suspēctos se vidisse narravit. Qui cū iā
deduct^o esset vti illis et ipse mergeret subito an-
gelū coruscū habitus apparuisse fatetur qui ī
ignē mitti p^ohibuit. Qui etiā dixit egredere: q^o
liter tibi vivēdū sit cantissime atende. post quā
vocē paulatim recalescētibus mēbris ab eterne
mortis sono euigilans cūcta que circa ipm gesta
fuerāt: oibus narravit. tantisq^o se postmodū vi-
gilijs/ieiunijs cōstrinxit vt inferni eū vidisse tor-
menta etiā si lingua taceret cōuersatio acclama-
ret. Secūda cōditio est tormētōrū multiplicitas
Est enī penarū numer^o quasi infinitus. Unde di-
xit in psal. Circūdederūt me mala quorū non est
numerus. Et ergo dicit dñs deut. xxxij. Congre-
gabo sup eos mala: et sagittas meas cōplebo in
eis. Vere sicut scribit isa. v. Sagitte ei^o acute: et
oēs arc^o eius extēsi. Multas hēt dñs sagittas ī
pharetra sua: quas oēs nōdū extraxit. q^o p^o finale
iudiciū p^octōrib^o imittēt. Hec sagitte sūt pene va-
rie q^o b^o mltiplicite tūc m^o p^o torq^o b^o n^o n^o An d^o ī psal
Sagitte potēt acute cū carbōib^o desolatorij Itē
dicit dñs. Inebriabo sagittas meas sanguine et
gladius meus deuorabit carnes. Foris vastabit
eos gladi^o: et it^o pauor cōsumens fame et deuora-
bit eos aues morsu amarissimo. Dētes bestiarū
mittā ī eo cū furore trahētū sup terras atq^o ser-
pētū. De hac penarū multiplicitate sic dicit gre-
go. sup illud math. viij. Eūcien^o in tenebras ex-

teriores. In inferno erit frigus insupabile. ignis
iextingibilis: vermis immortalis: fetor intolerabilis
tenebre palpabiles: flagella cadentia: horrida vi-
sio demonum: confusio peccatorum: desperatio omnium bo-
norum. Unde quidam doctor Infernum est fovea mor-
tiferi penis omnium et miseris inserta. Hic dicitur in psal-
mo. Pluet super peccatores laqueos: ignis: sulphur: et
spiritus procellarum pars calicis eorum. Et notandum dicitur
pars: quia non solum in dictis sed nec etiam in mille consi-
milibus posset pene integritas perfecte explicari.
Nam quicquid de penis hic dixerimus est tanquam pars
minima vni festuce respectu magnitudinis infi-
nite. Et autem hec penarum multiplicitas expressius de-
clare non notandum quod damnati erunt pleni omni miseria et
dolo. habebunt enim fletum in oculis. stridorem in den-
tibus: fetorem in naribus: gemitum in vocibus: terrorem in
auribus: vincula in manibus et pedibus: ignisque ar-
dorem in membris suis omnibus. Ecce quae repleta est pe-
nis atque plagis anima peccatoris in infernum descendet.
Et igitur de damnato dicitur iob. xv. *Et rerebitem tribula-
tio: et angustia vallabitem. Et eiusdem. xx. Dis do-
lor irruit in eum. Item dicitur isa. xliij. Os eius
tabescet et conteretur. torsionem et dolorem tenebunt: quasi
si putrietes dolebunt unusquisque ad proximum suum stu-
pebit. facies combuste vultus eorum. vñ naum. ij. Ni-
gre sunt facies eorum sicut nigredo olle. Nam os vul-
tus peccatorum redigentur in ollam ut habetur iohel. ij. et
dolores putrietas venient in eis. ut scribitur osee. xliij
Et quia multa flagella peccatoris. tunc enim potest dicere
cum psal. Circumdederunt me dolores mortis. et non
temporalis sed perpetuae: et pericula inferni inueni-*

rūt me. Recte dicit circū dederūt. qz abiss^o sicut
vestimētū amictus ei^o. nā induit maledictionez
sic vestimētū z intravit sicut aq̄ in inferiora ei^o z sic
oleū in ossib^o eius. fietqz ei sicut vestimētū q̄ ope
rietur: et sicut zona qua semp̄ p̄cingit̄. **Q**uale
vestimētū de filis p̄arū tā multipliciū sic foris
extertū: q̄ p̄petuis t̄pibus nunq̄ erit cōterendū
seu etiā deponēdū nā funiculo eternitat̄ erit pec
catoz inseparabiliter alligatū. **Q**uā asperū z mor
dosū sentietur illud tegumētū. **I**n p̄suz nanqz ē de
quo scribit̄ isa. xiiij. **O**perimētū tuū erūt v̄mes.
Tā multiplicis pene cōsideratio reuocauit ip̄m
david a morte peccati ad penitentiā pagendam.
Ende dixit ad dñm. **Q**uantas ostēdisti mihi tri
bulatōes multas z malas et cōuersus v̄nificasti
me. **H**ui^o etiā multiplicis pene cōsideratio nouit
quēdā heremitā (sicut legit̄ in v̄l̄is patrū) ad as
perrimā penitentiā: quā in heremo peragebat
a quo cū quererē cur se ita interficeret. respon
dit. totus labor vite mee nō est idone^o cōparari
ad vnū diem tormētōz q̄ peccatorib^o i futuro se
culo reseruant̄. **I**te narrat Beda in gestis ange
lox q̄ t̄p̄e constantini iunioris quidā miles de
funct^o est circa ānos dñi octingētos sex qui post
modū vite resitutus pens territ^o quas viderat
fugit ad heremū fecit quoqz cellulā iuxta quēdā
flumiū in quo vestib^o induit^o sepius balneauit p̄
mittēs vestimēta sic ad carnē cōgelatū: posteave
ro balneū calidissimū intravit et sic cōtinue fece
rat quousqz morereē et cū sup̄ iñto a videntib^o ar
guereē taliter respondebat. si vidissetis que ego

vidi. eadē vel maiora faceretis. Nā fm gres sup
Iob. Sup oīa cōpūctionē puocat visio pene ifer-
nalis. Terna cōditio penā gehēne aggravās est
etnitas. Nā sap. iij. Illos vtz pctōres dñs irride-
bit z erūt p^o hec decidētes sine honore z in cōtu-
melia inf mortuos i ppetuū. Mat. xxv. Ibiūt hi
in supplicū etnū iusti sūt i vitā etnā. Itē iudith
xvi. Dñs dabit ignē z vermē i carnē eorū vt vran-
tur z viuāt z sentiāt vsq i sempitnū. Ad idēz sē
isa. vi. Vermis eorū nō moriet z ignis eorū nō ex-
tinguet. Nā dicit dñs deur. xxxij. Ignis succēs^o est
in furore meo z ardebit ad iferni nouissima hoc
est i ppetuū sine fine: isa. xxxij. Qd qd de vobis po-
terit habitare euz igne denozāte: aut qd habitabit
ex vobis cū ardorib^o sempitnis? Et eiu dē. xxxij
erit terra et^o i picē ardētē nocte z die nō extingue-
tur i sempitnū. ascēdet fum^o ei^o a gāstione in ge-
neratiōe defolabit i secula seculor. Etñ. apo. xx
Diabol^o mlt^o est i stagnū ignis z sulphuris vbi
et beata et pseudo pphete cruciabūtur die ac no-
cte in secula seculor z qd nō ē iuct^o i libro vite scri-
ptis mlt^o est i stagnū ignis: vbi erit umbra mor-
tis z mltis ordo: s; sempitn^o horroz i habitans
Sicut iob. x. hētur. Nā gre. iij. moralū dicit sic.
Morēdo modo tūcerit miseris dolor cū formidi-
ne flāma cū obscuritate. mors sine morte: finis si-
ne fine defect^o sine defectu. z qz mors sp^o vivit: et
finis sp^o incipit defect^o deficere nescit. Nā postea
refert. Nō venit ad metas mortis miserabiliter al-
lescit finiri semp^o videt^o orit. Semp^o verando
s; gemitus renouādo. Sic petr^o blesē i quadā

ep̄ta sic dicit. Ibi nō erit supplicior mod⁹ nec in-
termissio siue finis. Nā ibi finis sp̄ incipit. mors
non moriet̄ nec defect⁹ deficiet: nec dānata hoīs
p̄ditio. semp̄ i doloris materia et mortis eterne
pabulū miserabiliter reciduet. Quare dicit̄ in
psal. Sicut oues i inferno posite sūt mors depa-
scet eos. et si morte pascen̄ impū quid potabūt
illi? si mors est pastus qualis erit pot⁹. Audi p̄-
phetā. Quia eoz vna fellis ⁊ botrus amarissim⁹
fel draconū vinū eoz et venenū aspidū insanabi-
le. Itē scribit̄ deut. xxxij. S̄ quale pctōnūz miri-
mentū videt̄z mortis p̄petue tam crudele suppli-
ciū: viuent tūc mortui qz vite sunt mortui. Hinc
est q̄ bern. dicit li. v. de cōsideratione ad Euge-
niū papā. Nozreo vermē mordacē et morte vicia-
cē. Nozreo incidere manus mortis viuētis: ⁊ vi-
te morientis. An̄ gre. Nozre i mortali morietur
impū. S̄ de⁹ et̄ ne q̄re me posuisti p̄rariū tibi: et
fact⁹ iū michi huius p̄i gūis: cur nō tollis pctm̄ me-
uz: et hoc p̄petuū possim euadere tormētū. S̄ q̄
felix q̄ bñs: q̄ pctōz ⁊ foras: nequa q̄ fuerit i se:
et q̄ p̄ mūdi gaudia nō abq̄t ac i vilitates ⁊ i sa-
nctas falsas nō respexit. nos āt̄ m̄si errauimus a
via veritatis ⁊ lumē iustitie nō illuxit nob. lassa-
ti sum⁹ i via iūctatis ⁊ p̄ditionis. vias ambulauim⁹
difficiles vias graues ⁊ iutiles. Per viā aut̄ dñi
uolumus ambulare. sicut dicit̄ isate. xlix. In-
uacuum laborauimus ⁊ sine causa vane formid-
nem consumpsimus. Quid enim nobis profuit
superbia: quid diuitiarum pompa? Quid p̄-
ciosa corporis indumēta? Quid cōmestatiōes ⁊

crapule? quid risus et letitie? quid hec oia et singula nobis pferunt in quibus vane et inutilis imo potius danabilis tempus expeditur? pth dolo: sine fructu transierunt hec oia. tanquam fumus seu aura matutina transijt quod tempus fuit sed heu heu remansit: quod eternum cruciabit. Tunc dicet dominus de quolibet danato illud iob. xx. Juxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit. Et illud apoc. xvij. Quantum glificavit se et in deliciis fuit tunc date illi tormentum et luctum quibus eternaliter sine fine torqueatur. Quarta est hominis demencia: per deliciis aut divitiis seu per aliqua reterrenam homini perpetua corporis et anime subire tormenta. Unde crisostomus de reparatione lapsi sic inquit. Dic quarta tempora luxurie: que divitiarum spaciatio parari vis penis sempiterna. Centum si placet annos demus deliciis. adde alios centum adde et decies centum que erit ex his ad eternitatem comparatio? Nonne tempus vite huius quod deliciis frui videmur et indulgere libidini quasi noctis unus sonus ad eternitatis comparationem videtur. Et igitur quis est qui ut vna nocte delectabilem videat sonum: eternas subire eligat penas: et illud per his recipere vel per his illud commutare? Quid dicemus ad repositas penas? quid dicemus ad hoc quod deliciae vel ut vmbra transierunt et velociter fugiunt: pene vero eternaliter manent? etiam si equale tempus et idem spaciium deliciis esset positum et pene: esset aliquis ita stultus et demens ut eligeret per vno die deliciis: vnoque die subire penas: cum soleat dolor unus hore et quilibet corporis cruciatur in oblivione mittere omne preteritum tempus in voluptate transactum? Hec oia crisostomus.

ut supra. **O** eternū nunq̄ finē habiturū corporis
et aīe tā grāde supplicū. o mortis p̄petue indi-
cibile tormētū. quid referā de te? nescio. Non eī
potes verbis exprimi nec ītellecū cōcipi aut cor-
de cōprehēdi. posito enī q̄ si vnus lapis de are-
na coagulat⁹ ⁊ cōpactus tāte quātītatis sicut in-
fra cōcavitātē octaue spere posset cōtineri: et p̄
millesies mille annos per diuinā potētīā vna a-
renula a dicto lapide tolleret: ⁊ deinde post mil-
lesies mille annos adhuc vna: ⁊ sic cōsequētē do-
nec totus lapis in nichilū redigeret. nūquid cō-
sumpto lapide eternitas p̄dicta erit reuoluta: sic
q̄ damnatorū aīe tūc a penis liberabūtur. Respō-
deo tibi et dico q̄ p̄petuitas illa vix tūc fuerit in-
choata. **N**ā finiti ad īfinitū nulla est p̄portio. vt
dicit phīs. viij. phīsicoꝝ. Si eī hoc cognoscerēt
et p̄scirent peccatores cōdēnati q̄ illo lapide cō-
sumpto ab illis intolerabilib⁹ quos sustinet īfer-
ni cruciatib⁹ deberēt eripi et totalit̄ liberari: mi-
rabilit̄ sup hac redēptionis die deberēt spera-
re: imo quodāmodo sperādo cōgaudere: ex quo
scirēt finē suoz tormētōzū post innumerabiles/
īmo post incōprehēsibiles et īfinitos fere annos
quīs tardissime aduenturū. Illa est enī maxia
vna oīm peccatoꝝ videly desolatio ⁊ carētia oīs
spei nunq̄ a penis redimī siue liberari. **N**ā sicut
dicit īsa. xxxij. Peccatoꝝ desolabit̄ in secula se-
culoz. **A**n dicit̄ treū. iij. Perit̄ finis me⁹ et spes
mea a deo. **I**tez querit̄ pctōꝝ hīere. xv. Quare fa-
ctus ē dolor meus p̄peru⁹ ⁊ plaga mea despabil̄
Sup̄ q̄ puer. xi. sapiēs respōdet. Mortuo hoīe

Impio nulla erit spes vltra. intelligite hec q̄ oblit
uiscimini deū: ne infern⁹ aliquando vos rapiat:
et nō sit qui eripiat. Ecce iā plane video q̄ in in-
ferno nulla est redēptio alicui⁹ pctōis. Charissi-
me intelligi stū verū: sapis exemplū de lapide tibi
superius scriptū. Dic michi ergo quid de illo
sentis? quid iudicas? quid desinis? puto. veracit̄
q̄ ratio nō poterit dissentire. q̄nimo vt p̄ dicitur
ita sit in rei veritate. Cogita ergo varias terrarū
p̄uincias ⁊ imaginare regiones singulas: p̄pen-
de fluuios et mare: mūdū mente cerne ⁊ totū per-
ambula. ascende vsq̄ ad celū et aerē sic trāsuols
iterū descēde abyssum: p̄funditatēq̄ cōsidera.
ex quib⁹ oibus q̄ celi abitu cōtinent cōpone lapi-
dem: et imagiare magnitudinē ⁊ ei⁹ q̄titatez: q̄
eo: dīaliter intellecta dic michi charissime quid
sentis tūc de lapide: imo quid sentis de perpetu-
is: quid de infinitis peccatorum penis et morte?
Et imo q̄ taliter r̄ndebis. Elere vere loqui nescio
audire et turbatus ē venter me⁹: ⁊ a voce cōtremu-
erunt labia mea. grandē rem intelligo p̄positā
veritatem video vnde mirari nō sufficio: ⁊ p̄ pau-
re nimio mente cōtremisco. Itā certiss̄ me timor
et tremor venerūt sup me ⁊ cōtixerūt me tenebre
multiplicis horrois. Quis enī nō metueret: q̄
nō expauesceret: q̄s anxietate cordis penit⁹ non
deficeret? qui mēteten⁹ hūc lapidē diligēter ru-
minaret iūuitas pctōz penas sp̄ memorialiter re-
nolūdo. Pone ergo eū tanq̄ signaculū sup cor-
tuū. Valde enī vile est et p̄ficiū tibi h̄mōi lapi-
dis nunq̄ obliuisci. quatin⁹ si diuinus amor non

corrigit et reuocet a malis: hmoi speculoy pene
interminabilis saltō realiqñ cohibeat a peccatō
Digrave suppliciu miserabile q̄ fugiendū. o sti
gibexitiū lacrimabile q̄ memēdū. qui stige roz
que ē semp: nunq̄ morietur. Semp plectet ⁊ nū
q̄ finis habet. Ex pdictis elare patet q̄ penarū
in crementū p infinita sc̄la nūq̄ minuet. hmoi cō
sideratio eternitatis pene infernalis pueritē sul
conē marfiliensez q̄ cū esset excellens ioculator
et vanitatib⁹ mūdi dedit⁹: vna dieu cepit cogi
tato de eternitate gehēnalis pener: ⁊ dixit i corde
sub. si tibi pponeret iacere in lecto molli et bene
strato ita q̄ nulla necessitate cogente inde rece
deres hoc non posses sustinere in eternū i tali le
cto delicato iacere: quō ergo posses sustinere se
piternā infernalē penā si cōtigerit te illā i perpe
tū fore passurū. Hac vero cōsideratione pterri
tus: reliquit d̄sa et fact⁹ est monach⁹ postea epus
colosanus et vir eximie sanctitatis. Frē cōsidera
tio perpetuitatis pene infernalis ad pugnādum
cōtra diabolu cōformat hōsem et inducit. Quis
est cōsiderās q̄ si deuictus fuerit ab eo ducetur
ad tormētū sempiternū: nōne virib⁹ pugnabit
nē vincatur. Unde narrat egestus de cladibus
iudeorum q̄ cum quidam de socijs alexandri q̄
plērat magno exercitū videret contra eum ma
gnū exercitū et innumerabilē ad bellādum ppa
rātū et sui cibari sumerent ad sustentationem
viriū: ipse quodam solacio quasi rocando eis
dixit. **Stantemius nunc o viri strenui. Nam**
non solum euntes illos videris. sed etiam eis

apud inferos sum⁹ cenaturi. quod ubi sūt oēs aīa-
ti ad fugiēdū illā cenā. et tā viriliter pugnaueūt
sic q̄ de cūctis hostibus suis honorifice triūpha-
uerūt. Itē a delectationib⁹ mūdi retrahit ⁊ euel-
lit. Legit̄ in vitis patrū quēdā senē dixisse. **Mu-**
trix cū vult puerū ablactare et a dulcedine auer-
tē: ad māmā pōit sinapiū vel q̄d aliū amarū q̄
puer lactās gustās et p̄cipiens: statiz retrahit a
dulcedine lactis. Sic et tu ad iunge amaritudi-
nē p̄petuā inferni delectatiōibus hui⁹ mundi et
p̄culdubio retraheris ad eisdē. Unde iob. vi. c.
Munq̄d gustare posset quis quod gustatū aufert
mortē amarissimā: hoc est penā sempiternā? **I**do
dicit p̄sper. **I**n p̄ntiuita deliciae tēporales dulces
sūt et tribulationes amare. Sed quis nō libēter
bibit tribulationis poculū metuēs ignē p̄petue
gehēne? **Q**uis nō cōtēnat dulcedinē seculi
inhians bonis vite sempiternae? Legit̄ in legēda
beati iohānis euāgeliste q̄ quidā diuites ad p̄-
dicationē ei⁹ cōuersi oīa reliq̄rūt. postea vidētes
seruos suos in glīa mūdi p̄stitutos penituit eos
sua bona reliquisse. **Q**uod beatus iohānes p̄ sp̄m
sc̄m̄ intelligēs: virgulas in aurū et silices in gē-
mas orando cōmutauit. sic eis restituit oīa dere-
licta. **P**ostmodū quidā iuuenis a beato iohāne
resuscitatus narrauit eis de glīa quā amiserunt
et de penis infernalib⁹ quē eos expectarēt. **Q**ui-
bus intellectis plurimū p̄terrīti et aīo contrista-
ti oīa cōtēnentes ad paupertatez pristinaez reuersi
sūt: ac mūdū cū suis delicijs penitus dereliq̄rūt
Irem accidiā p̄fugat et repellit. Unde legitur i

vitis patrū q̄ q̄dā frater dixit p̄ri seniori. **P**ater
nimis accidit sic p̄tinue sedēdo ī hac cella Cui
senex r̄ndit **N**ōdū vidisti futura tormēta p̄petue
duratura. **N**ā si illa ī corde tuo posuisses: et si cel
lavsq̄ ad collū esset x̄mib⁹ repleta sustineres pa
tientē et nunq̄ attedares. **E**t q̄ cū oporteat p̄ctō
rē vel eternā purgatorij acerbissimā sustinere pe
nā vel ī p̄nti p̄dignā facere p̄niam: q̄s nō p̄elegit
hic sustinere et pati pot⁹ q̄ ibi nisi oīno mēte fu
erit alienat⁹? **A**n̄ ī s̄do. in sinodo. **I**ntēde aīo q̄s
cūq̄ dolores tormētoꝝ q̄scūq̄ secula penas: q̄scū
q̄ doloz acerbitates: cōpara hoc totū gehēne: et
leue erit oē q̄d pateris. **I**tē bern. ī ep̄la. **A**igilis
as times et ieiunia manusq̄ labores: f̄ hec lenia
sūt: flāmas p̄petuas meditantī. **R**ecordatio te
nebray facit nō horrere solitudinē. **S**i futurā d̄
x̄bis octosis cogitas discussiōnē: nō displicebit
silētiā s̄let⁹ ille et stridor dētiū pares tibi reddūt
et culturā. **I**tē aug. ī ser. **M**ēs hūana mūdi hu
ius illecebris cōcupiscētijs deuicta: fugit laborē
experit voluptatē: et vix ad hec deducit: vt a se vi
te prioris cōsuetudinē excludat. si tñ̄ incepit co
gitare futuri iudicij necessitatē ac penay eterna
liū crudelitātē: volūtariū bellū iducit passiōib⁹
mota vel spe p̄mij/ vel timore supplicij viz facit p̄
stinis desiderijs: et violēter ip̄a se merip̄am vice
re cōtēdit. **I**deo d̄ abacuc. iij. **I**ngrediat̄ putre
do ī ossib⁹ meis et sub̄ me scateat t̄p̄e videlz p̄nti
vt requiescā ī die tribulatiōis. **E**cce q̄ fructuosa
et salubris ē meditatio pene īfernal. **Q**uare scri
bit̄ in psal. **C**ōuertātnr p̄ctōres ī infernū. hoc est

per meditationes illuc se trāsserāt viuētes ne p^o
modū ibi tēdāt ppetue moriētes. Et g̃ bñ dī: dsk
xxx. Beat^o q̃ itueris labysos videlz p̃tinuā r̃ in
gē memoriā et ne p̃tēplatiōis tomēta ifernalia
cordialit̃ ituedo. Itatz g̃ sufficiēter p̃dicta: q̃
multiplex r̃ varia ē ifernalis pena: et q̃ utilis et
proficua est ipsius memoria.

¶ Quartum nouissimorum de celesti gloria.

Quartū nouissimoz qd̃ valdez p̃cipue debet
hoies a pctis retrahere ē gl̃ia celest̃. Itā si
hō se refrenat ab homicid̃o vel cōsimili ope cri
mioso ne p̃dat tēporalia: q̃t̃ mag̃ se debz coar
cere ab oī actu illicito ne amittat gaudia sempit̃
na. Eñ aug. i li. cōfessionū. Est gaudiū qd̃ nō da
tur ip̃s: sed eis q̃ te gratis colūt. q̃rū gaudiū tu
ipse es. Et g̃ scribit̃. i. ad corin. vi. Inī q̃ regnum
dei nō possidēbūt: imo cū max̃ia cōfusiōe repel
lent̃ ab eodē. sicut golardi nebulōes vilissimū
dignāter repellī solēt ab ip̃atorū curia: ne illic se
deant cū regib^o r̃ p̃cipib^o i tā excellētī r̃ solēni
mēsa. Dicit enī cassido. sup̃ illud psal. Expelle
eos qm̃ irritauerūt te dñe. hīc dicim^o q̃ tm̃ vnus
q̃sq̃ a deitate repellit̃: q̃tū ei^o pctā cumulantur.
Quātitas enī delicti: mēsurā ē repudiū. Itā qd̃ g̃
q̃libet pctā vitabit r̃ tanq̃ mortiferū celerius ab
horrebit: q̃ p̃ heccēste gaudiū et̃nalit̃ se nouerit
amissurū. De hac aut̃ icōprehēsbili gl̃ia ego
paup̃ ingenio qd̃ loquēdo p̃perā. Si enī oculus
nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit

que de^o pparauit diligētib⁹ se (sicut scribit̄. i. ad
cor. ij.) de illis qd tūc referā? Lerte q̄si balbutiē
do sicut cecus nat⁹ disputās de colorib⁹ nō confi-
dēs ī sensu pprio. sed multiplici sacraz scriptu-
raz testimonio pauli sp̄ inde dicā. Est igit̄ breui
ternotādū q̄ q̄uis ī regno dei sūt valde multa ī-
mo īnumerabilia eius felicitatē ⁊ glīam attestā-
tia: ip̄z tñ q̄ ad t̄ps sp̄alit̄ a trib⁹ cōmēdat̄. Pr̄i-
mo a sūma pulcritudinē siue claritate. Secūdo a
bonoz oīz copiositate. Tertio a maxima letitia
iugiter durāte ī eternitate. Itā ibiē īmensa pulcri-
tudo siue claritas bonoz īfinita copiositas sum-
mū quoq̄ gaudium et stabilis eternitas De qui-
bus hic per ordinem breuiter dicetur.

De sūma p̄critudinē siue claritate regni celestis
In primis regnū dei cōmēdat̄ a sūma pulcri-
tudine siue claritate. Itā vt scribit̄ sapiē. v.
ipsū dicit̄ regnū decoris. Hinc est q̄ ps̄ al. dicit.
Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. Et̄ thobie. x. ij. Be-
at⁹ ero si fuerit reliquie seminis mei ad vidēduz
claritatē hirs. porte ei⁹ ex saphyro ⁊ smaragdo
edificabūtur et ex lapide p̄cioso oīs circuit⁹ mu-
roz ei⁹ ex lapide candido ⁊ auro mūdo oīs platee
ei⁹ struētur. Itē apoc. xxi. Ip̄a ciuitas aurū mū-
dū simile vitro mūdo. fūdamēta muri ciuitat̄ oī
lapide p̄cioso ornata. duodeci porte: duodecim
margarite sūt p̄ singulas. ⁊ singule porte erunt
ex singul⁹ margarit̄. ⁊ platea ciuitat̄ aurū mun-
dum tanq̄ vitrum perlucidum. et templum non
vidi in ea. dñs enim omnipotens tēplū illius est
et agn⁹. ⁊ ciuitas nō eget sole neq̄ luna vt luceāt

In ea. nā claritas dei illūiabit eā. ⁊ lucerna ei⁹ est
agn⁹ ⁊ ambulāt gētes ī lumine ei⁹. Itē apo. xxij
Nō ultra nō erit nō idigebūt lumie lucerne ne
q̄ solis qm̄ de⁹ illumīabit illos ⁊ regnabūt in se-
cula seculor. Cū q̄ videf cōcordare illud isa. Nō
erit āpli⁹ ibi sol ad lucēdū p̄ dies: nec splēdor lu-
ne illumīabit te. s; erit tibi dñs ī lucē sempitnā. Ip-
se enī ē speculū sine macula. ⁊ cādor lucis etne si-
cut scribit̄ sap. vñ. Itē splēdor glie. vt habeť ad
hebre. i. nā splēdorei⁹ vt lux erit. Abacuc. iij. Ab
hoc enī splēdore d̄s sc̄ti ī regno celoz recipiūt lu-
cē et splēdore sempitnū q̄ assidue felices letant̄
Cū iudicū. v. Qui diligūt te: sicut sol ī ortu suo
splēdet. ita rutilēt. Et ergo d̄f sap. iij. Fulgebūt
iusti ⁊ tanq̄ scitille ī arūdineto discurrēt. Item
math. xij. Iusti fulgebūt sicut sol ī regno patris
eoz. Q̄ gl̄iosū ē hoc regnū ⁊ q̄ dilecta taberna-
cula tua dñe virtutū q̄ magn⁹ decor q̄ ingēs splē-
dor ī ciuitate dñi. q̄ mira claritas: q̄ sūma ame-
nitas ī patria celesti. Cū aug. ī li. de libero arbi-
trio sic inq̄t. Tāta ē pulchritudo iustitie: tāta est
tōcūditas lucis etne: vt etiā si nō liceret āpli⁹ ī
ea delectari q̄ vni⁹ diei hora p̄pter hoc solū īnu-
merabiles hui⁹ vite pleni delicijs ⁊ affluētia bo-
noz t̄paliū recte ⁊ merito despicerent̄. Nō eī fal-
so aut perno affectu dictū ē. Cū melior est dies
vna ī atrijs tuis sup milia. Quare idē aug. ī lib.
de amore dei exclamās dicit. O celestis hirijs do-
m⁹ lumiosa ad te suspiret pegrinatio mea: ⁊ pos-
si deat me ī te: q̄ fecit ⁊ te ⁊ me. Cū bern. in omel.
sup mat̄ ē. O q̄ gl̄iosū est illud regnū ī q̄ reges

cōgregati cōuenerūt ī vnū ad laudādū sc̄et gl̄i
ficādū eū q̄ sup̄ ōs est rex regū ⁊ dñs dñantū b̄ cu
ius splēdidissima cōtēplatiōe fulgebūt iusti sic
sol ī regno patrieoz. Hic ppheta dicit. Adiple
bis me letitia cū vultu tuo. An̄ iob. xxxij. Vide
būt factē ei⁹ ī iubilatiōe. Hāc faciē ōs respiciēt q̄
dño fidelit̄ seruiēt ī hūilitate cordis ī laboribus
plurimis ac opib⁹ virtuosis. An̄ apo. vi. Serui e
ius fuiēt illi ⁊ videbūt faciē ei⁹. Hāc d̄ isa. xxxij
Regē ī decore suo videbūt. D̄ q̄ p̄iū ⁊ q̄ gratū q̄
suauē q̄ b̄n̄ erit iesū tūc videre: his q̄ eū dilexe
re. Tūc v̄dices exclamādō illis Abacuc. iij. Ego
autē dño gaudebo ī deo iesu meo. D̄ q̄ tū gaude
būt q̄s gaudia sūma replebūt. Quos illustrabit
q̄s sp̄ letificabit. Visio sc̄a dei splēdorq̄ sue faciei
De multiplici bonoz copia regni celestis.

Regnū celeste sc̄do cōmēdā a bonoz oīz co
p̄iositate. An̄ aug. de ciui. dei. Quod deus
p̄parauit diligētib⁹ se: spe nō attingit. charitate
nō cōprehēdit. desideria ⁊ vota trāsgredit. ad q̄
ri pōt. estimari nō. Itē bern. Merces sc̄toz tam
magna ē q̄ nō pōt mēsurari. tā multa ē: q̄ nō po
test nūerari. tā copiosa: q̄ nō pōt finiri. tā p̄ciosa
q̄ nō pōt estimari. De his sup̄abūdātib⁹ bonis
et diuitiis ip̄i⁹ regni celestis scribit deut. viij. Do
min⁹ de⁹ tu⁹ ītroducet te ī terrā bonā terrā ri
uozū aquarū ⁊ fontū. ī cui⁹ cāpis ⁊ mōtib⁹ erum
pēt fluiorū abyssi. terrā frumētī ⁊ ordet ⁊ vinca
rū ī q̄ fic⁹ ⁊ malagranata ⁊ oliueta nascunt̄: ter
rā olei ⁊ mellis. vbi absq̄ vlla penuria comedes
panē tuuz et rerū oīm abūdātia p̄frueris. Certe

hec est terra fertilis copiosissime lacte fluens ac dul-
cedine mellis. . . Hec est terra ad quam explorandum mis-
si sunt filii dan. sicut scribitur iudicum. xvij. qui redeun-
tes dixerunt. Audimus terram valde opulentam et uberem
nolite negligere. nolite cessare: eam et possideamus
eam. nullus erit labor: tradetque dominus nobis
locum in quo nullius retest penuria eorum quam gi-
gnuntur in terra. Nam omne quod molestat ibi
deest: et omne quod delectat adest. Unde augus-
tinus. Eterna beatitudo consistit in duobus scilicet
in necessaria absentia omnis mali: et neces-
saria presentia omnis boni. Si enim queris quid
ibi est aliter non potest respondere nisi quicquid boni
est ibi est et quicquid mali est: ibi nusquam est. Et sic dicit gre-
gorius. Nichil exterius quod ibi appetatur: et nichil interius quod
ibi fastidiat. Ideo scribitur apoc. viij. Non esuriet ne-
que sitiet apostolus et non cadet super illos sol neque ullus
est. quoniam agnus dei qui in medio throni est reget eos et
deducet illos ad fontes vite aquarum et ibidem ostendit mi-
chi fontem aqua vite. qui sitit veniat. qui vult accipiat a-
quam vite gratis. qui autem biberit ex hac aqua non sitiet
iterum: sed habet in eo fontem aqua salientis in vitam eternam. ut ha-
bet iohannis. iij. *O quam felix patria. quam beata terra ubi
deus erit omnia in omnibus. et nullius rei est penuria seu aliquis
defectus. Lente hec patria locus est pascue celestis ubi
nichil deerit in quo dominus suos fideles reficiet suaviter
ac perpetue collocabit. Unde ezechiel. xxxij. dicit do-
minus. Inducam eos in terram suam et pascam eos in montibus
israel in rivis et in cunctis sedibus terre. in pascuis uber-
rimis pascam eos et montibus excelsis erunt pascua eo-
rum. ibi refectus erit in herbis viridibus et in pascuis pin-*

gub^o pascetur sup mōtes israel. Ipsi enī scī pas-
cetur ī cognitione sūme veritatis. et illa erūt pa-
scua vberrima. siue ingrediātur ad cōtēplatiō-
nis diuinitatē siue egrediātur ad cōsiderādū
humanitatē. vtrobiq; iueniēt plenā satietatē. io-
hāis. x. Egrediet̄ et ingrediet̄ et pascua iueniet̄.
Itē die pascens in delectatione et fruitione sūme
suauitatis. et illa erūt pascua pinguis. Cū dicit̄ in
psal. Ex adipe frumēti satiat te. Adeps hui⁹ fru-
mēti ē delectatio et suauitas q̄ causant̄ ex amore
dei. hoc ḡ amore sicut adipe et pinguedine repleat̄
aīa mea. Pascetur etiā ī eternitate ppetue securi-
tatis et illa erūt pascua virētia. nunq̄ ei arefcent
s; sp̄ vtrescēt et ī pulcritudine ppetua durabūt. ec-
ce q̄lis patria et q̄ bona terra vbi tā vberrima pi-
guia et virētia erūt pascua bonorū. vere hec ē fra-
uiuētū: ī q̄ credim⁹ tot et tāta vidē bona dñi. vñ
dicit̄ ī psal. Replebitur ī bonis dom⁹ tue. Et q̄ sūt
illa bona q̄b⁹ scī replebūtur nisi illa ī cōprehē-
sibilī gl̄a btōrū. Hāc vt dicit bern. ī sermōe dedica-
tiōis. Ad imaginem dei facta est aīa rationalis
ceteris omnibus occupari potest: repleti omni-
no non potest. Capacitatem enim eius quicquid
deominus est non implebit. Hac ineffabili glo-
ria non solum implebitur: verum etiā vsq; ad
summum inebriabimur. Unde hieremie. xxxi.
Inebriabo animam sacerdotum cum pinguedi-
ne: et populus meus bonis meis adimplebitur:
ait dñs. Hoc faciet in cena magna fidelibus pre-
parata. Tunc enim precinget se et faciet illos di-
scūbere. et trāsies ministrabit eis fercula sue gl̄e

vinū mire suauitatis ⁊ letitie sp̄is exhibēdo. tūc
dice illis discubētib⁹ illud cāti. v. Comedite ac
mici ⁊ bibite: ⁊ iebriamī charissimi. Vīc scribit
isa. xxix. Inebriamini ⁊ nō a vino. mouebimini ⁊
nō ebrietate. Et vñ tūc inebriabūtur illi: Certe a
gaudio multiplici ⁊ glia celesti. **O** de⁹ eterne q̄
dulcis ⁊ plene tūc fideles tui iebriabunē ab ver
tate dom⁹ tue: ⁊ a torrēte voluptatis tue. **Q**m̄ a
pud te ē fōs vite fōs idēficiēs beatitudis ⁊ glie.
Et tōq̄ hāc domū tuā decet scitudo dñe i lōgitu
dinē dieꝝ. **I**pa enī ē dom⁹ dñi diuitiꝝ referta. et
ciuitas dei nri bonis oib⁹ adīpleta. **Q**ua ppter
scribit isa. xxxij. **O**culi tui videbūt hīrlm: ciui
tatē opulētā. **N**ec ciuitatī opulētia seu bonoꝝ co
piositas ⁊ maxie abūdātia nō solū p̄ ex p̄dictis:
sed etiā sp̄aliter ex multitudie ei⁹ pacis: in q̄ de
lectabūtur māstueri q̄ hereditabūt illā terrā sup
ius exp̄staz. **U**n̄ isa. lv. **I**n leticia egrediemī: ⁊ in
pace deducemini. **O** q̄ta ip̄i⁹ hīrlm abūdātia
pacis cui⁹ i p̄petuū nō erit finis. sicut scribit isa.
ix. **I**tē eiusdē. xxxij. **S**edebit p̄p̄s me⁹ i pulcri
tudie pacis: i tabernaculis fiducia ⁊ requie opu
lētā. **E**t q̄ bñ d̄: thobie. xij. **V**irgin ciuitas dei be
ati ōs q̄ diligūt te: ⁊ q̄ gaudēt sup pacē tuā. **M**az
sicut habet ezechiel. xij. **I**n te vidēt scī visiones
pacis. ibi pax sūma q̄ exupat oēm sensū nec non
āncedit humanū itellectū. **Q**ui tāte pacis volue
rit esse p̄ticeps efnalis in celis: discat nūc humi
liter pati hīc in terris. **N**am vt scribitur in auro
ra. ad tam p̄claram requiem patiēdo veniē.
nec nisi per penas sapiens hāc pace potitur:

De maxima et stabili letitia regni celestis.

Destremo regnū dei cōmēdatur a maxima le-
titia iugis durāte i eternitate. **Uñ gre. i omes**
que ligna dicere: aut q̄s itellect^o capere sufficit
illa supne ciuitatis q̄ta sūt gaudia āgeloz cho-
ris ⁊ beatissimis spiritib⁹ glie cōditōis assistere
p̄sentē dei vultū cernere i circūscriptū lumē vide-
re nullo mortis metu affici: i corruptōis mūere
p̄petuo letari. **Lerte** hec ē ciuitas dei n̄i hierlm
inq̄: que vt ciuitas edificat. **O** ciuitas ciuitatū
in q̄ sūt tāta gaudia ⁊ letitie beator. **Uñ isa. vi.**
Letamini cū hierlm ⁊ exultate i ea ōs q̄ diligitis
eā. gaudete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugebati su-
per eā vt suggatis ⁊ repleami abybere cōsolatio-
nis ei⁹ vt mulgeatis ⁊ delictijs affluatis ab oīmo-
da glia ei⁹. **De** imēsa huius ciuitatis felicitate ⁊
glia. sic dicit aug. i li. de ci. dei. **Quanta** erit illa
felicitas vbi nullū erit malū nullū latebit bonus
vacabit dei laudib⁹ q̄ erit oīa i oīb⁹. **isaie. lxxij.**
Ocul⁹ nō vidit de⁹ abs te q̄ p̄parasti expectanti-
bus te: q̄ sc̄is donatur⁹. es i maxima letitia p̄pe-
tue possidēda. **Uñ eiusdē. xxxv.** Veniet i syon cū
laude ⁊ leticia sempiterna sup capita eoz. **Hic ē** p̄-
psal. dicit. **Mouit** de⁹ dies imaculatoz ⁊ heredita-
tas eoz ietnū erit. **Uere** sicut scribit thobie. xiiij.
Magn⁹ es dñe ietnū ⁊ i oīa secula regnū tuū. vñ
aug. de ci. dei. **Uocabim⁹** ⁊ videbim⁹ ⁊ amabim⁹
et laudabim⁹. **Ecce** qd erit i fine sine fine. **Nam**
q̄s n̄ finis nisi puenire ad regnū cui⁹ nulli⁹ erit
finis: verissime regnū tuū dñe regnū oīm sc̄loz ⁊
dñatio tua i oī gnatione ⁊ gnationē. **Et ideo scri**

biſ thoble. xliij. Bñdct⁹ dñs q̄ exaltabit hñſz vt
ſit regnū ei⁹ in ſecula ſeculorū ſupeā. **Q̄** glioſū
eſt hoc regnū ī q̄ cū xp̄o gaudēt oſ ſc̄i: amictiq̄
ſtolis albis ſequūtur agnū q̄cūq̄ ierit. De q̄ reḡ
ſeu futuro ſeculo ſic dicit beat⁹ aug. de cōſlictioe
victorū z virtutū. Recedat amor p̄ntis ſeculi. ī q̄
nullus ita naſciē vt nō moriaſ. ſuccedat amor fu
turi ſeculi in q̄ oſ ita viuificanē vt deiceps nō mo
riātur. vbi nulla aduerſitas turbat. nulla mole
ſtia inq̄etat: ſz pennis letitia ibi regnat. **Hic ē q̄**
ſcribit in pſal. Juſti epulētur et exultēt ī cōſpe
ctu dei: z delectētur ī letitia. **Itē iſa. xxxv.** Gau
diū z leticiā obtinebūt z fugiet dolor z gemitus.
En̄ apo. xxi. Abſterget de⁹ oēm lachrymā ab oc
culis eorū: z mors vltra nō erit neq̄ luct⁹ neq̄ cla
mor: neq̄ dolor erit vltra. qz p̄iora abierūt. **Itē**
iſa. xxv. Auferet de⁹ oēz lachrymā ab oī facie et
opprobriū ppli ſui auferet de vniuerſa t̄ra. z di
cent ī die illa: ecce deus noſter. expectabim⁹ eū z
ſaluabit nos. ip̄e dñs ſuſtinuim⁹ z letabimur ī
ſalutari ei⁹. **Q̄**ta leticia qm̄ nō ſolū ī aīa: ſz eti
am ī corpe fuerit glificādū. **En̄ iſa. lxi.** In terra
ſua duplicia poſſidebūt. **Et puer. vlti.** Dēs do
meſtici ei⁹ veſtiti duplicib⁹. .i. ſtolis duab⁹ q̄rum
vnā ſcz aīe iā poſſidēt beati: z reliquā vez corpis
expectāt accepturi. **Itē qm̄ nō ſolū erit gaudium**
de bonis opibus p̄p̄iis: ſz etiā de meritis oīb⁹ z
ſingulis oīm brōz. **En̄ dicit dñs hiere. xxxij.** Ma
bitare eos faciā cōfidēter. z erūt michi ī pplz: et
ego ero eis ī deū. et dabo eis cor vnū z aīa z nō vni

tate substācie: s; vīculo caritatis. *Ecce carissime*
si anima martyris confessoris vel virginis et ani-
ma tua tunc erunt vna. consequens videtur q̄ il-
lorum gaudium etiam erit et tuum. Simile est d̄
anima apostoli seu cuiuslibet alterius sc̄ti. hinc
Gregorius dicit. *Tanta via charitatis omnes so-*
ciat: vt bonum quod quis in se non suscipit: ī alio
se gaudeat accepisse. *Certe istud admirandum*
et multiplex gaudium ī cor hominis nō ascēdit
Et ergo quislibet totus ipsum gaudium introi-
bit et sic gaudium suū plenum erit. *Hāc int̄ et ex-*
tra sub̄ et supra imo circūquaq; mirabilis gau-
debit. *Int̄ de puritate cōsciētie. extra de corpis*
glificatione. sub̄ de celivisiōe et aliarū creatura-
rū pulcritudine et inouatiōe. supra de visiōe dei et
circūcirca de āgeloz et oīm sc̄toz iocūda et dele-
ctabili associatiōe. *Verē vere nēo posset cogita-*
re q̄tū erit exultare tūc ī celis h̄itare et cū āgelis
regnare. *Et q̄ bñ d̄ math. xxv. Intra ī gaudium*
dñi tui. *Hāc ip̄z nō poterit intrare cor tuū.* *De imē-*
sitate gaudioz sic loq̄t b̄tus ber. ī li. suaz medi-
tationum. *Ibi totum leticia totuz exultatio pos-*
sidet. hominesq; angelis sociati sine vlla carnis
infirmitate. imperpetuum manebunt. ibi iocun-
ditas infinita. b̄tudo sempiterna in q̄ q̄ semel su-
scipiē sp̄ teneē. ibi requies a laborib; pax ab ho-
stib;. amenitas de nouitate. securitas de eterni-
tate. dulcedo et suauitas de dei visiōe. *Et q̄s illic*
h̄itare vehemē nō desiderat et p̄p̄t pacē et p̄p̄t
amenitatem: et p̄p̄t eternitatē et p̄p̄t dei visiōē

Item dicit alibi ad hoc idē bern. Tāta ē locūdi-
tas z suauitas illi^o patrie celestis q̄ si nō liceret
ibi esse nisi p̄ vni^o hōre spaciū: oēs dies hui^o vite
pleni delitijs merito cōtēnerēt̄ cui cōparata oīs
aliūde suauitas dolor ē: oīs locūditas mero: oē
dulce amarū: oē decorū fetidū: et oē aliud q̄cqd̄
delectari possit molestū: cū dei bonitas ī īfinitus
exedit oēm aliā bonitatē. **D** bone de^o qd̄ michi
est ī celo z a te qd̄ volui sup terrā cū hec oīa sint
siderabilia sup aurū z lapidē p̄ciosū multū z dul-
ciora valde sup mel et fauū? **D** qd̄ dicem^o de hac
patria qd̄ de hīrlm vrbē tā beatā p̄ cui^o vicos (si-
cut scribit̄ thobie. xiiij.) incessanter iocūde z dolci-
ter cātāt alleluja. **Uñ. isa. li. Gaudium z letitia in-
ueniet̄ ī ea: gratiarū actio z vox laudis. ī tēplo ei^o
ei^o oēs dicēt glīam z vere merito vox exultatiōis
et salutis resonet ī tabernaculis iustozū. Mā ī ci-
uitate dñi ibi sonāt iugit̄ organa sc̄tozū q̄ tribu-
lationū z penarū laborūq̄ z oīm miseriarū peni-
tus iā obliti p̄fruūt̄ iubilō celesti. **D** q̄ letabū-
de q̄ suauit̄ z p̄claretūc canet̄. g. la. sol. ī gama-
ut fa. vt z are **D** De hac ciuitate loq̄tur adhuc ber-
n̄ li. suarū meditationū. **D** ciuitas celestis mā-
sio secura patria totū cōtinēs qd̄ delectat. ibi in-
coleq̄ti. p̄p̄s sine murmure q̄ gliosa dicta sunt
de te ciuitas dei. sicut letatiū oīm habitatio ē in-
te. ibi pax pietas benignitas luxūtas honestas:
solēdoz/ glia laus requies amor z cōcordia dul-
cis gaudia leticie dulcedo vita pennis. **D** De hac
aūt penni vita beati erunt certī z securi: q̄ nunq̄
impetūū erit amittēda. **Uñ isa. xxxij. Securi-****

tas erit vsq; in sempiternū. Item ezechiel. xxxij.
Habitrabūt cōfidēter absq; vllō timore. Et p̄. i.
Qui me audierit absq; timore req̄scescēt ⁊ abūdā
tia p̄fruet̄: malozū timore sublato. Uñ aug. B̄ti
tudine oīm bonoz celestū p̄ficit securitas et̄na.
que si sola deesset: oīa bona celestia q̄ t̄c̄h̄q; dul
cia vancscerēt ⁊ vilescerent ex timore amittendī.
Et ideo asscurādo dicit bea^o iohannes. xvij.
Gaudū vestrū nemo tollet a vobis. ⁊ dom^o dei
ciuitas regis magni. q̄ innumerabilia q̄ grādia
et̄ et̄nalia sūt cūcta gauāia tua. q̄ m̄re leticie q̄
felices tui incole. vere vere beati q̄ habitāt in do
mo tua dñe. nā in secula seculoz laudabūt te. q̄s
enī ignorat p̄pos sue mētis q̄ cetus ī excelsis te
laudat celitus oīs. Hui^o antez leticie seu celestis
glie p̄petuitas indeficiēs ex hoc p̄pendit̄. qz oli
ue cōparat̄. Uñ osee. xliij. Erit quasi oliua glia
ei^o. Oliua enī īdeficiēter tā ī hieme q̄ ī estate sp̄
virescit. et ideo indefectibilē ⁊ et̄nā isti^o glie p̄
manētiā designat. q̄ ex diuturnitate nō deficit s;
magis innouat̄. De hac et̄na glia sic dicit criso.
in li. de reparatiōe lapsi. Que erit voluptas q̄ le
ticia esse cū xp̄o cū aīa ad p̄p̄riā generositatē re
gressa cū iā fiducia ceperit diuū suū videre: expli
cari nō potest illius leticie magnitudo. Non enī
quis solū p̄ his exultat quibus fruitur tūc in p̄
ti: sed multo magis p̄ eo gaudet q̄ bonoz suorū
scit nullū finē futurū Et quis erit particeps tāte
glorie sue sine fine p̄mansure? Lerte gloria hec ē
omnib^o sanctis suis. Nā sc̄ti ip̄si^o exultabunt in
gloria let̄bunt in cubilibus suis. Unde qui xp̄i

vestigia fuerit secuti i terris cum christo regnabunt gloria
et honore coronati eternallyter in celis. O dilecte mi
quod ineffabiliter tunc gaudebis: si ad illa gaudia i ete
na gloria fueris translatus. tunc utique dices exclaman
do illud. isa. lxxi. Gaudens gaudebo in domino meo et ex
ultabit anima mea in domino meo quia induit me vestimen
tis salutis. Verissime sicut scribit iob. xxii. Tunc
super omnipotentem delicias afflues et eleuabis ad des
tum faciem tuam et in visis rogabis eum et exaudiet te et
vota tua reddes: discernes rem et veniet tibi. et in vi
tis tuis splendebit lumen. De qua habet eccles. xi. Dul
ce lumen et delectabile est videre solem. id est christum quem co
gnoscere et iugiter intueri excellit. omne gaudium huius
mundi. nec mirum. Nam eius visio et noticia est sanctorum
gloria et vita sempiterna. Unde iohannis. xviiij. Hec
est vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem mis
isti iesum christum. qui ad hanc cognitionem puenerit ipse
deum facie ad faciem videbit et cognoscet eum sicut est
et secundum esse diuinum quod erit gaudium excellentissimum
fons et origo omnium gaudiorum. Hinc est quod bernardus di
cit in sermone. Reuera illud est verum et summum gau
dium quod non est de creatura sed de creatore concipitur.
quod utique fiet cum ostendet tibi faciem suam. Et ergo pro
pheta exoptando dicit. Faciem tuam domine requiram. fa
ciem in qua gloriosus omnibus gaudiis et delicias
plena. Hec michi quia incolatus meus prolongatus est:
quam diu carebo tanto bono. et usquequo sic sub
strahor a deo salutari meo? Fuerunt michi lachry
me mee panes die ac nocte dum dicitur michi quo
tidie ubi est deus tuus. quando videbo gloriam domini: quando
veniam et apparebo ante faciem dei mei? Qui leti

sciat me in gaudio cum vultu suo? Vere charissi-
me hec est illa visio quae dominus noster ies^{us} x^ps
facie ad faciem sic videtur. Tertium celum est et
dici potest paradysus: vbi ex fonte limpido
et ex aqua sic viva sic vita labitur beata. Hinc e-
quod scribitur isa. lx. Tunc videbis supple facie-
em dei: et afflues delicijs et gaudijs sempiternis.
et mirabitur et dilatabitur cor tuum. O q^{uod} bon^{um}
israel deus his qui recto sunt corde. qui tot et tam
ta gaudia quasi gratis vult conferre. O amice
predilectissime ista tu libens audis: et ad hec pia
gaudia plaudis. Non tamen ignores per magnos
ista labores sanctis adquiri: nec fortuito reperi-
ri. Unde beatus greg^{orius}. in omelia. Delectat me
tem magnitudo premiorum. sed non deterreat
certamen laborum. Ad magna enim premia p^{er}-
ueniri non potest nisi per magnos labores. Un-
de paulus egregius predicator dicit. Non coro-
nabitur: nisi qui legitime certauerit. vnusquisq^{ue}
enim pro sua mercedem accipiat secundum suum la-
bozem. Sed plerique sunt qui nolentes bene viue-
re: tamen desiderant bene mori. Sciunt enim q^{uod}
preciosa est in conspectu domini mors sanctorum
ei^{us}. etiam q^{uia} cognoscunt q^{uod} cum dederit dilecti suis so-
num: ecce hereditas domini. Similiter et ipsi sciunt q^{uod} be-
ati mortui qui domino moriuntur. volunt esse principes cum
eis quibus dominus dicit. Vos estis qui mansistis mecum in
tentationibus meis. volunt corregnare christo: sed nolunt
secum pati. Talis erat balaam arriolus. qui considerans
castra filiorum israel et intelligens e fine beatitudinis re-
promissionem eis a domino factam dicebat. Moriamur aia

mea morte iustorum et fiat nouissima mea horum similia. sine eorum appetens gloriosum: sed labores abhorrebat quibus gloriam merebant. **O** bone iesu volumus tibi omnes coregnare: nolumus tamen copari et tecum laborare: tu elegisti paupertates et miserias nos vero voluptates et delicias. tu quod carni asperum: nos autem quod commodius. ut dicit ber. **M**asciē dei fili? i cui? arbitrio erat quod cumque vellet eligere tempus elegit quod molestius est presertim paruulus et paupis matris fili? qui vix pannos haberet ad involuendum: presertim ad reclinandum. et cum tanta esset necessitas nullam audio fieri pellium mentionem. **x**pus utique qui non fallit elegit carni quod molestius est. **I**d ergo melius id vtilius id potius eligendum. et quisquis aliud suscipit aut docuerit ab eo tamquam seductore cauendum est: ipse enim sciens est promissus olim per isayam. **P**aruulus sciens reprobare malum et eligere bonum. malum ergo voluptas corporis. bonum vero afflictio est eiusdem. **S**i siquidem et hanc elegit et illam reprobauit puer sapiens rerum infans **H**ec omnia ber. **O** dilecte puer tu elegisti corporales afflictiones et patiendovoluisti intrare gloriam tibi propriam sed nos in deliciis viuendo volumus intrare gloriam alienam. **C**ontra quos loquitur beatus hiero. sic dicens. **S**i christum dominum et regem cui est nomen super omne nomen oportuit pati et ita intrare in gloriam suam quam fiduciam habemus nos intrare sine labore gloriam alienam. **O** quam stultus sum et tardus corde ad credendum. **N**olumus hic gaudere cum seculo et postea regnare cum christo. dominus nunc dusegreditur seruus superfluitate vestium auri et

gemmarū onustus introibit ille ieiun⁹. iste cras-
pula ⁊ luxuria plenus ille in cruce p̄ isto moriēs
iste i lecto delicate dormiēs. qđ dñs si fecit faciet
hoc seruus? Certenō. nec etiā videtur cōsonū ra-
tioni. Nā sicut dicit hiero. in epla ad iulianum:
difficile imo impossibile est vt presentibus quis
fruat̄ bonis et futuris. vt ethic ventrē: tibi mē-
tem repleat: vt de delicijs ad delicias trāseat: et
in vtroq; seculo primus sit. vt i terra ⁊ in celo ap-
pareat glorio⁹. Itē dicit hier. sic in alioli. Im-
possibile ē diuitijs affluere ⁊ xpm sequi. Natura
denegat vt cōtraria misceant̄. nō possumus deo
seruire ⁊ māmone. aut ego fallo: aut ipsi i fine
decipient̄ qui michi nō credūt: cū diuitie sue trā-
serit in egestatē. diues epulabatur quotidie hic
splendide induit̄ purpura ⁊ bysso sed mortuus
quod noluit credere postmodū sentit in tormen-
tis positus. Istud etiā videtur inuereber. in col-
loquio simonis petri et iesu. vbi talit̄ inqt. Abra-
ham ait diuiti epulanti. tu recepisti bona in vita
tua et lazarus similiter mala. nūc hic cōsolat̄: tu
vero cruciaris. Quid dicem⁹ ad hec? Si talis est
finis ⁊ tale iudiciū vbi extrema gaudij luct⁹ occu-
pat: nunq̄ p̄ferēda sunt in hoc sclo mala bonis.
Quippe nec illa vera bona nec ista vera mala es-
se manifestū est. vera potius sententia salomōis
Melius enī est ire ad domū luctus: q̄ ad domū
cōuiuij. Ceterū si sic cruciandi sūt qui in vita sua
bona receperūt et habentibus cōsolationē presē-
tem ve repositū est sempiternū: quis nā eorū pote-
rit esse finis si fm multitudinē cōsolationū suarū

dolores apprehenderit aīas miserorū. Cōsequēs
enī videtur vt bona oīa et omnē huius seculi re-
cipientes cōsolationē nichilominus vniuersūve
et vniuersi maneat cruciatus. Ad vero et illud
eque abrahe et gadē sententiā coincidandū vide-
tur oēs q̄ contrario ducti spū vite p̄ntis oīa bona
dñi habituros cōsolationē. Hec oīa bern. vbi su-
pra. Veniat igitur cōsolari aīa tua in hac lachry-
marū valle in terra laboris et miserie. Nā ve om-
nib⁹ qui recipiunt hic cōsolationē suā. Contēne
transitoria. fugeq; delicias ⁊ gaudia mundana.
Tibi enī absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ies-
u xp̄i. Unde pe. bleseñ. sup iob ad regem āglie
ira dicit. Putas ne q̄ aliquis in p̄nti vita gaude-
at ⁊ futura? si tamē gaudiū debeat dici quod tur-
batur assidue et respergitur amaritudine p̄nti.
Minis delicatus es si vtrūq; presumis. vti secu-
lo: frui xp̄o. presentis mūdi delicias capere: ⁊ ni-
chilomi⁹ celestis glorie diuitias obtinere. Audi
quid dictū sit illi diuiti in euāgelio qui cruciaba-
tur in flāma et lingue ardentis refrigeriū postu-
labat. Fili recordare qz recepisti bōa in vita tua
et lazarus similiter mala: ideo hic cōsolatur: tu
vero cruciāris. Q̄ q̄ dissimile premium. merito
possumus reputare insanos sanctissimos reges
et p̄phetas: ap̄los martyres ⁊ cōfessores: tene-
ras ac delicatas virgines: quis oēs speretis diuiti-
is et cōculcatis delicijs huius mūdi seip̄os pro
xp̄o tribulationi et morti obtulerunt: si gloriā
quā adepti sūt in angustia et dolore potuissent
i voluptatib⁹ obtinere. Hec ille pe. Vere frat̄ de

quod dicitur: firmius hoc tene quod celum non aliter scades
nisi quod docuerit discipuli teneas. moribus ore
fide. Et quid docuerunt illi? Nonne sobrie et iuste
vivere? humilitatem et patientiam et caritatem et constantiam
et ceteras totis viribus retinere: mundum
et quae mundi sunt despiciere: divitias et delicias fugere:
penitentiam agere: in tribulationibus et miseriis
letari et gaudere? Tu quoque fac similiter et vines
estoque forti animo in omnibus laboribus agustus et peis. In
proximo enim est quod a domino cureris. labora fortiter sicut
bonus miles iesu christi. et ne cogita intra te metipsum
aliquando sic dicens. multum et imensum est labor meus.
Ego autem sum minimus et infirmus valde: nec valeo in
hoc proposito finaliter perseverare. Audi verba hiero.
in epistola sic dicentis. Nullus labor durus: nullus
tempus longum videri debebat: quo gloria eternitatis
adquiritur. Unde crisostomus super mattheum. Si quis viam
laboriosam estimat sue desiderii est accusator. si enim
minaces pelagi fluctus nautis: si tempestates ac
hyemes agricolis: si vulnera cedescis militibus: si
gravissimi ictus plageque pugilibus leues videntur:
et tolerabiles sunt propter spei temporalium ac pereuntium
commodorum: multo magis cum celum preparamus in primum:
nihil ex presentibus asperitatibus est quod debeat
sentiri maxime labores mitigant benignum venie
sine ne aspiciamus quod via est aspera: sed quae ducit. nec
aliaz quae lata est sed ubi desinit. Certe iam video quod
dormientibus non pervenit regnum celorum. nec ocio nec
desidia torpescibus beatitudo eternitatis ingeritur.
ut dicit leo papa in sermone. Sed sicut dicit mattheus.
xi. Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud.

lud. Unde quidā. De regno celi nō credit mēte
fidelī. Inſpiens et hebes: ſz tu bñ credere debes
xp̄o dicenti: rapiunt illud violēti. Sed austeri ſe
caſtigando ſeueri. Mollia ſpernētes: et carni vī
faciētes. Itē dicit alius poeta. Aſper erit vict⁹
aſper labor aſper amict⁹. Aſpera cuncta tibi: ſi
vis ſuper ethera ſcribi. Ecce lā patet manifeſte:
q̄ ſicut ſcribit act. xiiij. Per multas tribulatio-
nes oportet nos intrare i regnū celoꝝ. Q̄ bene
attēdebat beat⁹ aug. q̄ nō niſi tormētis itur ad
astra dei. Unde dicit. O aīa mea ſi q̄tidie oportet
nos tormēta perferre: ſi ip̄am gehēnā longo
tempe tolerare vt xp̄m in ſua gl̄ia videre poſſi-
mus ⁊ ſanctis ei⁹ ſociari: nōne ergo modo dignū
eſt pati oē trite vt tanti boni tanteq; gl̄ie parti-
cipes habeamur. Inſidient ergo demones ⁊ pa-
rent ſuas tentatiōes: frāgant corpus ieiunia: p̄-
mant veſtimēta cilicina: labores grauēt ⁊ vigilie
clamet me iſte inquietet me ille: frigus cōtrahat
calor adurat: caput doleat: pect⁹ areat: inſletur
ſtomach⁹: paleſcat vult⁹: infirmē hō totus: defi-
ciat in dolore vita mea: et anni mei in gemitib⁹.
Ingrediaſ putredo in oſſibus meis ⁊ ſubter me
ſcateat: et requieſcā in die tribulationis et ascen-
dam ad populū accinctū noſtrū. Itē pe. bleſen.
Fatiscāt mēbra mea vigilis: extenuentur ieiuni-
is: labore franganſ: liqueſcant in lachrymis o-
culi: imo ſi totum corp⁹ et medulle corporis i ſle-
tum affluant: non ſunt tamē cōdigne paſſiones
huius tempis ad futurā gloriā que reuelabit in
nobis. Q̄ ſi ſciret homo quid et ipſe quid ⁊ deus

esset: mille pati mortes crederet esse nichil. *Ecc*
ce que et q̄ta sūt hilariter pro deo sustinenda. *Li*
benter ergo sustine et gaudenter patiare. *Exem*
plū accipe in larronib⁹ maleficis in mortē diuidi
catis qui gauderēt vehementer si pro auricula
abscindenda possent euadere mortē corporalē
Tu quoq; gaude similif ⁊ letare: nā: ū parua pe
nitētia potes euadere mortē aie et adq̄rere glo
riā eternalē. *Ande eccf. vi. Exiguus laborabis.*
ecce penitētie paruitas. et cito de gñationib⁹ il
lius id est de fructibus glie qui generantur ex la
boze penitentie. *Item sap. iij. In paucis vexari.*
ecce laboris exiguitas. in multis bene disponen
tur. *Ecce magna remuneratio et p̄miū que ex in*
de consequunt. *Ande beat⁹ effrem sic inq̄t. Mo*
dicus est labor institutiōis nostre fratres charis
simi: et magna est requies. parui tēporis est affli
ctio: sed retributio eius videlicet delicie paradisi
et exultatio et leticie ī seculū seculi p̄manebūt
Igit̄ dicit sap. eccf. vlt. Videte oculis vestris qz
ē odicū laboranti et inuent̄ michi multā requiē.
et sic clare patet q̄ breuis est labor et p̄mia mul
ta laboris. *Fac ergo libenter et volūtariē īmorta*
lis futura pro vita perpetue duratura: que gra
tanter faceret homo moriturus p̄ vita tempora
li ad modicuz differēda. Et ideo finaliter cōclu
dando patet aliquialiter ex iuperius allegatis q̄
hec nouissima videlicet mors: iudiciū: gehenna
et gloria. omnes qui cōtinuā et iugez habēt me
moziā valde et multipliciter reuocāt a peccatis.
sed pauci ista ponderant et rarissime ea cogitāt

seu cōsiderant. omnes putāt diu viuere et in se-
cra vberē penitere. iudicem placere: infernus fu-
gere. Et sic celestes gloriā in delicijs viuendo et
ocijs tandē acquirere et eternalit̄ possidere. Hō
sic impij non sic. Hoc argumētū non cōcludit: i-
mo fallit et illudit prout satis lucide patet per
predicta. Et igitur omnes seducimini: et nisi pe-
nitentiā egeritis: simul peribitis et moriemini in
peccatis vestris. Unde scribit̄ eccl. ij. Si penitē-
tiam non egerim⁹: incidemus in man⁹ dei: et nō
in manus hominū. Sed proth dolor quis peni-
tet? quis peccata deflet? quis subuenit pauperi?
quis miseretur inopi? q̄s cōpatit̄ miseris? q̄s co-
gitat de futuris? nemo penit⁹. Nā vere tota ge-
neratio praua est atq; peruersa que non direxit
cor suum in bonū: immo potius in malū. omnes
terrena sapiunt: et que sua sūt querūt non que ie-
su xp̄i. mūera diligūt: virtutes fugiūt. et sicut iu-
menta in stercozibus: sic et ipsi in peccatis mul-
tiplicib⁹ miserabiliter cōputrescūt. corrupti sūt
et abominabiles facti sunt in iniquitatib⁹ suis.
Nam dñs de celo prospexit super filios hominū
vt videat si est intelligens aut requirens deum.
Sed omnes declinauerūt simul inutiles facti sūt
nec est qui faciat bonū vix etiam vsq; ad vnū. Ec-
ce iam impletum est tempus iaz aduenit ille mū-
di miserabilis status. De quo michæe. vij. ita p-
phetatur. Perijt sanctus de terra et rectus in oī-
bus non est. omnes enī in sanguine insidiāntur
vir fratrem suū venatur ad mortem. malū manu-
um suarum dicunt bonū. qui optimus est in eis

quasi palyurus. et qui rectus quasi spinā de ce-
pe. **Q**uia plura? Nolunt scire et intelligere ut be-
ne agant. nec oculos aperire ut clare videant. si
excecauit eos malicia ipsorum. **O** stulta malicia o
mnia stultitia. voluntarie vitam fugere: mortes
diligere: spernere bonum: agere malum: deumque
contemere: demoni obedire. **C**harissime cur pro-
prio caput ense secas? **C**ur sponte cathenas de-
monis incurris? **C**ur sua iussa facis? **E**xurge: ex-
urge euigila et vide. relinque diabolum: fuge de-
monium: ne postea cum ipsis eternaliter condē-
neris. **M**iroz et ammīroz quod homo qui pre ceteris
est creatura rationalis: in nullo quasi sequitur in-
diciū rationis spernens salubria: affectans no-
xia: querens et desiderans nocua et mortifera.
O deus eterne que causa talis dementie? que ra-
tio tante fatuitatis et insanie? **C**ur anime mortē
tam prono corde requirunt? **C**ur sibi quod tol-
lit viuere captat homo? **A**ere vere absque consilio
est et absque prudentia. **H**eu utinam saperēt et in-
telligerent ac nouissima prouiderent.

Hic postremo annectuntur tituli
quattuor nouissimorum.

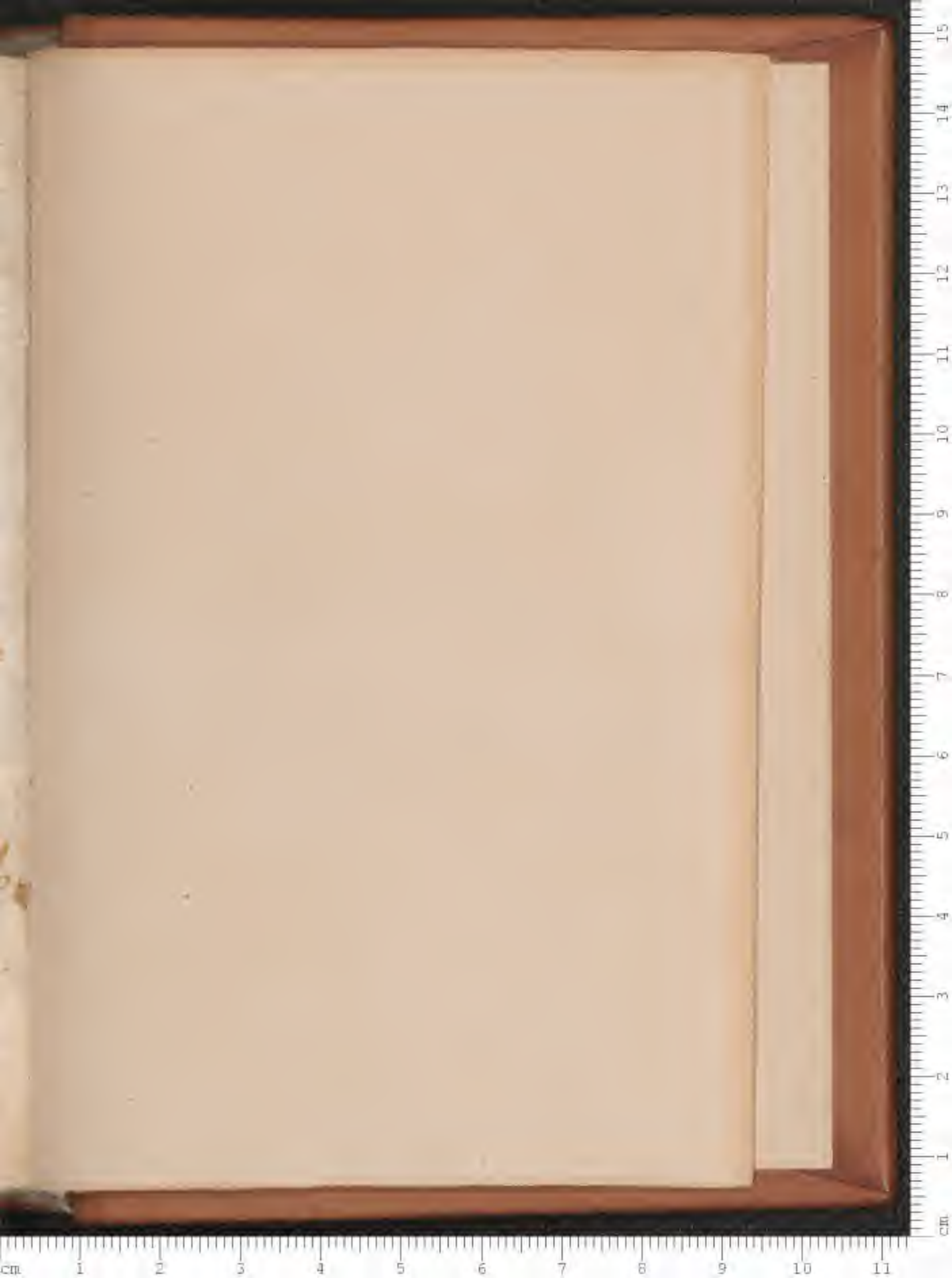
Primū nouissimorū ē de morte corpall. ca. i.
Quod mors facit hoīez se hūlliare. ca. ii.
Quod mors facit oīa cōtēnere. ca. iii.
Quod mors facit hoīez pñiaz acceptare. ca. iiij.

Scōdū nouissi. ē de extremo iudicio. ca. i.
Quod iudicium timendū est propter multiplicem
accusationem. ca. ii.
Quod iudiciū timēdū ē ppf reddēdā rōez. ca. iii.
Quod iudiciū timēdū ē ppf snieplationē. ca. iiij.

Tertiū nouissimorū ē de inferno: ca. i.
Quod mltimoda ē noiatio locoꝝ ifernaliū. ca. ii.
Quod mltimoda ē afflictio sodaliū ifernorū. ca. iii.
Quod varia ē pditio ifernaliū tormētōꝝ. ca. iiij.

Quartū nouissi. est de celesti glia. ca. i.
De summa claritate regni celestis. ca. ii.
De mltipliei bonorū copia regni celestis. ca. iii.
De maxia ⁊ stabili leticia regni celestis. ca. iiij.

Libellus quattuor nouissi-
morū finit feliciter.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

